

รายงานการวิจัย

กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน
และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น
IMMUNIZATION STRATEGIES TO PREVENT AND SOLVE DRUG
PROBLEMS OF VULNERABLE YOUTH BY USING FAMILIES,
COMMUNITIES, AND BUDDHISM AS THE BASE
KHONKAEN PROVINCE

ประสงค์ พรหมศรี
ณัฐอร เจือจันทร์
สิทธิพร เกษจ้อย
ประเสริฐ ชมพรมมา
ถาวร วรบุตร
พงษ์พนัส ดีอด

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน
และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น
IMMUNIZATION STRATEGIES TO PREVENT AND SOLVE DRUG
PROBLEMS OF VULNERABLE YOUTH BY USING FAMILIES,
COMMUNITIES, AND BUDDHISM AS THE BASE
KHONKAEN PROVINCE

ประสงค์ พรหมศรี
ณัฐอร เจือจันทร์
สิทธิพร เกษจ้อย
ประเสริฐ ชมพรมมา
ถาวร วรบุตร
พงษ์พนัส ดีอด

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น 2) วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น 3) สร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเป้าหมายในการสำรวจความคิดเห็นในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุ 13-18 ปี จำนวน 100 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ประธานชุมชน ผู้นำครอบครัว และพระสงฆ์ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามมี 2 ระดับ ใช้สอบถามความเห็น ว่า ใช้หรือไม่ใช้ เกี่ยวกับปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 จำนวน 59 ข้อ และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ แบบสอบถาม จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.598 ถึง 0.829 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.943 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานด้วยการทดสอบค่า Chi-Square Test และ Paired T-test

ผลการวิจัย พบว่า การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือด้านครอบครัวเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือด้านชุมชนเป็นฐาน ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบ ของปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน กับกลยุทธ์ การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 93.3-100.0 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2-6 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา

ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านความเหมาะสม รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ผลกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยรวม และรายด้าน ด้านครอบครัวเป็นฐาน ด้านชุมชนเป็นฐานและด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยหลังการร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการร่วมกิจกรรม แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น คือครอบครัวทำให้เยาวชนรู้จักคุณค่าของชีวิต พ่อแม่มีการสื่อสารที่ดีต่อลูก เป็นแบบอย่างที่ดี เฝ้าระวังพฤติกรรมของเยาวชน การจำกัดต้นแบบที่ไม่ดีในโซเชียล ชุมชนมีผู้นำที่มีศักยภาพและลูกบ้านช่วยกันแก้ปัญหาให้เยาวชนมีความรู้ ความคิด อารมณ์ ด้วยวิธีการจัดให้ความรู้ มีกิจกรรมและการสื่อสารที่จะปลูกฝังแนวคิดทางไกลยาเสพติด โดยการพัฒนากิจกรรมรวมกันของครอบครัว เยาวชน ชุมชน และพุทธศาสนา และใช้หลักพุทธศาสนาปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนเยาวชนเองก็ต้องรู้จักคุณค่าของชีวิต ครอบครัว ชุมชนที่เกิดจากการฝึกอบรม

คำสำคัญ : 1. กลยุทธ์ 2. ภูมิคุ้มกัน 3. เยาวชนกลุ่มเปราะบาง

ABSTRACT

This research has the objectives ; 1) to study the immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base, KhonKaen province , 2) to analyze the immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base, KhonKaen province, 3) to create the manual of immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base, KhonKaen province. The sampling population in this study in MuangBanPai Municipality, BanPai district, KhonKaen province consisted of vulnerable male and female youth, aging between 13-18 years old, totally 100 person and the researcher collected data by interview form vulnerable youth, community leaders, family leaders, and Buddhist monks, totally 20 persons. The research questionnaires were consisted of 2level, Yes or No question related with the factor of immunization strategies to prevent and solve drug problem of vulnerable youth with using the principle of six Abaiyamukha(Causes of Ruin). The questionnaires were consisted of 59 points with rating scale following Likert method consisted with 5 levels. The discrimination of questionnaires consisted with 15 points were between 0.598 – 0.829 and the reliability of the questionnaire(Alpha Coefficient) was 0.943. The statistics used in this study were Frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square, and t-test.

The overall of immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth using families, communities, and Buddhism as the base, KhonKaen province was at high mean level. While considering in each aspect, the highest mean level was families as base, Buddhism and the lowest mean level was communities as base respectively.

The result of comparative study of personal factors; sex, age, family status, Education, Career, and family income/month with the immunization strategies to prevent and solve the drug problems of vulnerable youth by using families, communities and Buddhism as the base, KhonKaen province was found that personal factors was 93.30-100.0 percent. The correlation test between 2-6 variables with chi-square test was found that personal factors of the respondents with immunization

strategies to protect and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities and Buddhism as the base, KhonKaen Province were not related.

The overall result of the manual of immunization strategies to prevent and solve the drug problems of vulnerable youth was at highest mean level. The highest mean level was appropriate aspect, possibility aspect, and the lowest mean level was an application.

The overall result of the activities of immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth group by using families, communities and Buddhism as base has mean level higher than before having the activities with .01 significant statistic.

There were some suggestions strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base, KhonKaen province; the family should teach youth to know their life dignity, the parents also should politely communicate with their children such being good model in practice and eradicated improper model from social media. In the community, the community members should help each other to educate the youth to have knowledge, cognitive, emotion with proper activities to prevent drug problems with the cooperation of families, youth, communities and Buddhism. Buddhist monastics in communities should teach and educated the youth with Buddhist principles, and the youth should know about their life dignity

Keywords : 1. Strategies, 2. Immunization, 3. Vulnerable youth

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก คณะผู้บริหาร และคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช ดร.แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก ดร.รัตนะ วรบัณฑิต และผศ.ดร.ธนพลักษ์ ชามะรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

ขอขอบคุณผู้ทรงวุฒิที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหางานวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้องอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

ขอขอบคุณพระสงฆ์ ประธานชุมชน เยาวชน และผู้นำครอบครัว เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามและทดสอบเครื่องมือการวิจัย รวมถึงการให้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม และที่สำคัญเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการใช้คู่มือ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจสอบคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกรูป/ท่าน ที่ได้ให้เกียรติเข้าร่วมสนทนากลุ่มและสัมมนางานในครั้งนี้และขอขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนอุดหนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดามารดา ผู้มีพระคุณ ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ขอให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางได้รอดพ้นจากสิ่งเสพติด ดำรงชีวิตด้วยความผาสุก เจริญรุ่งเรืองสมประสงค์ในชีวิตตลอดไป

ประสงค์ พรหมศรี

หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะ

15 พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4 สมมุติฐานการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์	4
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดกลยุทธ์	8
2.2 แนวคิดการสร้างภูมิคุ้มกัน	14
2.3 แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	27
2.4 แนวคิดเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	30
2.5 แนวคิดครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา	41
2.6 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย	62
2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
2.8 สรุปกรอบแนวความคิด	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	67
3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	68

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	75
4.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	100
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
5.1 สรุปผลการวิจัย	109
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	115
5.3 ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	129
-แบบสอบถาม	130
-แบบสัมภาษณ์	139
ภาคผนวก ข	148
-ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม IOC	149
-ผลการประเมินคู่มือฯ และผลการประเมินการทดลองคู่มือฯ	162
ภาคผนวก ค	166
-หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	167
-หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	168
-หนังสือขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	173
-หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย	175
-หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย	176
-หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม	184
-หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคู่มือฯ	190
-หนังสือขอเชิญเข้าร่วมการใช้กลยุทธ์	195
ภาคผนวก ง หนังสือรับรองจริยธรรมการทำวิจัยในคน	196

ภาคผนวก จ คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น	197
ประวัตินักวิจัย	231

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	79
2 ผลการวิเคราะห์คำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชน กลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข	79
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน	84
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้านครอบครัวเป็นฐาน	85
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้านชุมชนเป็นฐาน	86
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน	87
7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามเพศ	88
8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามอายุ	88
9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ ทางครอบครัวของบิดามารดา	89

- 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน
จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา 89
- 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน
จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามอาชีพ 90
- 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน
จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามรายได้ 91
- 13 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้าง
กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา
เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมด้านครอบครัวเป็นฐาน 92
- 14 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์
การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน
จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมด้านชุมชนเป็นฐาน 93
- 15 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้าง
กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา
เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน 94
- 16 ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมและรายด้าน 95
- 17 ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็น 96

ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านความเหมาะสม

- 18 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านความเป็นไปได้ 97
- 19 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนำไปใช้ประโยชน์ 98
- 20 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านความถูกต้อง 99
- 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของกิจกรรมการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม 100

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1 สรุปกรอบแนวความคิด

66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก (United Nations Convention on the Rights of the Child: CRC, UNCRC) เป็นสนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งกำหนดสิทธิในทางพลเมืองของเด็กโดยนิยามว่า เด็ก เยาวชน คือมนุษย์คนใดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนว่าเด็กทุกคนมีสิทธิเรียนรู้และได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ มีสิทธิทำเทียมกันไม่แบ่งแยกกีดกันเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง เผ่าพันธุ์แห่งชาติ สังคม ทรัพย์สิน กำเนิด สถานะอื่นไม่ว่าจะของเด็กหรือของครอบครัวเพื่อให้อยู่ร่วมสังคมได้อย่างปกติชน ทั้งนี้เด็กและเยาวชนที่พิการทั้งทางร่างกาย สมอง และจิตใจ ก็มีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพิเศษ อันหมายถึงการดูแลรักษาและการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานะของเด็ก และในกรณีเด็กไม่มีครอบครัวหรือมาจากครอบครัวที่ยากจนก็จะได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐหรือองค์กรต่าง ๆ มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่จัดให้เปล่านั้นน้อยในระดับประถมศึกษา โดยมีโอกาสได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเล่น และรื่นเริงพร้อมกันไปเพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและเติบโตเป็นสมาชิก ผู้ยังประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนการแนะแนวทางชีวิต ซึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนบุคคลอื่น แต่ในปัจจุบันประชาชนต้องเผชิญกับภัยทางสังคมนานาชนิด เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยจากมนุษย์ด้วยกัน ภัยจากการโกง ภัยจากการเอารัดเอาเปรียบ ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์พวกพ้อง โรคภัยไข้เจ็บ ยาบ้า เอดส์ ความยากจน ความอ่อนแอทางด้านภูมิปัญญาและภัยจากความรุนแรงต่าง ๆ โดยเฉพาะภัยที่เกิดแก่เด็กและเยาวชน ตามสถิติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความห่วงใยของชาวไทยว่ามีกลุ่มเปราะบาง 1.3 ล้านคน หลุดจากระบบการศึกษา ไร้งานทำ เสี่ยงซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 44 หรือมีประมาณ 3 ล้านกว่าคนจากเยาวชนทั้งหมดประมาณ 8 ล้านคน และมีอัตราป่วยเป็นโรคร้ายร้อยละ 18 นอกจากนี้ประเด็นการติดเชื้อเอชไอวี (HIV) / เอดส์ (AIDS) การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน และการติดสารเสพติด ท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพยังเป็นปัจจัยเสี่ยงลำดับต้น ๆ ของเยาวชนไทยด้วย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2563)

เยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่นมีหลากหลายกลุ่มที่เผชิญความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วและทุกด้าน โดยเฉพาะกลุ่มติดยาเสพติดและท้องไม่พร้อม เป็นกลุ่มเปราะบางที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาสังคมเมืองและ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผันผวน ซับซ้อน หลากหลายทิศทางของเมืองและเทคโนโลยีไม่ทันทั่วถึง ทำให้เกิดเป็นปัญหาสำคัญ ที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความเปราะบางทางสังคม และจำเป็นต้องได้รับการป้องกัน แก้ไข อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันทั่วถึงที่ต่อความเติบโตของสังคมเมืองที่กำลังรุกล้ำเข้าวิถีชีวิตให้คนชนบทเดิม กลายเป็นวิถีคนเมืองในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของจังหวัดขอนแก่น ด้านพัฒนาให้เป็น เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนสำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม และดำเนินตามแผนพัฒนาจังหวัดขอนแก่น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น, 2564)

จากการทบทวนงานวิจัยข้อมูลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ในปี 2017 พบว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 15-24 ปี ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ไม่ได้อยู่ในระบบแรงงาน ประมาณ 1 ล้าน 3 แสนคน ในจำนวนนี้เกือบ 8 แสนคนเป็นผู้หญิง ขณะที่องค์การยูนิเซฟระบุว่า กลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15-17 ปี เป็นกลุ่มที่ประสบกับความยากจนหลายมิติในระดับที่รุนแรงที่สุด กว่าร้อยละ 51.06 เป็นวัยที่หลุดจากระบบการศึกษา และเมื่อจัดระดับความรุนแรงของค่าความยากจน หลายมิติของกลุ่มเด็กเยาวชนกลุ่มเปราะบาง เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพซ่อนอยู่ในตัวมีความเข้มแข็ง อยู่ภายในและมีเสียงสะท้อนของกลุ่มเยาวชนผู้เปราะบางเมื่อร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพและ ให้โอกาสจากการสังเกตพฤติกรรมได้แสดงทัศนคติอันเป็นเสียงสะท้อนให้เห็นมิติที่จะเร่งแก้ไขและพัฒนาได้ว่า “การร่วมกิจกรรมจะเป็นเวทีที่ช่วยเปิดพื้นที่ให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางได้แสดงออกถึง สิ่งที่ยากพูด ยากได้ที่ยืนในสังคม ไม่เหน็ดเหนื่อย ยอมรับและให้โอกาสที่แท้จริง ทั้งการได้กลับ เข้าไปในระบบการศึกษาหรือการทำงานเพื่อให้สามารถที่จะพึ่งพิงดูแลตัวเองและช่วยเหลือเพื่อนที่ ประสบปัญหาเช่นเดียวกันได้” และจากผลการศึกษาของศูนย์วิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ศึกษาเกี่ยวกับ “การศึกษาในกลุ่มเปราะบางในชุมชน” ในโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อนำข้อมูลและความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ ในการวิเคราะห์และออกแบบการทำงานเพื่อเจาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงแล้วหาทางแก้ปัญหาและ บรรเทาความรุนแรงของปัญหาในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นมาเป็นแนวคิดพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้และ แก้ปัญหาท้องถิ่นพร้อมและไม่มีคุณภาพที่จะแก้ไขปัญหานั้นในแนวทางเดียวกัน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิด จากปัญหายาเสพติดด้วยอันเป็นสาเหตุสำคัญ ทั้งนี้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กองทุนประชากรแห่ง สหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNFPA) และศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านเด็กและเยาวชน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในประเด็น ‘เสียงเล็ก ๆ จากเด็ก ถูกเท’ เพื่อหาแนวทางพาเด็กและเยาวชนให้หลุดพ้นภาวะเปราะบาง ซึ่งมีเครือข่ายเด็กและเยาวชนที่ เผชิญภาวะเปราะบาง เข้าร่วมรับฟังและแสดงทิศทางในคำตอบที่จะเป็นทางออกที่เป็นกระบวนการ

ตอบรับเชิงพฤติกรรมที่จะก่อและริเริ่มแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้และจะขยายผลในแนวทางนี้ในอนาคตทุกภาคส่วน

แผนงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ คือสถิติ ประชากรศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เป็นองค์ความรู้เบื้องต้นทางสังคม ชุมชน และจิตวิทยาเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยบูรณาการหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เป็นต้น เพื่อให้ได้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น คณะผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่จากการทำวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสุขภาพด้วยหลักมรรคมีองค์ 8 สำหรับกลุ่มเด็กเร่ร่อนในจังหวัดขอนแก่น” ของปีงบประมาณ 2562 โดยการสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ดังนั้น กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการคือสร้างองค์ความรู้ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยและสังคมโลก ประโยชน์เชิงชุมชนและสังคมที่ปลอดภัย ยาเสพติด การเสริมพลังทางสังคมให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ การสร้างคนคุณภาพ สังคมคุณภาพ และความมั่นคงของประเทศชาติต่อไป

1.2 ปัญหาวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เกิดขึ้นจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนา รวมถึงการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จึงพบประเด็นสำคัญที่ควรศึกษา จึงได้ตั้งปัญหาการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.2.1 กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไรบ้าง

1.2.2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไรบ้าง

1.2.3 ความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

1.2.4 คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.3.3 เพื่อสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.4 สมมุติฐานการวิจัย

1.4.1 การใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก

1.4.2 ความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน อยู่ในระดับมาก

1.4.3 ได้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.5 นิยามศัพท์

การทำวิจัยเรื่องนี้ มีตัวแปรที่มีความหมายเฉพาะและหลักธรรม จึงจำเป็นต้องนำมานิยามและปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1.5.1 กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานที่มีพลังต่อต้านปัญหาและอุปสรรคชีวิตของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยไม่เป็นภาระของสังคม อันเกิดจากการอบรมขัดเกลาของครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.5.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.5.3 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง หมายถึง สถานะที่เปิดต่อโอกาสที่จะได้รับความเสียหายหรืออันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอันเกิดจากการมีภูมิคุ้มกันเพียงน้อยนิดต่อตัวแปรภายนอกและภายใน โดยปราศจากสิ่งป้องกันหรือการป้องกันต่อสิ่งที่ทำอันตรายได้ ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 13-18 ปี ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.5.4 ครอบครัว หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคม ที่มีความผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน และทำหน้าที่ถ่ายทอดการเรียนรู้ วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกของครอบครัว ที่ประกอบด้วยพ่อแม่ ลูก และญาติ รวมทั้งกล่อมเกลากฎกรรมหรือบุคลิภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอันสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.5.5 ชุมชน หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ที่มีความเชื่อมโยงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.5.6 พุทธศาสนาเป็นฐาน หมายถึง หลักการเวียนอบายมุข 6 และแนวทางที่จะนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.6 ขอบเขตการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย (scope of research) ไว้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาเกี่ยวกับ 1) แนวคิดด้านกลยุทธ์ 2) แนวคิดการสร้างภูมิคุ้มกัน 3) แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4) แนวคิดด้านเยาวชนกลุ่มเปราะบาง 5) แนวคิดด้านครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา เนื้อหาที่ปรากฏในแบบสอบถาม ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน

ปัจจัยการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ เว้นอบายมุข 6

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ การสร้างภูมิคุ้มกัน มี 3 ด้าน คือ

1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน

2. ด้านชุมชนเป็นฐาน

3. ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยเยาวชนกลุ่มเปราะบาง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยแจกแบบสอบถามกับเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนอายุ 13-18 ปี ที่เคยติดยาเสพติด จำนวน 100 คน

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยได้เลือกเยาวชนกลุ่มเปราะบางมาเป็นตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่นและศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวรัตนากาจังหวัดขอนแก่น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้เลือกการวิจัยโดยวิธีแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่ติดยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 คน

ในการวิจัยครั้งนี้มีการจัดการประชุมย่อย (Focus groups) และการระดมสมอง (Brain storming) ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ผู้นำครอบครัว พระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน

1.6.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.6.4 ด้านเวลาที่ทำวิจัย

เป็นการทำโครงการวิจัยตั้งแต่เริ่มโครงการ โดยใช้เวลา 1 ปี ระหว่าง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2565

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1.7.1 ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ได้แก่ องค์ความรู้ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือในด้านกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.7.2 ประโยชน์เชิงนโยบาย ได้ข้อมูลในการกำหนดนโยบาย เพื่อนำข้อมูลประกอบการวางแผน เพื่อกำหนดกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.7.3 ได้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นเป็นฐานที่ผ่านการทดลองและพัฒนามาแล้ว

1.7.4 จะนำผลการวิจัยไปสนับสนุนโครงการวิจัย เรื่องนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.8.1 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

1.8.2 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น

1.8.3 สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดขอนแก่น

1.8.4 เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.8.5 อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1.8.6 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ต้องมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงกำหนดแนวคิดครอบคลุมในประเด็น ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดกลยุทธ์
- 2.2 แนวคิดการสร้างภูมิคุ้มกัน
- 2.3 แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 2.4 แนวคิดเยาวชนกลุ่มเปราะบาง
- 2.5 แนวคิดครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา
- 2.6 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย
- 2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดกลยุทธ์

2.1.1 ความหมายกลยุทธ์

กลยุทธ์ (Strategy) เป็นเรื่องสำคัญสำหรับการบริหารงานองค์กรเป็นการประกาศแนวทางเป้าหมายการปฏิบัติงานในอนาคตเพื่อให้ทุกคนในองค์กรผูกพันและยึดถือปฏิบัติร่วมกันแผนกลยุทธ์จะควบคุมทิศทางขององค์กรให้ไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทำให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

ความหมายของคำว่า “กลยุทธ์” หมายถึง “การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่าง ๆ เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ ส่วน “แผน” มีความหมายว่า “สิ่งที่กำหนดถือเป็นแนวดำเนิน แบบตำรา” (พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2545)

ธงชัย สันติวงษ์, (2533) ให้ความหมายว่า กลยุทธ์หมายถึงวิธีหรือแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดผลดีที่เป็นข้อได้เปรียบและสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์อันใดอันหนึ่งหรือหลายวัตถุประสงค์พร้อมกัน โดยให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด ณ ระดับที่ยอมรับได้

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ, (2559) อธิบายว่า กลยุทธ์หมายถึงการมุ่งเน้นหรือทุ่มเททรัพยากรไปในเรื่องใดแล้วสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน, (2550) ให้ความหมายว่า การบริหารกลยุทธ์ เป็นศาสตร์และศิลป์ของการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์บางครั้งคำว่า การบริหารกลยุทธ์ใช้เพื่ออ้างถึงการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินกลยุทธ์

พิบูล ทีปะปาล และธนวัฒน์ ทีปะปาล, (2559) กล่าวว่า กลยุทธ์หมายถึงรูปแบบการตัดสินใจหรือการกระทำโดยเฉพาะ ซึ่งผู้จัดการนำมาใช้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้

David, F. R., (2009) ให้ความหมายว่าการบริหารกลยุทธ์เป็นศิลป์และศาสตร์ของการกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์เกี่ยวกับความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกลยุทธ์ (strategic formulation) รวมถึงการพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาว การกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ และการเลือกกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategic implementation) และ 3) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ (evaluation and control)

Hubbard, (2000) กล่าวว่า กลยุทธ์เป็นการตัดสินใจหรือปฏิบัติตามทางเลือกที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลกระทบในระยะยาวจากกิจกรรมขององค์กรและรวมไปถึงการนำไปสู่การปฏิบัติ การให้คุณค่าและความสำคัญของลูกค้าและผู้ร่วมหุ้น ตลอดจนผลสำเร็จที่เกิดจากการแข่งขันด้วย และนอกจากนี้แล้วกลยุทธ์ ยังหมายถึงสิ่งที่มีความหมายใน 5 ลักษณะ ดังนี้

1. กลยุทธ์ คือ แผน
2. กลยุทธ์ คือ อุบาย
3. กลยุทธ์ คือ แบบแผน
4. กลยุทธ์ คือ ตำแหน่งหรือสภาพที่เหมาะสม
5. กลยุทธ์ คือ ทรศนะหรือการรับรู้

จากคำนิยามของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น กลยุทธ์ หมายถึงแผนการปฏิบัติงานที่จะควบคุมทิศทางกิจกรรมให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการอาศัยวิธีการที่ต้องใช้อุบายสภาพที่เหมาะสม และการความคิดเห็น ที่หลากหลาย โดยมีความเสี่ยงน้อยที่สุดด้วยรูปแบบการตัดสินใจแต่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ อันจะส่งผลกระทบในระยะยาว สุดท้ายก็นำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนการบริหารกลยุทธ์เป็นศาสตร์และศิลป์ของการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินและควบคุมกลยุทธ์

2.1.2 การวางแผนกลยุทธ์และการจัดการเชิงกลยุทธ์

การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) และการจัดการกลยุทธ์ (Strategic Management) มีขอบเขตของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเหมือนกันกล่าวคือ จะมีขอบเขตเกี่ยวกับการวางแผน การจัดการโครงสร้างองค์การ และการปฏิบัติซึ่งเป็นกระบวนการบริหารเหมือนกัน จะแตกต่างกันตรงที่การวางแผนกลยุทธ์ จะเป็นการคิดวิเคราะห์เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ ส่วนการจัดการเชิงกลยุทธ์ จะมีน้ำหนักเนื้อหาและความลึกมากกว่า เนื่องจากการวางแผนกลยุทธ์เป็นงานทางด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนก่อนลงมือทำ ดังนั้น จึงถือว่าการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารกลยุทธ์หรือการจัดการกลยุทธ์ (Strategic Management)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, (2547) กล่าวถึง กลยุทธ์ ความคิดเชิงกลยุทธ์ และการวางแผนกลยุทธ์สรุปได้ ดังนี้

กลยุทธ์ หมายถึงวิธีการหรือแผนการที่คิดขึ้นอย่างรอบคอบมีลักษณะเป็นขั้นเป็นตอนมีความยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ โดยอาศัยความรู้ความชำนาญมุ่งหมายเพื่อเอาชนะคู่แข่งหรือเพื่อหลบหลีกอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และมีความหมายเหมือนคำว่า ยุทธศาสตร์ซึ่งเดิมใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรบ มาจากภาษาอังกฤษว่า Strategy ใช้ครั้งแรกในวงการทหารและการทำสงคราม หมายถึงศิลปะในการวางแผนและการบัญชาการรบเพื่อเอาชนะศัตรู

ความคิดเชิงกลยุทธ์จัดเป็นพื้นฐานความสามารถทางการคิดประการหนึ่งของมนุษย์ หมายถึง ความสามารถในการหาวิธีการหรือทางเลือกที่ดีที่สุดท่ามกลางสถานการณ์ที่อาจมีอุปสรรคและความไม่แน่นอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นความคิดที่เต็มไปด้วยการค้นหาวิธีการและการวางแผนงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะเอาชนะเพื่อต้องการประสบความสำเร็จบางอย่าง ความคิดเชิงกลยุทธ์จึงมิใช่การคิดที่ตายตัวในบทสรุป แต่เป็นการคิดที่ยืดหยุ่นในกลวิธีมีการประยุกต์พลิกแพลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปมีการคิดเตรียมทางเลือกไว้หลายทางเมื่อทางหนึ่งมีอุปสรรคก็พร้อมที่จะเลือกเดินทางใหม่ได้ทันที เพื่อสร้างความได้เปรียบฝ่ายตรงข้ามขณะที่ยังครองตำแหน่งเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ คนที่มีความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์จะแก้ปัญหาได้อย่างมีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากกว่า โดยตระหนักว่าการเคลื่อนจากสถานะที่มีปัญหาสู่สถานะที่ปัญหาหมดไปนั้น ต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่ผิดหรือไม่ดีให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ ดังนั้นจึงต้องมีการหาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาไว้มากกว่าหนึ่งทางเลือกจากนั้นนำแต่ละทางเลือกมาประเมินผลดี ผลเสียในความคิดวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา อาจเรียกว่าการหากลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหา โดยจะทำการทดลองทางเลือกหลาย ๆ ทางโดยทางความคิดก่อนที่จะลงมือแก้ปัญหานั้นจริง ๆ

การวางแผนกลยุทธ์ นักคิดเชิงกลยุทธ์จะต้องเป็นนักวางแผนที่รอบคอบและยืดหยุ่นพร้อมเสมอสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายที่พึงประสงค์การวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ชี้ให้เห็นถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติ ช่วยให้เรามองเห็นช่องว่างระหว่างสถานะเป้าหมายกับสถานะปัจจุบัน ว่าจะต้องทำอะไรบ้างจึงไปถึงเป้าหมายเมื่อมีเป้าหมายชัดเจนและได้มีการวิเคราะห์ประเมินสถานะของตนเองและสภาพแวดล้อมแล้วมีการกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำในแต่ละช่วงเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ มีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนย่อมทำให้เราเข้าใจความสำเร็จมากขึ้น โดยมีการตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นอยู่นอกเหนือกลยุทธ์ออกไป แผนกลยุทธ์ที่ดีไม่ควรมีแผนเดียวต้องหลากหลายซึ่งโครงสร้างของการวางแผนกลยุทธ์อาจประกอบไปด้วยการสร้างภาพชัดเจนในปัญหาของเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ การประเมินสถานะการกำหนดแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และการทบทวนและปรับแผนกลยุทธ์ โดยสรุปแล้วการวางแผนกลยุทธ์ เป็นการวางแผนระยะยาวองค์การที่มุ่งถึงการตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ จากการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งหลายและเลือกกลยุทธ์ในการดำเนินงานโดยการเชื่อมโยงทรัพยากรต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, (2542) กล่าวถึงการวางแผนกลยุทธ์เป็นทีมโดยเริ่มจากกระบวนการบริหารและวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (Environment Analysis)
2. พิจารณา Corporate Analysis
S Strength คือ จุดแข็ง
O Opportunity คือ โอกาส
W Weakness คือ จุดอ่อน
T Threat คือ ภาวะคุกคาม
3. เลือกกลยุทธ์ และจัดวางกลยุทธ์ (Generating Strategic Alternatives)
4. กำหนดนโยบายและแผนงานโครงการตามกลยุทธ์ (Action Plan)
5. การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ (Implementation)

นอกจากนี้นำเสนอขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการโดยใช้ คำว่า “MVOSA”

M = Mission (พันธกิจ)

V = Vision (วิสัยทัศน์)

O = Obstacle (อุปสรรค)

S = Strategy (กลยุทธ์)

A = Action plan (แผนปฏิบัติการ)

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, (2551) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) ว่ามีลักษณะแตกต่างกับการวางแผนโดยทั่วไป (Planning) ก็ด้วยนัยยะของคำว่ากลยุทธ์ (Strategic)

ซึ่งจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอุตสาหกรรม ตลอดจนคู่แข่งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจในขณะที่เป็นทั้งโอกาส (Opportunity) และภัยอันตราย (Threat) นอกจากนั้นคำว่ากลยุทธ์ (Strategic) ยังครอบคลุมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของธุรกิจ (Internal Environment) หมายถึงการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กร สถานภาพทางการเงิน เทคโนโลยี ค่านิยมองค์กร บุคลากรและประเด็นอื่น ๆ เพื่อที่จะหาจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength) ในด้านต่าง ๆ เมื่อเทียบเคียงกับคู่แข่งชั้น นอกจากนี้การวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้นต้องอาศัยวิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้นำในการที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่จะกระทบกับธุรกิจเป็นการวางแผนในลักษณะที่เป็นทั้งการแก้ไขและการป้องกันปัญหา และรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้นกลางและยาว

Thompson and Strickland, (2000) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการดำเนินงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำกลยุทธ์ (Strategic Making) และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategic Implementation) ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (forming a strategic vision) ซึ่งบ่งบอกลักษณะของธุรกิจในอนาคตของบริษัทว่ามีลักษณะอย่างไร องค์กรจะมุ่งหน้าไปทางใด ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางใน การดำเนินงานในระยะยาวให้กับองค์กรบอกชนิดของธุรกิจที่บริษัทพยายามอยากให้เป็นไปและแจ้งให้ทุกคนได้ทราบเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางตามที่มุ่งหวังร่วมกัน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (setting objectives) เป็นการเปลี่ยนวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ให้เป็นเป้าหมายในการดำเนินงานโดยเฉพาะเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้
3. การจัดทำกลยุทธ์ (crafting a strategy) เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งความมุ่งหวังไว้
4. การนำกลยุทธ์ที่เลือกไว้ไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด
5. การประเมินผลการดำเนินงานและการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเริ่มต้นใหม่ (evaluating performance and initiating corrective adjustment) การปรับปรุงแก้ไขจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานระยะยาว การกำหนดวัตถุประสงค์การจัดทำกลยุทธ์หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยพิจารณาจากประสบการณ์จริง และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ความคิดใหม่และโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่

การวางแผนของผู้บริหารในระดับสูงขององค์กรที่จะทำให้องค์กรสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายนโยบายที่สำคัญ และแผนงานหลักต่าง ๆ ในองค์กรที่มีความครอบคลุมทั่วทั้งองค์กรทำให้องค์กรสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายซึ่งจะต้องมีการกำหนดทิศทางที่แน่นอนในการกำหนดแผนเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการได้เองอย่างมีประสิทธิภาพและมีการเติบโตไป

ในทิศทางที่เหมาะสมเพื่อการตัดสินใจเลือกเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ในอนาคตซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรธุรกิจ โดยต้องมีการวิเคราะห์ ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาสและข้อจำกัดตลอดรวมถึงสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นขั้นตอน เป็นการวางแผนระยะยาวขององค์กรเพื่อให้ได้มาซึ่งแผนกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดหรือ ทบทวนทิศทางในเชิงกลยุทธ์การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน องค์กร และการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางเลือกโดยการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กลยุทธ์เพราะจะทำให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนทำให้เกิดความ เข้าใจและเห็นพ้องต้องกันตลอดจนยอมรับในแผน

เพราะฉะนั้น การวางแผนกลยุทธ์จะเป็นการคิดวิเคราะห์เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ เป็นงาน ทางด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนก่อนลงมือทำ จัดเป็นพื้นฐานความสามารถในการหาวิธีการหรือ ทางเลือกที่ดีที่สุดท่ามกลางสถานการณ์ที่อาจมีอุปสรรคและความไม่แน่นอน ซึ่งต้องกระทำเป็นขั้น เป็นตอนเพื่อมุ่งหมายที่จะเอาชนะหรือประสบความสำเร็จอะไรบางอย่าง และต้องไม่ใช้การคิดที่ ตายตัวยืดหยุ่น มีการประยุกต์พลิกแพลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป มีทางเลือกหลายทาง เพื่อสร้างความได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม ขณะที่ยังคงรุดหน้าสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ อาจเรียกว่า การหากลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหาโดยจะทำการทดลองทางเลือกหลายทาง โดยทางความคิดก่อนที่จะลงมือ แก้ปัญหานั้นจริง

เป็นกระบวนการที่ชี้ให้เห็นถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติ ช่วยให้เรามองเห็นช่องว่าง ระหว่างสถานะเป้าหมายกับสถานะปัจจุบัน มีการวิเคราะห์ประเมินสถานะของตนเองและ สภาพแวดล้อม แล้วมีการกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำในแต่ละช่วงเวลา โครงร่างของการวางแผนกลยุทธ์อาจประกอบไปด้วยการสร้างความคิดในปัญหาของเป้าหมาย เชิงกลยุทธ์ การประเมินสถานการณ์ กำหนดแผนกลยุทธ์ การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และ การทบทวนและปรับแผนกลยุทธ์ การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนระยะยาวขององค์กร การวางแผนกลยุทธ์เป็นทีมโดยเริ่มจากกระบวนการบริหารและวางแผนกลยุทธ์ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก พิจารณาเลือกกลยุทธ์ และจัดวางกลยุทธ์ กำหนดนโยบายและ แผนงานโครงการตามกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์มีลักษณะ แตกต่างกับการวางแผนโดยทั่วไป เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอุตสาหกรรม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างองค์กร สถานภาพทางการเงิน เทคโนโลยี ค่านิยมองค์กร บุคลากรและ ประเด็นอื่น ๆ เพื่อที่จะหาจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength) การวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้น ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำในการที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและ

ภายในที่จะกระทบกับกิจกรรม เป็นการวางแผนในลักษณะที่เป็นทั้งการแก้ไขและการป้องกัน ปัญหาและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้นกลางและยาว การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดทำกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ที่เลือกไว้ไปปฏิบัติ และการประเมินผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเริ่มต้นใหม่

ส่วนลักษณะของกลยุทธ์ที่ดี

ธงชัย สันติวงษ์, (2533) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ที่ดีจะต้องอยู่ในกรอบการคิดและวิเคราะห์ที่ดี และถูกต้อง ดังนี้

1. กลยุทธ์จะต้องมีจุดเน้นที่ชัดเจนตามสมควร
 2. กลยุทธ์จะต้องมีกลไกการประสานให้ทุกอย่างเข้ากันได้
 3. กลยุทธ์จะต้องสอดคล้องตัวที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
- ปัญญา แก้วกียูร, (2563) กล่าวถึงลักษณะของกลยุทธ์ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความเป็นไปได้
2. เหมาะสมสอดคล้อง
3. ได้เปรียบในการแข่งขัน
4. ได้รับการยอมรับ
5. ทำให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปแล้วกลยุทธ์ที่ดีนั้นต้องมีจุดเน้นที่ชัด มีกลไกการประสานให้ทุกอย่างเข้ากันได้ต้องสอดคล้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นไปได้ เหมาะสม ได้เปรียบในการแข่งขัน ได้รับการยอมรับและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเดิม

2.2 แนวคิดการสร้างภูมิคุ้มกัน

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก

จากการพัฒนาประเทศโดยยึดหลักการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยตามต้นแบบของประเทศที่พัฒนาแล้ว ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้ทุกภาคส่วนในทางตรงข้ามยิ่งพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากเพียงไร ประชาชนของประเทศโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนกับประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายจะเห็นได้อย่างชัดเจนนับตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังขาดความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และหลงระเห็จไปกับสิ่งฉาบฉวย หรือกล่าวได้ว่า “...ยังขาดภูมิคุ้มกันที่ดี...” การขาดภูมิคุ้มกันคือการที่คนเรายังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และการขาดความพอดีสังคมไทยยังขาดความพอดีในเรื่องสำคัญรวม 5 ประการ ดังนี้ (วชิราภรณ์ สังข์ทอง, 2554)

1. ขาดความพอดีด้านจิตใจ คนส่วนมากมีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดจิตสำนึกที่ดี ไม่มีความเอื้ออาทร ไม่รู้จักประนีประนอม นึกถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว
2. ขาดความพอดีด้านสังคม ไม่ค่อยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนขาดความเข้มแข็ง และที่สำคัญไม่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคง และแข็งแรง
3. ขาดความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยังใช้และจัดการอย่างขาดความรอบคอบ และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศอย่างไม่นึกถึงความสมดุลในระยะยาว
4. ขาดความพอดีด้านเทคโนโลยี ไม่รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และขาดการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเองพร้อม ๆ กับการขาดรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรอบคอบระมัดระวังโดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่จะพึ่งตนเองมากกว่าพึ่งพาเทคโนโลยี
5. ขาดความพอดีด้านเศรษฐกิจ คนจำนวนมากยังคงดำรงชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยหรือเกินฐานะของตน

จากรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2561 ในช่วงวัย 13 – 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงเข้าสู่วัยรุ่น พบว่า โดยส่วนใหญ่ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ความเสี่ยงในการเกิดโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นไทยอายุ 10 -19 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการใช้อินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมจนเกิดปัญหาเด็กติดเกมและพนันออนไลน์ รายละเอียดดังนี้

2.2.2 สภาพการณ์และแนวโน้ม

1. สุขภาพจิต

ข้อมูลจากรายงานอัตราฆ่าตัวตาย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 พบว่า พบอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อการประชากรแสนคน เท่ากับ 6.03 ซึ่งลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 ที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อการประชากรแสนคน เท่ากับ 6.47 และ 6.35 ตามลำดับ โดยภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุดและจังหวัดที่มีอัตราการฆ่าตัวตาย ต่อประชากรแสนคน มากที่สุด 5 อันดับแรกคือแม่ฮ่องสอน น่าน ตราด แพร่ และ ลำปาง มีอัตราการฆ่าตัวตาย ต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 14.55, 12.13, 11.86, 11.83 และ 11.54 คน ตามลำดับ

ภาพที่ 1 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน
ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน, (2561)

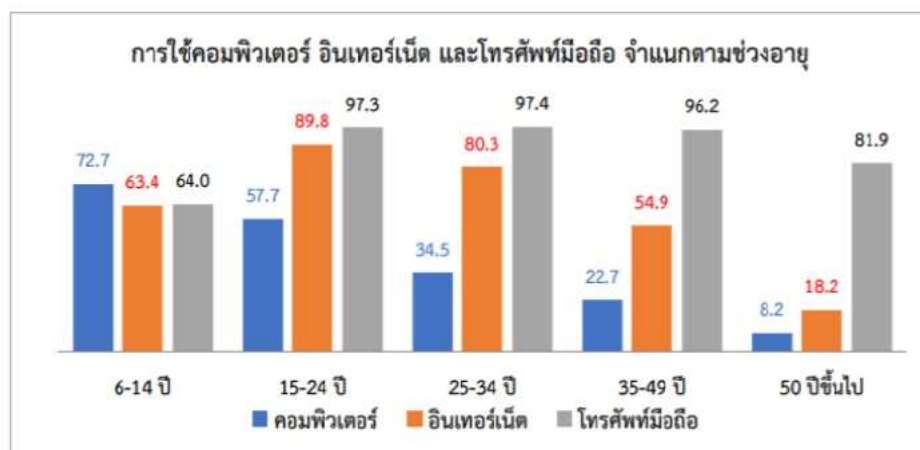
ข้อมูลจากรายงานการฆ่าตัวตายของประเทศไทย แยกตามช่วงอายุ กรมสุขภาพจิต พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กอายุ 10 - 19 ปี ฆ่าตัวตายจำนวน 139 คน โดยลดลงจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 - 2559 ที่มีเด็กอายุ 10 - 19 ปี ฆ่าตัวตายจำนวน 153 คน และ 193 คน ตามลำดับ

สำหรับประเด็นโรคซึมเศร้า กรมสุขภาพจิต ระบุว่าวัยรุ่นไทยอายุ 10 - 19 ปีมีความเสี่ยงเป็นโรคซึมเศร้าสูง ร้อยละ 44 และมีอัตราป่วยเป็นโรคซึมเศร้า ร้อยละ 18 โดยลักษณะทางอารมณ์ และพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าจะไม่เหมือนอาการของผู้ใหญ่ คือ อาจมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทำร้ายตัวเองหรือคนอื่น มีอารมณ์ก้าวร้าวหรือแปรปรวนง่าย หรือมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ใช้จ่ายเสพติด ทำให้ผู้ปกครอง ครู เข้าใจผิดคิดว่าเป็นปัญหานิสัยเกเร จึงทำให้วัยรุ่นที่มีปัญหาภาวะซึมเศร้าจำนวนมากไม่ได้รับการช่วยเหลือ นำไปสู่ปัญหาความรุนแรงขึ้นตามมาเช่น ฆ่าตัวตาย ทำร้ายคนอื่น ตัดยา เป็นต้น

2. การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์

จากการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีอายุ 6 ปี ขึ้นไปพบว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 19 ล้านคน (ร้อยละ 30.8) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 33.4 ล้านคน (ร้อยละ 52.9) และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 55.6 ล้านคน (ร้อยละ 88.2) เมื่อพิจารณาแนวโน้มของการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ลดลงจากร้อยละ 34.9 เป็นร้อยละ 30.8 ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.3 เป็นร้อยละ 52.9 ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 79.3 เป็นร้อยละ 88.2 เมื่อพิจารณาจากการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือในแต่ละกลุ่มอายุ พบว่าการใช้คอมพิวเตอร์ประชากรกลุ่มอายุ 6 - 14 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์สูงสุดที่สุด คือ ร้อยละ 72.7 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 15

– 24 ปี ร้อยละ 57.7 และกลุ่มอายุ 25 – 34 ปี ร้อยละ 34.5 การใช้อินเทอร์เน็ต ประชากรกลุ่มอายุ 15 – 24 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คือ ร้อยละ 89.8 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 25 – 34 ปี ร้อยละ 80.3 และกลุ่มอายุ 6 – 14 ปี ร้อยละ 63.4 การใช้โทรศัพท์มือถือ ประชากรในกลุ่มอายุ 25 – 34 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้โทรศัพท์มือถือสูงที่สุดคือ ร้อยละ 97.4 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 15 – 24 ปี ร้อยละ 97.3 และกลุ่มอายุ 35 – 49 ปี ร้อยละ 96.2

ภาพที่ 2 การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามช่วงอายุ
ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2561)

จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประเทศไทย พ.ศ. 2560 ของสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ, 2560) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ช่วงวัยทำงาน/วัยเรียนหนังสือ Gen Z (คนที่เกิดปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป) ใช้เวลาในการเล่นโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, Line เป็นต้น มากเป็นอันดับที่ 1 โดยมีจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 3 ชั่วโมง 42 นาทีต่อวัน รองลงมา เป็นการดูโทรทัศน์ ดูภาพยนตร์ ฟังเพลงทางออนไลน์ (เฉลี่ย 3 ชั่วโมงต่อวัน) เล่นเกมออนไลน์ (เฉลี่ย 2 ชั่วโมง 48 นาทีต่อวัน) และอ่านหนังสือทางออนไลน์ (เฉลี่ย 2 ชั่วโมงต่อวัน) ส่วนกิจกรรม 5 อันดับแรกของเด็ก Gen Z เป็นกิจกรรมที่ให้ความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้โซเชียลมีเดีย ไม่ว่าจะเป็น Line, Facebook, Instagram, YouTube เป็นต้น เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น พูดคุย ดูหนังออนไลน์ ดูถ่ายทอดสดและคุยโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชันถือว่าเป็นกิจกรรมยอดฮิตอันดับที่ 1 ของ Gen Z ร้อยละ 83.2 รองลงมาเป็นการดูทีวี/ฟังเพลงทางออนไลน์ ร้อยละ 76.8 การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตร้อยละ 71.6 การดาวน์โหลดเกม/ภาพยนตร์/เพลง/ซอฟต์แวร์ ร้อยละ 63.9 และการเล่นเกมออนไลน์ ร้อยละ 51.7 ด้านการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ จะเห็นได้ว่า Gen Z มีการใช้งาน YouTube มากเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 99.4 รองลงมาเป็น Facebook ร้อยละ 97.7 และ Line ร้อยละ 88.2

3. ปัญหาเด็กติดเกมส์

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์พบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเด็กป่วยเป็นโรคติดเกม (Game addiction) รายใหม่ 129 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 6 เท่าตัว จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และมีเด็กป่วยและได้รับการวินิจฉัย จากจิตแพทย์ว่าเป็นโรคติดเกม 429 ราย ซึ่งมากเป็นอันดับ 3 รองจากโรคสมาธิสั้น และปัญหาพฤติกรรมดื้อรั้น พบในเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง (อัตรา 7 ต่อ 1) และเด็กที่ป่วยเป็นโรคติดเกมอายุน้อยสุดเพียง 5 ปี เท่านั้น ซึ่งเด็กที่ป่วยเป็นโรคติดเกมใช้เวลาเล่นเกมเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมงโดยสถานที่ที่เด็กใช้เล่นเกมออนไลน์มากที่สุดคือบ้าน ร้อยละ 97 รองลงมาคือ โรงเรียน ร้อยละ 72

ข้อมูลรายงานผลการรักษาของทีมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ที่ตรวจรักษาเด็ก 6 – 17 ปี ที่ป่วยเป็นโรคติดเกม พบว่า เด็กที่ป่วยเป็นโรคติดเกมจะพบโรคจิตเวชอื่นร่วมด้วย โดยในกลุ่มอายุ 13 – 17 ปี พบโรคทางจิตเวชรวมมากถึง 8 โรค ได้แก่ โรคสมาธิสั้น (Attention deficit hyperactivity disorder) ปัญหาการเรียนรู้ (Learning disorder) โรควิตกกังวลกลัวเข้าสังคม (Anxiety) ย้ำคิดย้ำทำโรคซึมเศร้า (Depression) โรคอารมณ์ 2 ขั้ว โรคจิตหวาดระแวง และโรคลมชัก

4. ปัญหายาเสพติด

ข้อมูลจากสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีผู้ป่วยยาเสพติดของสถาบันัญญารักษ์ทั้งหมด 5,589 ราย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเพศชาย 4,746 ราย และเพศหญิง 843 ราย เป็นวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 0 – 14 ปี จำนวน 110 ราย อายุ 15 -19 ปี จำนวน 765 ราย และอายุ 20 – 24 ปี จำนวน 995 ราย และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี มีแนวโน้มลดลง คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีผู้ป่วยยาเสพติดของสถาบันัญญารักษ์ 5,666 และ 5,901 ราย ตามลำดับ

ข้อมูลจากแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระบุว่า ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการเสพติดและการใช้ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน เห็นได้จากผลการบำบัดรักษา โดยมีผู้เข้ารับการรักษาทุกระบบรวม 177,731 คน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 15-24 ปี โดยมีสัดส่วนร้อยละ 41.5 ของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทั้งหมด ซึ่งลดลงจากเดิมที่สัดส่วนเป็นร้อยละ 52.3

ภาพที่ 3 จำนวนผู้ป่วยยาเสพติด

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน, (2561)

2.2.3 ความหมายของภูมิคุ้มกัน

คำว่า “ภูมิคุ้มกัน” ได้มีนักวิชาการได้ความหมายไว้หลายท่าน “ภูมิคุ้มกัน” หมายถึง สภาพที่ร่างกายมีแรงต่อต้านเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2556) รวมทั้งยังหมายถึง จิตสำนึกที่เกิดขึ้นในจิตใจ ซึ่งทำให้บุคคลนำมาใช้ในการควบคุมตนเองให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นภาระของสังคม ซึ่งพลั้งดังกล่าวได้รับอิทธิพลจาก การอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ได้มีการนำคำว่าทักษะชีวิตมาใช้ร่วมกับคำว่าภูมิคุ้มกันด้วย (เสาวภา ไพทย์วัฒน์, 2554) และความหมายของคำว่า “ภูมิคุ้มกันทางสังคม” หมายถึงความสามารถของบุคคลอันประกอบด้วยการสร้างความเข้มแข็งทางการเรียนรู้ การมีทักษะชีวิตในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม และวัฒนธรรม การเข้าใจผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม การเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวให้สามารถเรียนรู้ เลือกรสร กลั่นกรอง ประเมิน แยกแยะ คุณค่า และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อชีวิต ครอบครัว ชุมชน และสังคม อีกทั้งสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ (วชิราภรณ์ สังข์ทอง, 2554)

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, (2557) กล่าวว่า การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่จำเป็นคือทุกคนในสังคมไทยได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง สามารถเข้าถึงบริการและทรัพยากรอย่างเป็นธรรม กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสและการพัฒนาศักยภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประชาชนมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งเป็นพลังร่วมของสังคมไทย และทุกคนสามารถอยู่ในชุมชนและสังคมที่ยึดโยงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ดังนั้น ภูมิคุ้มกันทางสังคมหมายถึงสภาพที่มีพลังต่อต้านปัญหาและอุปสรรคของชีวิตโดยไม่เป็นภาระของสังคม อันเกิดจากการอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) รวมถึงการเรียนรู้ทักษะชีวิตในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม วัฒนธรรม และสิ่งอื่น จนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ

2.2.4 ลักษณะของเด็กและเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกันทางสังคม

ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2556) ได้กล่าวถึงผู้ที่จะมีภูมิคุ้มกันตนเองเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมว่าภูมิคุ้มกันตนเองของมนุษย์ที่ควรจะมีคือ

1. ภูมิรู้ คือ ภาวะที่มีอยู่แห่งความรู้ของมนุษย์ (หรือสัตว์หรือพืชด้วยก็คงได้) คนที่มีความรู้ดีในเรื่องใดก็ตามเรามักเรียกว่ามีภูมิรู้ ซึ่งภูมิรู้เกิดขึ้นจากการรับรู้ และเรียนรู้โดยมีกลไกที่ร่างกายและจิตใจเป็นตัวทำงาน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ตาทำหน้าที่เป็นเครื่องรับ ส่วนจิตทำหน้าที่เป็นเครื่องรู้หรือตัวรู้ ตัวจำหมาย ประแต่งและตัวโต้ตอบ ทบทวนว่าอะไรเป็นอะไร ใครเป็นใคร เป็นต้น สิ่งที่ได้รับรู้ได้ กล่าวโดยสรุปว่า มี 6 อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัส และธรรมารมณ์ (สิ่งที่สามารถรู้สึกได้ทางใจ) การมีภูมิรู้มากทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง ทั้งสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษก็จัดได้ว่าเป็นผู้มีภูมิรู้สูง ซึ่งภูมิรู้ของมนุษย์เกิดได้โดยการแสวงหา และใช้เครื่องมือที่เป็นทุน ธรรมชาติที่ตัวเราทั้งส่วนกาย คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และส่วนจิตใจซึ่งคอยทำหน้าที่เป็นผู้สั่งการ จัดหาและจัดเก็บรวมทั้งจัดการให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวกใช้เมื่อยามจำเป็นต่อไป

2. ภูมิปัญญา คือการนำความรู้แจ้ง รู้ชัด รู้ลึก รู้กว้าง รู้เหตุ รู้ผล รู้ต้น รู้ปลาย รู้ย่อ รู้ขยาย เป็นต้น มาสร้างภูมิปัญญาสามารถสร้างได้โดยใช้กลไกและศักยภาพตัวเรา คือ ให้ใช้ ตาหูฟังให้เป็น และต้องมีเครื่องรับรู้ที่มีคุณภาพดีพอควรจึงจะรู้จริงและรู้แจ้ง การรู้ได้เร็ว ช้า ขึ้นอยู่กับศักยภาพทุนและความต่อเนื่องในการฝึกอบรม เมื่อรับเข้ามาได้แล้วต้องนำมาคิดตาม คิดต่อ จนเกิดความคิดแตกหรือแตกฉานในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งภูมิปัญญาเกิดขึ้นจากการฟัง การคิด การทำดังนี้

2.1 ปัญญาเกิดจากการฟัง การอ่าน และประสาทสัมผัส ทั้ง 6 มีตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

2.2 ปัญญาเกิดจากการคิด พิจารณาไตร่ตรอง หรือคิดตาม คิดต่อ เมื่อได้รับรู้จากประสาทสัมผัส ดังกล่าว

2.3 ปัญญาที่เกิดจากการกระทำด้วยตนเองหลาย ๆ ครั้ง ทั้งทางกายและทางใจ จนเกิดภาวะรู้จริงในสิ่งนั้น ๆ และภาวะรู้แจ้ง คือ เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าเป็นหนึ่งเดียว และหรือแยกส่วนออกมาได้ การรู้จักใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นภูมิปัญญานั้นถือเป็นการได้รับการศึกษาอย่างแท้จริง

3. ภูมิธรรม คือ ภาวะแห่งธรรม 4 ความหมาย คือ สภาวธรรม สัจธรรม ปฏิบัติธรรม และปฏิบัติเวธธรรม ได้แก่ ปรากฏการณ์ ความจริง บทบาทหน้าที่และผลแห่งการที่มนุษย์ได้รับรู้ เรียนรู้ เข้าใจ และเข้าถึงธรรมทั้ง 4 นี้ ถือว่า มีภูมิธรรมสมบูรณ์ หากมนุษย์ได้รู้ธรรม เข้าใจธรรม และเข้าถึงธรรมได้มากเท่าใดก็เรียกว่า มีภูมิธรรมมากเท่านั้น กล่าวสั้นว่าถ้ามนุษย์รู้มากเท่าใด เข้าใจมากเท่าใด เข้าถึงมากเท่าใด และนำมาเป็นฐานรู้ ฐานคิด ฐานทำได้มากเท่าใด ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ คือ ทำ พูด คิด ได้มากเท่าใด ก็ได้ชื่อว่า มีภูมิธรรมได้มากเท่านั้น

ปัจจุบันคำว่าภูมิคุ้มกันทางสังคมถูกนำมาใช้ควบคู่กับคำว่าทักษะชีวิต (Life Skills) เนื่องจากทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลทั้งทางด้านสังคมและจิตวิทยา (Psychosocial Competence) ที่จะใช้ในการจัดการกับความต้องการและสิ่งที่ท้าทายทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทักษะชีวิตเป็นกระบวนการที่จะทำให้เด็กรู้จักหาตัวรอดได้ในสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิต องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1994) ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการดังนี้

1. ทักษะในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นความสามารถในการตัดสินใจ เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ
2. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทางกายและจิตใจ จนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไข
3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ และประเมินปัญหาหรือสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวเราที่มีผลต่อกิจดำเนินชีวิต
4. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถในการคิดที่จะเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาโดยการคิดสร้างสรรค์ เพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก และสามารถนำประสบการณ์มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
5. ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ การแสดงความชื่นชม การขอร้องการเจรจาต่อรอง การดักเตือน การช่วยเหลือ การปฏิเสธ ฯลฯ
6. มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Relationship) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว
7. การตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหารู้จักและเข้าใจตนเอง เช่น รู้ข้อดี ข้อเสียของตนเอง รู้ความต้องการ และสิ่งที่ไม่ต้องการของตนเอง ซึ่งช่วยให้เรารู้ตัวเองเวลาเผชิญกับความเครียดหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และทักษะนี้ยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพการตัดสินใจ และความเห็นอกเห็นใจ
8. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ สติปัญญา อาชีพ ฯลฯ ช่วยให้สามารถยอมรับบุคคลอื่น และเกิดการช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ด้อยกว่าหรือได้รับความเดือดร้อน เช่น ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดเชื้อเอชไอวี

9. การเผชิญกับอารมณ์ (Coping with Emotion) เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนและผู้อื่น รู้ว่าอารมณ์มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างไร รู้วิธีการจัดการอารมณ์โกรธ และความเศร้าโศกที่ส่งผลทางลบต่อร่างกายและจิตใจได้

10. การเผชิญกับผู้สร้างความกดดัน (Coping with Stress) เป็นความสามารถในการรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายความเครียดและแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกิดการเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและไม่เกิดปัญหาด้านสุขภาพ

การมีภูมิคุ้มกันในด้านที่ดีเป็นการสร้างองค์ประกอบการดำเนินงานให้มีความพร้อมรองรับต่อผลใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจะมีภูมิคุ้มกันที่ดีได้นั้น มนุษย์จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้เนื่องจากคนที่มีการพัฒนาจะมีชีวิตอยู่ด้วยความสงบ สามารถนำพาตนเองได้โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น รู้จักและเข้าใจตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว รู้หน้าที่รับผิดชอบต่อการงานอาชีพ สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมีความอดทน ความขยันหมั่นเพียรและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ซึ่งการเป็นผู้มีภูมิคุ้มกันที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยการมีภูมิรู้ ภูมิปัญญา และภูมิธรรม คุณลักษณะของผู้มีภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดีเป็นการผนวกรวมกันระหว่างทักษะชีวิตและคุณลักษณะของคนไทยในทศวรรษหน้า

2.2.5 กระบวนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน

การแสวงหาวิธีการป้องกันและฟื้นฟูให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกัน ความซับซ้อนของสังคมการจะมีภูมิคุ้มกันที่ดีทั้งกายและใจได้นั้น จะต้องได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งปัจจัยที่จะส่งเสริมให้เป็นผู้มีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดีที่สุดคือ ตัวเด็กและเยาวชนเอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง คำว่า “ตัวตน” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Self ซึ่งการสร้างภูมิให้ตนเองคือการที่คนรู้จักปกป้องตนเอง การเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทั้งด้านจิตใจ สังคม และสติปัญญาของตนเอง ซึ่งเมื่อมีภูมิคุ้มกันในตนเองแล้วก็นำมาซึ่งชุมชน สังคม และประเทศชาติในที่สุด ทั้งนี้มีนักวิชาการได้เสนอแนวทางในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมไว้ดังนี้

สรเสรีญ วงศ์ขุอม, (2548) ได้เสนอแนวคิดการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในสภาวะปัจจุบันดังนี้

1. การพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น การดำเนินชีวิตในปัจจุบันเราต้องพึ่งพาปัจจัยที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น การนำเข้าน้ำมัน เราควรมีการค้นคว้าหาพลังงานทดแทนน้ำมันหรือให้มีทางเลือกในการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด ไม่ใช่เป็นประเทศที่เป็นผู้บริโภครายเดียว
2. การดำเนินชีวิตตามแนว “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในภาวะวิกฤตทาง เศรษฐกิจ สิ่งที่ต้องทำคือการประหยัดค่าใช้จ่าย จำเป็นต้องปรับพฤติกรรมการบริโภค ซึ่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานขึ้นแนบเตือนสติแต่ประชาชน ให้มีความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ต้องปฏิบัติตนเองให้มีความรู้ มีคุณธรรม มีความเพียร จะทำให้ตนเองมีภูมิคุ้มกันที่ดี หากคนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตอย่างมีภูมิคุ้มกันที่ดีประเทศก็จะมีภูมิคุ้มกันที่ดีด้วย

3. การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ ในสังคมระบบประชาธิปไตย คนมีความคิดเห็นขัดแย้งกันเป็นเรื่องปกติ แต่การแสดงออกถึงความขัดแย้งต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมายความสามัคคีเป็นภูมิคุ้มกันที่จะทำให้สังคมมีความสงบ มีความสมานฉันท์ ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้เป็นเรื่องของสำนึกและความรับผิดชอบ ต้องปลูกฝังให้คนในสังคมมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญตั้งแต่เด็กถึงผู้ใหญ่

4. การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เราให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนมาโดยตลอด คนที่มีคุณภาพไม่เฉพาะแต่มีความรู้ มีประสิทธิภาพ เพียงอย่างเดียว ต้องมีจิตใจที่ดี มีคุณธรรม มีวินัย และมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีด้วย ในการพัฒนา คนให้มีคุณภาพที่ดีจะเป็นภูมิคุ้มกันในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

5. การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ การพัฒนาพื้นที่และเมืองให้มีความน่าอยู่อาศัย และเป็นภูมิคุ้มกันให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลให้คนรัก ถิ่นฐานบ้านเมือง คนต่างถิ่นอยากมาเยี่ยมเยือน

2.2.6 มาตรการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน

การดูแลรักษาสังคมที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องนี้เมื่อเรารู้สาเหตุของการขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม หรือหาตัวเชื้อโรคได้แล้ว ในการดูแลรักษาจะต้องมีมาตรการที่เหมาะสม เหมือนกับการรักษาผู้ป่วยคือคือ (วชิราภรณ์ สังข์ทอง, 2554)

1. มาตรการระยะสั้น ผู้ที่เป็นบุคคลสำคัญในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันในช่วงนี้ ก็คงไม่พ้นรัฐบาล ซึ่งการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันก็มีหลายอย่างที่ต้องนำมาใช้ ทั้งการใช้เงินหรืองบประมาณ การใช้กฎหมายบังคับ การกำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสม การแยกหรือการกำหนดขอบเขตพื้นที่ การห้ามในสิ่งที่ควรห้าม การจัดระเบียบสังคม การยกย่องชมเชยคนดีที่ทำเพื่อสังคม คนที่ทำกำไรทางสังคมมากกว่าการยกย่องเฉพาะคนที่ทำกำไรทางธุรกิจ ในเรื่องการใช้เงินก็เป็นสิ่งจำเป็นคล้ายกับการให้ น้ำเกลือหรือฉีดยาแก้ปวดแต่ถ้าใช้นาน ๆ ก็เกิดผลเสียต่อสังคมได้ทำให้เกิดผลข้างเคียง (Side Effects) ต่อสังคมจากการใช้เงิน เช่น ภาวะหนี้สิน วัตถุนิยม ฟุ่มเฟือย สุดท้ายคนส่วนใหญ่ก็จะเป็น หนี้สินล้นพ้นตัวตกอยู่ในกับดักสภาพหนี้ (Liability Trap) หรือการออกกฎหมายพิเศษมาบังคับในระยะยาวจะเป็นการลิดรอนสิทธิประชาชนและอาจเกิดการต่อต้านได้

2. มาตรการระยะยาว ต้องรีบกระตุ้นให้สังคมสร้างภูมิคุ้มกัน (Social Immunization) ขึ้นมาด้วยเพื่อให้สังคมแข็งแรงขึ้น โดยต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายของสังคมมาร่วมกันทำหน้าที่หมอสังคม (Social Doctors) ซึ่งเป็นใครก็ได้ที่เห็นปัญหาแล้วมาร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมมือ ร่วมทำด้วย

ใจไม่ใช่ด้วยเงิน เอาปัญญามาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขโดยยึดแนวคิดที่ว่า “สังคมดีไม่มีขาย ถ้าอยากได้ต้องช่วยกัน” ทั้งนี้การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งโดยการสั่งให้เกิดหรือการจัดตั้งจะไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดีได้ เพราะไม่ได้เกิดจากใจของคนที่เห็นปัญหาและอยากแก้ไขปัญหาร่วมกัน เปรียบเสมือนกับร่างกายไม่แข็งแรงแทนที่จะออกกำลังกายแต่กลับไปลงทุนซื้อยาอายุวัฒนะหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมากิน ซึ่งไม่ได้ทำให้ร่างกายแข็งแรงอย่างแท้จริงแต่ยังทำให้สิ้นเปลือง สำหรับตัวยาหรือวัคซีนทางสังคมที่ควรฉีดให้กับสังคมดังนี้

2.1 ความรู้หรือการเรียนรู้ (Learning) ในเรื่องความรู้ถ้าต้องการปัญญาอาจต้องใช้เงิน แต่ความรู้ที่นำไปปฏิบัติได้จริงนั้นเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้เงิน ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตจากครอบครัว เรียนรู้เพื่อนบ้าน เรียนรู้สังคม ชุมชนที่เขาอยู่มากกว่าการอ่านหรือท่องจำจากตำราเพียงอย่างเดียว เรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้เพื่อปัญญา ความรู้ที่ได้ควรปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เพื่อปัญญา เรียนรู้เพื่อที่จะรู้เท่าทันโลกและสังคม สามารถที่จะดำรงตนในสังคมได้อย่างปกติสุข การเรียนรู้จึงไม่ใช่แค่การศึกษาตามหลักสูตรในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น การศึกษาที่เป็นอยู่ปัจจุบันมุ่งเน้นที่จะเอาชนะผู้อื่นเหนือคนอื่นให้เป็นคนเก่ง เพื่อจะได้มีโอกาสจนกว่าเขาทรัพยากรมาไว้เป็นสมบัติส่วนตัวได้มากกว่าคนอื่น แต่การเรียนรู้ให้เป็นคนฉลาดควรมุ่งที่จะเอาชนะตนเอง ช่วยตนเองและผู้อื่นให้หลุดพ้นจากอวิชชา การสร้างความสุขในการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาตนคนได้อย่างยั่งยืนมากกว่า การต้องอดทนเรียนให้จบหลักสูตรเพื่อรับปริญญา ให้เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เอาเปรียบสังคม ไม่ก่อทุกข์ให้แกตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และรู้จักเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น เพราะคนเก่งจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง แต่คนฉลาดจะเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนเก่ง การเรียนรู้จึงต้องทำให้เกิดลักษณะของทุกคนเป็นครู ทุกที่เป็นห้องเรียน โดยอาศัยการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่เหมาะสมกับสังคมเนื่องจากการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือทั้งในด้านการสร้างบรรยากาศ และโอกาสแห่งการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ที่สร้างไปใช้ประโยชน์ การแลกเปลี่ยนความรู้และการจัดเก็บความรู้ในรูปคลังความรู้ หรือชุมทรัพย์ความรู้ ของสังคมไทย ขับเคลื่อนไปเป็นสังคมฐานความรู้ที่มุ่งสู่สังคมอุดมปัญญา

2.2 ความรัก (Love) เริ่มจากครอบครัวต้องปรับตัวจากเลี้ยงลูกด้วยเงิน มาสู่การเลี้ยงลูกด้วยนมที่บ่มเพาะไปด้วยความรัก ความเอื้ออาทรจากคนในครอบครัว ความรักต้องเกิดจากการสัมผัสจริง การบอกรักทางโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ตไม่สามารถทดแทนการสัมผัสตัวจริงเสียงจริงได้ สายใยความผูกพันจะเกิดจากความใกล้ชิด มีเวลาและโอกาสให้กันและกันในครอบครัว การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะช่วยสร้างสายสัมพันธ์แม่ลูกทำให้แม่รักลูก ไม่ทอดทิ้งลูก การมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวทำให้เกิดความอบอุ่นในจิตใจ ไม่เปิดโอกาสให้เกิดช่องว่างในใจที่ต้องไปหาสิ่งภายนอกมาชดเชย การหอมแก้ม โอบกอดจากพ่อแม่เป็นการเติมเต็มความรักในใจของลูก คนที่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น

จะรู้จักรักทั้งตนเองและผู้อื่น ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักให้ ยอมรับ และปฏิเสธในจุดที่พอดี ความรักจึงต้องสร้างด้วยครอบครัว และชุมชน ทำให้รักตนเอง ครอบครัว ชุมชน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ชุมชนอื่นเป็นรู้จักมองโลกในแง่ดี มีทัศนคติทางบวกในการดำเนินชีวิต เข้าใจและให้ออกาสผู้อื่น

2.3 ความอดทน (Tolerance) ฝึกให้อดทนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสิ่งเฝ้ายวน ในทางเสื่อม ต่อความคิดเห็น ความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของคนในสังคม ยอมรับผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ยอมรับความสามารถของผู้อื่น แสวงจุดร่วมและจุดต่าง ทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือผู้ที่มีความคิดแตกต่างกับเราได้ ไม่เก่งคนเดียว รู้จักการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม รู้จักนำ รู้จักตาม ทำให้เข้าสังคมได้ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และวิถีชุมชนได้ดี มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด นึกถึงประเทศชาติและประชาชนเป็นที่ตั้ง ไม่ท้อถอยง่าย หนักแน่นมั่นคง ในด้าน ความอดทนนี้ ต้องผ่านการฝึกฝนจากทั้งในครอบครัว โรงเรียน คนไทยทุกคนจะต้องร่วมกันเป็นหมอสังคม รวมตัวกันเป็นเครือข่ายสร้างสุข ช่วยกันสร้างความรู้ ความรัก ความอดทนขึ้นในสังคมไทย ที่ไม่เน้นใช้เงินเป็นตัวตั้ง ลดทุนนิยม หันมาใช้ธรรมนิยมนำดำรงชีวิตอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง สุข และความสุขอย่างยั่งยืนของสังคมไทยจะกลับคืนมา

2.4 การวางแผนรับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Scenario Planning) ต่างจาก

การทำนายหรือการพยากรณ์ (Forecasting) ตรงที่ภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Scenario) จะได้จากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถเกิดขึ้น (What Could Be) ในอนาคต โดยมีภาพสรุปที่เป็นไปได้หลายทาง ในขณะที่การทำนายจะวิเคราะห์แนวโน้มที่น่าจะเกิดขึ้นจากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ภาพสรุปที่มีลักษณะแน่ชัด การวางแผนรับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเตรียมพร้อม รับผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ด้วย การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การวางแผนรับสถานการณ์ จัดเป็นเครื่องมือในขั้นตอน การวางแผน เพื่อให้สามารถประเมินถึงภาพอนาคตที่สามารถเกิดขึ้นได้ในหลาย ๆ ทางเป็นการเริ่มต้น สร้างเสริมภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี “ภูมิคุ้มกันที่ดี” จะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์เมื่อกลุ่มบุคคลหรือเครือข่าย ทางสังคมต่าง ๆ คำนึงถึงความสำคัญของการดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งของสังคม “การมีเป้าหมายรวมที่จุดเดียว” ของกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของสังคม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมุ่งให้ความสนใจต่อการวางแผนรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนของอนาคตที่ควบคุมไม่ได้ จากมุมมองภายในของตนเป็นลักษณะที่แนวทาง การสร้างระบบภูมิคุ้มกันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ให้ความสนใจต่อความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกองค์กรด้วย เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น จากเดิมที่ต่างคนต่างอยู่ไม่เกี่ยวข้องกัน ยกกระดับไปสู่การให้ความใส่ใจในความเป็นไปของสังคมจะช่วย

สร้างภูมิคุ้มกันในสังคม การสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน จึงสามารถแบ่งออกได้เป็นสองแนวทางคือ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันภายในตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในให้เท่าทันและพร้อมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันที่อยู่ภายนอกตนเองหรือปัจจัยภายนอก ซึ่งเป็นการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอก ไม่ให้มากระทบกระเทือนหรือสร้างความเสียหายให้กับปัจจัยภายใน

เพราะฉะนั้น ภูมิคุ้มกันตนเองเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมที่ควรจะมีของเยาวชน คือ 1. ภูมิรู้ คือ คนที่มีความรู้ดี การมีภูมิรู้มากทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง ทั้งสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ เกิดได้โดยการแสวงหา แล้วจัดหา จัดเก็บ และจัดการให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวกใช้เมื่อยามจำเป็นต่อไป 2. ภูมิปัญญา คือ การนำความรู้มาคิดต่อ จนเกิดความคิดแตกฉานในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งภูมิปัญญาเกิดขึ้นจากการฟัง การคิด จนนำไปสู่การปฏิบัติได้ และ 3. ภูมิธรรม คือ ผลแห่งมีภูมิรู้และภูมิปัญญาที่

ภูมิคุ้มกันทางสังคมถูกนำมาใช้ควบคู่กับคำว่าทักษะชีวิต (Life Skills) ทักษะชีวิต ควรประกอบด้วย ทักษะในการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มนุษยสัมพันธ์ การตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น การเผชิญกับอารมณ์ต่าง ๆ และการเผชิญกับผู้สร้างความกดดัน การจะมีภูมิคุ้มกันที่ดีจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้สามารถพึ่งพาตนเอง ส่วนกระบวนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเยาวชน คือ การศึกษาที่เหมาะสม เยาวชนรู้จักปกป้องตนเอง การเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านจิตใจ สังคม และสติปัญญาของตนเอง การพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น การดำเนินชีวิตตามแนว “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ

มาตรการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเยาวชน อาจแบ่งเป็นมาตรการระยะสั้น คือ การใช้กฎหมายบังคับ การห้ามในสิ่งที่ควรห้าม การจัดระเบียบสังคม การยกย่องชมเชยคนดีที่ทำเพื่อสังคม และมาตรการระยะยาว กระตุ้นให้สังคมสร้างภูมิคุ้มกัน (Social Immunization) เห็นปัญหาแล้วมาร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมมือ ร่วมทำด้วยใจไม่ใช่ด้วยเงิน เอาปัญญามาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไข 1. ความรู้หรือการเรียนรู้ (Learning) ที่นำไปปฏิบัติได้จริงเกิดจากการเรียนรู้จากวิถีชีวิตจากครอบครัว เพื่อนบ้าน สังคม ชุมชน เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อปัญญา เรียนรู้เพื่อที่จะรู้เท่าทันโลกและสังคม เรียนรู้ที่จะเอาชนะตนเอง ช่วยตนเองและผู้อื่น ไม่ใช่เพื่อชนะคนอื่น ไม่เอาเปรียบสังคม เรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง แต่คนฉลาดจะเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนเก่ง ทุกคนเป็นครู 2. ความรัก (Love) การเลี้ยงลูกด้วยนมที่บ่มเพาะไปด้วยความรัก ความเอื้ออาทรจากคนในครอบครัว ความรักต้องเกิดจากการสัมผัสจริง สายใยความผูกพันจะเกิดจากความใกล้ชิด มีเวลาและโอกาสให้กันและกันในครอบครัว คนที่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นจะรู้จักรักทั้งตนเองและผู้อื่น ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักให้ ยอมรับและปฏิเสธในจุดที่พอดี ความรักจึงต้องสร้างด้วยครอบครัว และชุมชน ทำให้รักตนเอง

ครอบครัว ชุมชน 3. ความอดทน ฝึกให้อดทนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสิ่งเฝ้ายวน ในทางเสื่อมต่อความคิดเห็น ความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของคนในสังคม ยอมรับผู้อื่น ยอมรับ ความแตกต่าง ยอมรับความสามารถของผู้อื่น แสวงจุดร่วมและ สงวนจุดต่าง ทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือ ผู้ที่มีความคิดแตกต่างกับเราได้ รู้จักการทำงานเป็นทีม 4. การวางแผนรับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2.3 แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.3.1 แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ Helen Nowlis

นักจิตวิทยาอเมริกา Helen Nowlis ได้นำเสนอในมิติของเชิงป้องกันซึ่งมีฐานความคิดมาจาก 3 องค์ประกอบ คือ คน ยาเสพติด และสิ่งแวดล้อม โดยเสนอเป็นรูปแบบไว้ 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบทางศีลธรรมและกฎหมาย (The legal-moral model) เป็นการนำเสนอในมิติของการจำแนกสารเสพติดเป็น 2 ชนิด กล่าวคือ ชนิดที่ปลอดภัยและชนิดที่เป็นอันตรายการดำเนินงานในรูปแบบนี้จึงเน้นให้ใช้กฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิด และการแก้ไขเยียวยา

2. รูปแบบทางสุขภาพอนามัย (The public – health model) เป็นการนำเสนอในมิติของปัญหาทางสุขภาพผู้ติดยาเหมือนติดเชื้อโรคชนิดหนึ่งซึ่งมีคนเป็นผู้นำพาหะโรคมาระบาดโดยมีสิ่งแวดล้อมเป็นเสมือนที่เพาะเชื้อ ดังนั้นรูปแบบนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาปัญหายาเสพติดที่เป็นคุณค่าในความเป็นส่วนบุคคลที่จะค้นหาสิ่งที่ติดต่อสุขภาพ เกรงกลัวและหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นภัยต่อตนเองและสังคม

3. รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม (The psycho-social model) เป็นการนำเสนอในมิติของพฤติกรรมมนุษย์ที่ติดยาเสพติดมีความซับซ้อนซึ่งต้องอาศัยการศึกษาวรรณกรรมทางสังคมประกอบทำความเข้าใจทัศนคติ คุณค่า รูปแบบการดำเนินชีวิตในส่วนบุคคล ดังนั้นรูปแบบนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาปัญหายาเสพติดในเรื่องของการให้ข้อมูลกับสังคม การปลูกฝังค่านิยมที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เข้าข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

4. รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม (The social-culture model) เป็นการนำเสนอในมิติของการใช้ปัจจัยบริบททางสังคมประยุกต์ใช้ในการกีดกันพฤติกรรมส่วนบุคคลให้ใช้ยาเสพติดลดลง ดังนั้นรูปแบบนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมกระบวนการทางสังคม มีศูนย์การให้คำแนะนำ การสร้างกลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อกระตุ้นให้การใช้ยาเสพติดลดลง (National Institute on Drug Abuse, 1980)

2.3.2 แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ Robertson et al, (2003)

จากงานวิจัยเพื่อสังเคราะห์ตัวแปรที่มีร่วมกันโปรแกรมป้องกันที่มีประสิทธิภาพรูปแบบต่าง ๆ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้นำชุมชน สามารถนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ในการกำหนด

แนวทางสร้างโปรแกรมป้องกันในพื้นที่ของตนได้ แนวคิดของการป้องกันที่สังเคราะห์ได้จากงานวิจัยมีดังต่อไปนี้ (E.B.; David, S.L.; and Rao, S.A., 2003)

หลักการที่ 1 โปรแกรมป้องกันควรเพิ่มภูมิคุ้มกันและลดปัจจัยเสี่ยง

หลักการที่ 2 โปรแกรมป้องกันควรออกแบบให้ครอบคลุมสิ่งเสพติดหลาย ๆ ประเภท ตั้งแต่บุหรี่ เหล้า ไปจนถึงยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย เช่น กัญชา เฮโรอีน เป็นต้น

หลักการที่ 3 โปรแกรมป้องกันควรตอบรับชนิดของยาเสพติดที่แพร่ระบาดในชุมชนนั้น ๆ

หลักการที่ 4 โปรแกรมป้องกันควรมีความเฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มเป้าหมาย เช่น โปรแกรมป้องกัน สำหรับเด็กประถมควรมีเนื้อหาต่างจากโปรแกรมป้องกันสำหรับเด็กมัธยม

หลักการที่ 5 โปรแกรมป้องกันสำหรับครอบครัว (Family-based Prevention Program) ควรเสริมสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

หลักการที่ 6 โปรแกรมป้องกันสำหรับโรงเรียน (School-based Prevention Program) ควรเริ่มกับเด็กอายุน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดในเวลาต่อมา

หลักการที่ 7 โปรแกรมป้องกันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาควรมุ่งที่การสนับสนุนด้านการเรียน การแก้ไขปัญหาการเข้าสังคม การควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ทางอารมณ์ การสื่อสาร

หลักการที่ 8 โปรแกรมป้องกันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายควรมุ่งที่ด้านการเรียน ทักษะทางสังคม สัมพันธภาพกับเพื่อน การปกป้องสิทธิ์ของตนเองการปฏิเสธยาเสพติด การเสริมแรงพฤติกรรมที่เหมาะสม

หลักการที่ 9 โปรแกรมป้องกันควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน เช่น การเลื่อนระดับชั้นการศึกษา

หลักการที่ 10 โปรแกรมป้องกันสำหรับชุมชน (Community Prevention Program) ที่นำเนื้อหาจากโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพอื่น ๆ มาร่วมด้วย จะได้ผลดีกว่าใช้โปรแกรมเดียว

หลักการที่ 11 โปรแกรมป้องกันสำหรับชุมชนที่จัดขึ้นในหลายสถานที่ เช่น โรงเรียน องค์การศาสนา และสื่อ จะมีประสิทธิภาพมากหากผู้ดำเนินโปรแกรมให้ข้อมูลที่ตรงกันในทุกสถานที่

หลักการที่ 12 เมื่อชุมชนปรับเปลี่ยนเนื้อหาของโปรแกรมป้องกันให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ควรคงไว้ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของโปรแกรม ได้แก่ โครงสร้าง เนื้อหาและการดำเนินการ

หลักการที่ 13 โปรแกรมป้องกันควรทำในระยะยาว และควรมีการทำซ้ำเพื่อให้ผลของโปรแกรมคงอยู่

หลักการที่ 14 ครูและการดำเนินโปรแกรมป้องกันจากหน่วยงานอื่นควรได้รับการฝึกอบรมเรื่องเทคนิคการปรับพฤติกรรม เช่น ให้รางวัลเด็กที่ประพฤติตนเหมาะสม

หลักการที่ 15 โปรแกรมป้องกันจะมีประสิทธิภาพเมื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีส่วนร่วม เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ

นอกจากนี้สถาบัน National Institute on Drug Abuse ได้จัดประเภทโปรแกรมป้องกันจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายไว้ 3 ประเภท คือ

1. โปรแกรมทั่วไป ใช้กับประชากรทั่วไป เช่น เด็กนักเรียนทุกระดับชั้น
2. โปรแกรมกลุ่มเสี่ยง สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด เช่น เด็กที่พ่อแม่เสพยาหรือเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียน
3. โปรแกรมเฉพาะ (Indicated Program) สำหรับผู้ที่กำลังใช้ยาเสพติดอยู่ และมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ติดยาเสพติด

ผู้ออกแบบโปรแกรมป้องกันควรเลือกประเภทของโปรแกรมป้องกันให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพราะแต่ละประเภทจะมีวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่แตกต่างกัน

2.3.3 แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพระมหาอุดร อุตโตร และคณะ

พระมหาอุดร อุตโตร และคณะ, (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ 6 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม 7 นักเรียนต้องมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดี จึงจะไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด
2. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม 7 นักเรียนต้องมีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด และนักเรียนมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงจะไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด จะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อนนำยาเสพติดมาและชวนเสพยาเสพติด 3
3. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ต้องเปิดช่องรับแจ้งเบาะแสข่าวสารแบบไม่เปิดเผย ผู้ให้ข่าวได้หลายช่องทาง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
4. การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหายาเสพติดโดยตรง พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญในการอบรม เลี้ยงดูสั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน
5. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรเลือกคบเพื่อนที่ดี ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

6. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปริสธรรม 7 นักเรียนต้องเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น และมีวิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากการที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาจแบ่งเป็น 1. ตัวของบุคคล ต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมป้องกันตนเอง การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว การได้รับการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง 2. ด้านรูปแบบทางศีลธรรมและกฎหมาย 3. ด้านรูปแบบทางสุขภาพอนามัย 4. ด้านรูปแบบทางจิตวิทยาสังคม และ 5. รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม

2.4 แนวคิดเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะมนุษย์คนหนึ่งก็ย่อมมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ บางครั้งอาจทำได้ดีกว่าผู้ใหญ่บางคนเสียอีก ฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนในการกระทำของเขา เมื่อเขามีพฤติกรรมที่ผิดทางกาย วาจา และจิตใจแล้ว ย่อมเป็นผู้ประเสริฐ เนื่องจากวัยไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าคนดีจะต้องเป็นผู้ใหญ่เท่านั้น เยาวชนก็ทำได้เช่นกัน ดังคำอุปมาอุปไมยในขุททกปิฎกชาดกว่า “หงส์ นกกระเรียน นกยูง ช้าง ฟาน ย่อมกลัวราชสีห์ทั้งนั้น จะถือเอาร่างกายเป็นประมาณไม่ได้ ฉนโค ในหมู่มนุษย์ก็ฉนนั้น ถ้าแม้เด็กมีปัญหา ก็เป็นผู้ใหญ่ได้ คนโง่ถึงร่างกายใหญ่โต ก็เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้” (ขุ.ชา., 27/253/76)

เพราะฉะนั้น เยาวชนจึงเป็นบุคคลผู้มีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติดังที่พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคมว่า คือผู้ที่เป็นสัตบุรุษ หรือคนดีตามหลักพระพุทธศาสนานั้นเอง จะทำให้สังคมน่าอยู่และโลกมีคนดีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงมีความสำคัญต่อครอบครัวและสังคมโลก ดังความตอนหนึ่งว่า “เยาวชนที่พึงปรารถนานั้น แม้จะยังมีมากเท่าไร ก็ไม่มีอาการคับโลกหรือรอกโลก เพราะในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องคนจะล้นโลก แล้วจะไม่มีอะไรกิน จะไม่มีอะไรใช้สอย หากขาดสัตบุรุษแล้วจะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง คนที่บกพร่องต่อหน้าที่นั้นแหละ เป็นคนรอกโลก แต่หากเป็นสัตบุรุษ คนดีก็จะให้โลกน่าอยู่ยิ่งขึ้น (รุ่ง แก้วแดง, 2547)

2.4.1 ความหมายของเยาวชน

ตามหลักพุทธธรรม “เยาวชน” ไม่ได้เรียกตรงศัพท์แต่จะเรียกว่า เด็ก กุลบุตร (เยาวชนชาย) กุลธิดา (เยาวชนหญิง) เรียก युวและยุวดี หมายถึงชายหนุ่มหญิงสาว (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2547) และเรียกรวมกันว่า “บุตรธิดา” ก็มี ดังปรากฏในสิงคาลกสูตร

(ที.ปา., 11/212/267) ว่า บุตรธิดาหรือเยาวชนนั้น พึงทำหน้าที่ 5 ประการต่อบิดามารดาของตนเอง คือ 1. รู้จักเลี้ยงตอบแทนด้วยปัจจัย 4 และน้ำใจอันงาม 2. รู้จักช่วยเหลือกิจจำเป็นต่าง ๆ 3. รู้จักรักษาชื่อเสียงตระกูลไว้ได้ 4. รู้จักทำตนให้เหมาะสมที่จะสืบทอดสมบัติ และ 5. รู้จักทำบุญ

อุทิศส่วนกุศลให้ท่านเมื่อล่วงลับไปจากโลกนี้แล้ว ฉะนั้น ศัพท์ว่า “เยาวชน” ในทางพระพุทธศาสนา จึงไม่ค่อยปรากฏนัก

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวโดยนัยแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนในปี 2494 มาตรา 4 แล้ว แบ่งเป็น 2 ศัพท์ ได้แก่

1. คำว่า “เด็ก” โดยคำนิยาม หมายถึงบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 10 ปีบริบูรณ์

2. ส่วนคำว่า “เยาวชน” โดยคำนิยาม หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินกว่า 10 ปี บริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปี และไม่ได้หมายถึง บุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546)

รัฐให้ความสำคัญต่อเยาวชนเป็นอย่างดี และต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาและปฏิบัติธรรมของเยาวชนไทย สรุปเป็น 2 แนวทาง คือ

1. มีการปรับปรุงหลักสูตรสาระการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาและจริยธรรมให้เหมาะสม เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องตามหลักพุทธธรรม มีความศรัทธาเลื่อมใส และประพฤติตนตามหลักพุทธธรรม ช่วยกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

2. รัฐขอความร่วมมือไปยังสื่อมวลชน เพื่อให้นำเสนอสิ่งที่เหมาะสม เพราะสื่อนั้นมีบทบาท อีกทางหนึ่ง เพื่อส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีแก่ เยาวชน เช่น รายการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาสนา จริยธรรม ช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ผิดและค่านิยมที่ไม่ดี

ฉะนั้น เด็กและเยาวชน จึงเป็นบุคคลที่เกิดมาพร้อมกับการได้รับสถานภาพเป็นลูกอันดับ แรก และมีสถานภาพต่าง ๆ ต่อมาโดยลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียน ก็เรียกว่า นักเรียน นักศึกษา นิสิต เป็นต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นมาอีกระดับก็เรียกว่า “พลเมือง” เมื่อเข้าสู่พระพุทธศาสนาก็เรียกว่า “พุทธศาสนิกชน” เด็กและเยาวชน จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อเติบโตขึ้น ก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกัน (พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2540) ฉะนั้น รากฐานของสังคมจึงมาจากเด็กและเยาวชนก่อนเป็น เบื้องต้น

จากอธิบายมาทั้งหมดข้างต้น เยาวชน หมายถึงชายหนุ่มหญิงสาว บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี บุคคลผู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อมวลมนุษย์ เยาวชนมีความสำคัญมากจนรัฐต้อง สนับสนุนเป็นพิเศษ เยาวชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อ เติบโตขึ้น ก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้น รากฐานของสังคมจึงมาจากเด็กและเยาวชน ก่อนเป็นเบื้องต้น

2.4.2 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง

ความหมายคำว่า “เปราะบาง”

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่เผยแพร่แล้วยังไม่มีนิยามของคำว่า “เปราะบาง” หรือ “ความเปราะบาง” หรือแม้แต่ “กลุ่มเปราะบาง” จึงได้ทำการสืบค้นในพจนานุกรม ภาษาต่างประเทศของ Oxford dictionary และ merriam-webster ซึ่งคำว่า “ความเปราะบาง” มีความหมายสอดคล้องกับคำว่า “Vulnerabilities” ส่วนคำว่า “บุคคลที่อยู่ในสถานะเปราะบาง” มีความหมายสอดคล้องกับคำว่า “Vulnerable person”

ตามนิยามของ Oxford dictionary (Oxford University Press, 2017) ได้นิยามคำว่า Vulnerability ซึ่งเป็นคำนามไว้ว่า “The quality or state of being exposed to the possibility of being attacked or harmed, either physically or emotionally.” ตีความได้ว่า สภาพหรือสถานะที่เปิดโอกาสที่จะได้รับความเสียหายหรืออันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ขณะที่ Oxford Learner’s Dictionaries (Oxford University Press, 2017) กล่าวถึงนิยามคำว่า Vulnerability ไว้ว่า “The quality of being weak and easily hurt physically or emotionally.” นั่นคือสถานะที่อ่อนแอและถูกทำให้เจ็บได้ง่ายไม่ว่าทางร่างกายหรือทางอารมณ์

Merriam-Webster (Merriam-Webster, 2017) นิยามคำว่า Vulnerability ไว้ 2 นิยามคือ

1. The quality or state of having little resistance to some outside agent. กล่าวคือสภาพหรือสถานะของการมีภูมิคุ้มกันเพียงน้อยนิดต่อตัวแปรภายนอก

2. The state of being left without shelter or protection against something harmful. กล่าวคือสถานะของการถูกทิ้งไว้โดยปราศจากสิ่งป้องกันหรือการป้องกันต่อสิ่งที่ทำอันตรายได้

ความเปราะบางในแง่มุมอื่น ต่างประเทศได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกลุ่มเปราะบางมาอย่างยาวนาน Juan Carlos Villagran De Leon กล่าวในหนังสือของเขาว่า นิยามเกี่ยวกับ ความเปราะบางที่นักวิชาการได้เริ่มเห็นความสำคัญ ย้อนไปถึงปี 1989 R. Chambers, (1989) กล่าวว่า ความเปราะบางคือ “ความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนและความกดดันและความยากซึ่งบางชุมชนได้รับขณะที่กำลังเผชิญกับความไม่แน่นอนและความกดดันเหล่านั้น” (Juan Carlos Villagran De Leon, 2006) ซึ่งงานของ Chamber ได้แบ่งความเปราะบางเป็น 2 แบบ คือความเปราะบางที่เกิดจากภายนอกและความเปราะบางที่เกิดจากภายใน ในปี 1993 Watt และ Bohle ได้พยายามขยายแนวคิดของ Chamber เพิ่มเติมแต่ยังคงไว้ซึ่งโครงสร้างความเปราะบาง ภายนอกภายในไว้โดย Watts และ Bohle กล่าวว่า ความเปราะบางมีความเกี่ยวข้องกับหลายมิติ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการเมือง เศรษฐกิจ ความสามารถของคนในสังคมในเวลาและสถานที่ ณ ตอนนั้น

ขณะที่ G Wilches - Chaux, (1993) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเปราะบางในมุมมองของเขาวว่า “เป็นความด้อยความสามารถของชุมชนที่จะรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม” (อ้างอิงใน (Juan Carlos Villagran De Leon, 2006)) เขาได้นำเสนอมิติของความเปราะบางไว้ดังต่อไปนี้ คือ ความเปราะบางทางร่างกาย ทางสิ่งแวดล้อม ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางการเมือง ทางเทคนิค ทางอุดมคติ ทางนิเวศวิทยา ทางสถาบัน ทางการศึกษา ทางสุขภาพ ทางวัฒนธรรม และ ด้านอื่น ๆ ในปี 2000 Alexander ได้นิยามความเปราะบางว่าเป็นความน่าจะเป็นที่จะเกิดอุบัติเหตุความสูญเสีย ความเสียหาย การถูกทำลายหรือความสูญเสียในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีองค์ประกอบดังกล่าว (อ้างอิงใน (Juan Carlos Villagran De Leon, 2006))

ในปัจจุบัน United Nations Office for Disaster Risk Reduction ได้กำหนดนิยามของความเปราะบาง ดังนี้ “The conditions determined by physical, social, economic and environmental factors or processes which increase the susceptibility of an individual, a community, assets or systems to the impacts of hazards.” (UNISDR, 2009) อธิบายความได้ว่า ความเปราะบางคือสถานะที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยหรือกระบวนการทางด้านร่างกาย สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเพิ่มความอ่อนแอให้กับบุคคล ชุมชน สินทรัพย์ หรือระบบที่ได้รับผลกระทบต่อนภัยพิบัตินั้น

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีการตื่นตัวเกี่ยวกับคนเปราะบางในสังคมทั้งในรูปของการวิจัยและการปฏิบัติการ ดังนั้นการนิยามความเปราะบางจึงมีความสำคัญ เนื่องจากจะนำไปสู่การระบุดูแลประชากรที่อยู่ในภาวะเปราะบางในสังคม ในหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะไม่ว่าจะเป็นองค์กรระหว่างประเทศหรือวงวิชาการก็ตาม

WHO ได้ให้นิยามความเปราะบางไว้ในคู่มือ Environmental health in emergencies and disasters กล่าวว่า “Vulnerability is the degree to which a population or and individual is unable to anticipate, cope with, resist and recover from the impacts of disasters. It is a function of susceptibility and resilience.” (Piers Blaikie et al, 2003; Ben Wisner et al, 2002) ซึ่งอธิบายความได้ว่า ความเปราะบาง คือระดับที่กลุ่มคนหรือบุคคลไม่สามารถที่จะคาดการณ์ จัดการป้องกัน หรือฟื้นตัวจากผลกระทบของภัยพิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวให้กลับเข้าสู่สภาพปกติโดยปัจจัยเหล่านั้นจะทำให้เกิดภาวะวิกฤติของกลุ่มประชากรและกลุ่มประชากรสามารถที่จะเผชิญหน้าและฟื้นฟูตัวเองจากความเสียหายที่เกิดขึ้นในภาวะฉุกเฉินได้ โดยแนวคิดเกี่ยวกับความเปราะบาง WHO ใช้ในการวิเคราะห์กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงว่าจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ฉุกเฉินทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์กลุ่มคนที่ได้รับความเดือดร้อนที่ส่งผลกระทบยาวในชีวิตและไม่สามารถกลับมาสู่การใช้ชีวิตในสภาพปกติได้

ขณะที่ธนาคารโลก ได้กล่าวถึงความเปราะบางในหนังสือ Handbook on Poverty and Inequality ไว้ว่าความเปราะบางนั้นเชื่อมโยงกับความยากจน โดยความเปราะบางคือ “the propensity to suffer a significant welfare shock, bringing the household below a socially defined minimum level” (Jonathan Houghton, 2009) ซึ่งอธิบายความได้ดังนี้ ความโน้มเอียงจากการได้รับความเดือดร้อนอย่างรุนแรงด้านสวัสดิการและการนำครอบครัวไปสู่การใช้ชีวิตที่ต่ำกว่าที่มาตรฐานสังคมกำหนดไว้

ในประเทศไทยแม้จะมีการกล่าวถึง ความเปราะบาง และกลุ่มเปราะบางมานานแล้ว แต่ส่วนใหญ่ ยังไม่มีการรวบรวมไว้อย่างชัดเจน มีงานวิจัยหรือหลักฐานทางวิชาการที่สามารถสืบค้นได้ไม่มากนัก นอกจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละด้าน

หนังสือสุขภาพคนไทย, (2560) จัดทำโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคมกล่าวว่า ความเปราะบางคือสภาพที่ทำให้อ่อนแอ หรืออ่อนด้อยไม่มีกำลังและสามารถพอที่จะ “รับมือ” กับปัญหาที่เข้ามากระทบทั้งไม่สามารถจะคาดการณ์หรือวางแผนล่วงหน้าได้ อย่างมีประสิทธิผล ว่าเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นจะจัดการอย่างไร และเมื่อได้รับผลกระทบจาก ปัญหาจนอยู่ในสภาพที่เสียหลักล้มหรือ “บอบช้ำ” แล้วจะสามารถ “ลุกขึ้น” และกลับคืนมาสู่สภาพที่เป็นปกติได้อย่างไร” จากเนื้อหาในหนังสือ ความเปราะบางเกิดขึ้นได้ในสังคมที่ได้รับผลทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมตกอยู่ในสภาวะ “ถูกทิ้ง” จะด้วยเหตุที่ไม่สามารถก้าวตามกลุ่มอื่นได้ทันหรือเพราะไม่ได้รับความใส่ใจจากคนที่แข็งแรงกว่าก็ตาม ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้อยู่ในสภาพที่เปราะบาง เสี่ยงต่อความยากลำบากและประสบกับสภาพอันไม่พึงปรารถนาในการดำรงชีวิตหลายด้าน” (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมิดล, 2560)

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นหน่วยงานภาคสังคมในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม สร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน ในรายงานวิจัย การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การวัดภาวะความยากไร้และความเปราะบาง สู่แนวทางนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เสนอต่อกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวถึงนิยามความเปราะบางว่า “ความเปราะบาง (vulnerability) เป็นสถานการณ์ที่บุคคลไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ เนื่องจากไม่ได้เตรียมการจัดการหรือไม่สามารถเตรียมการจัดการกับความเสี่ยงไว้อย่างเพียงพอ” (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2549) คนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้หรือสามารถจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถือเป็นบุคคลเปราะบาง

ขณะที่บุคคลเปราะบาง (Vulnerable person) นั้นมีความหมายค่อนข้างจำเพาะทำให้การนิยามความหมายโดยรวมระหว่างคำว่า vulnerable + person นั้นมีน้อย เนื่องจากเป็นคำที่มี

ความหมายแยกกันอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามมีพจนานุกรมที่มีการให้นิยามความหมายของกลุ่มเปราะบางไว้ 2 แห่งดังนี้

Oxford Dictionary (Oxford University Press, 2017) นิยามคำว่า Vulnerable person ไว้ว่า “(Of a person) in need of special care, support, or protection because of age, disability, or risk of abuse or neglect.” กล่าวคือ บุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ต้องการการสนับสนุนการปกป้องเพราะปัจจัยทางด้านอายุ ความพิการ ความเสี่ยงต่อการถูกระงับ หรือถูกเพิกเฉย

ขณะที่ Medical Dictionary (Segen’s Medical Dictionary, 2011) ให้นิยามว่า “A UK term for an individual who is at risk of abuse or harm due to life circumstances- e.g., underage, homeless, mentally ill or retarded, frail and elderly.” หมายความว่า คำศัพท์ที่ใช้ในสหราชอาณาจักรสำหรับคนที่อยู่ในข่ายความเสี่ยงที่จะถูกระงับ หรือได้รับอันตรายเนื่องจากเหตุการณ์ในชีวิต เช่น ความเยาว์วัย การไร้บ้าน การป่วยทางจิตหรือทางสติปัญญา อ่อนแอและสูงวัย

2.4.3 บุคคลเปราะบางตามนิยามของหน่วยงานอื่น

นอกจากนิยามทั่วไปที่กล่าวถึงบุคคลเปราะบางในพจนานุกรมที่เป็นที่ยอมรับแล้ว ยังมีหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลเปราะบางได้นิยาม บุคคลเปราะบาง ตามการทำงานขององค์กรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ Organization for Economic Cooperation and Development เป็นหน่วยงานระหว่างประเทศอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ และให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบาง นิยามของกลุ่มเปราะบางของ OECD ที่กล่าวไว้ในหนังสือ Integrating Social Services for Vulnerable Groups คือกลุ่มคนหรือครัวเรือนที่ตกอยู่ในภาวะความยากจนหรือคนที่กำลังเผชิญหน้าสถานการณ์ในชีวิตที่กำลังจะเพิ่มความเสี่ยงของความยากจนขึ้น (OECD, 2015) นอกจากนี้ OECD ยังระบุว่า กลุ่มคนที่กำลังกล่าวถึงนี้จะเผชิญกับความเสี่ยงหลายรูปแบบ และมีความต้องการการสนับสนุนหลายอย่างตั้งแต่อาหารการดูแลสุขภาพ ร่างกายและจิตใจอีก

ในหนังสือรายงานการพัฒนามนุษย์ ปี 2014 (UNDP, 2014) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกลุ่มเปราะบางไว้อย่างน่าสนใจ โดยมีใจความว่า “โดยหลักการแล้วทุก ๆ คนเปราะบางต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์บางอย่าง แต่บางคนนั้นจะมีความเปราะบางมากกว่าคนอื่น” ซึ่งพิจารณาในแง่ UNDP ได้ กล่าวถึงความเปราะบางในหลายมิติที่เชื่อมโยงกันโดยเฉพาะ “ความยากจน” คือคนจะเปราะบางต่อความยากจน ถ้ากลุ่มคนเหล่านั้นมีความเสี่ยงที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ตกอยู่ในกลุ่มต่ำกว่ามาตรฐาน

สังคมในด้านใดด้านหนึ่งต่อไปนี้ มิติด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ความต้องการทางด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงของชีวิต

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559 กล่าวถึง กลุ่มคนที่อยู่ในสถานะเปราะบาง “หมายความว่า กลุ่มคนที่มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับความเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายทางสุขภาพทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย จิต ปัญญาหรือสังคม ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้จัดการกับ ความเสี่ยง ดังกล่าวได้ไม่ดีหรือไม่สามารถจัดการกับความเสี่ยงหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีผลกระทบต่อสุขภาพของพวกเขาได้” (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

งานวิจัยของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ระบุว่า “ประชากรกลุ่มเปราะบาง โดยทั่วไป หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีความอ่อนแอมีความเสี่ยงที่จะถูกชักจูง ครอบงำ และคุกคามจากปัจจัยเสี่ยงด้านต่าง ๆ เช่น วงจรชีวิต สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนขาดศักยภาพในการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงที่เผชิญอยู่และผลกระทบที่ตามมา” กลุ่มตัวอย่างชายขอบประชากรเปราะบาง ได้แก่ กลุ่มด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ไม่มีหลักประกันสุขภาพ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อนไร้บ้าน ผู้ติดเชื้อ HIV และผู้มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังและผู้ป่วยทางจิต (สำนักงานสาธารณสุข, 2559)

นอกจากนิยามตามหน่วยงานแล้วในการวิจัยยังมีการให้ความสำคัญกับกลุ่มคนเปราะบางตามหลักของจริยธรรมการวิจัย ระบุว่า กลุ่มเปราะบางคือ ผู้ที่มีความจำเป็นต้องพึ่งพิงผู้อื่น ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ หรือตัดสินใจด้วยตนเองได้ เป็นกลุ่มที่ถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย ” โดยยกตัวอย่างกลุ่มคนเหล่านี้ได้แก่ ผู้ที่รักษาตัวในโรงพยาบาล เด็กทารก ผู้มีความพิการทางสมอง ผู้ป่วยวิกฤติ หญิงตั้งครรภ์ ผู้ด้อยโอกาส นักโทษ ทหารเกณฑ์ แรงงานต่างด้าว เป็นต้น ขณะเดียวกันบุคคลเปราะบางตามเอกสารจริยธรรมการวิจัย (ฮาตา สืบหลินวงศ์ และคณะ, 2550) นิยามบุคคลเปราะบางหมายถึง

1. บุคคลที่ขาดความสามารถในการปกป้องสิทธิและประโยชน์ของตนเองเนื่องจากขาดอำนาจการศึกษา ทรัพยากร ความเข้มแข็ง หรืออื่น ๆ
2. บุคคลที่ถูกชักจูงเข้าร่วมการวิจัยโดยง่ายโดยหวังจะได้ประโยชน์จากการเข้าร่วม ไม่ว่าจะสมเหตุสมผลหรือไม่ก็ตาม หรือเป็นผู้ตกลงเข้าร่วมการวิจัยเพราะเกรงกลัวจะถูกกลั่นแกล้งจากผู้อำนาจเหนือกว่าหากปฏิเสธ เช่น นักศึกษา ลูกจ้าง ทหาร คนต้องขัง ผู้ป่วยที่รักษาไม่หาย ผู้สูงอายุในบ้านพักคนชรา คนตกงาน คนยากจน คนไร้บ้าน ผู้ป่วยฉุกเฉิน ชนกลุ่มน้อย คนเร่ร่อน ผู้อพยพ เด็กและผู้เยาว์ ผู้ป่วยโรคจิต

ซึ่งการมีนิยามที่ชัดเจนนี้เพื่อระบุแนวทางและจริยธรรม ความชอบธรรมในการทำวิจัยเนื่องจากอาจจะมีกลุ่มคนเห็นว่า กลุ่มคนเหล่านี้ง่ายต่อการดำเนินการวิจัยด้วยข้อจำกัดที่มีอยู่ไม่ว่าทางเศรษฐกิจ หรือทางปัจจัยอื่น ๆ

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด เราสามารถแบ่งการสรุปนิยามได้เป็น 2 ส่วน คือ นิยามของคำว่า “ความเปราะบาง” และ “บุคคลเปราะบาง” เพื่อใช้ในการกำหนดบุคคลเปราะบางเพื่อนำไปสู่การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาความเปราะบาง โดยความหมายที่เสนอนั้นมีความหมายค่อนข้างครอบคลุม และสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ สภาพหรือสถานะที่จะได้รับความเสียหายหรืออันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้ง่ายโดยไม่มีสิ่งป้องกันหรือการป้องกัน

ขณะที่ นิยามของบุคคลเปราะบาง หรือผู้ที่อยู่ในสถานะของความเปราะบางนั้น นิยามตามพจนานุกรมของ Oxford จะมีความกระชับและครอบคลุมกว่านิยามทางด้านพจนานุกรมทางด้านการแพทย์ ดังนี้ “บุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ต้องการการสนับสนุน การปกป้องเพราะปัจจัยทางด้านอายุ ความพิการ ความเสี่ยงต่อการถูกระงับหรือถูกเพิกเฉย”

แต่หากเราจะกำหนดว่ากลุ่มใดบ้างที่มีความเปราะบาง คงจะเป็นการลำบาก ดังคำกล่าวของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เกี่ยวกับความเปราะบางที่ว่า “ทุกคนล้วนเปราะบางต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง” หมายความว่าระดับของความเปราะบางแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือปัจจัยทั้งภายในภายนอกที่เป็นตัวกระทำ ซึ่งการวัดระดับความเปราะบางยังต้องการการหาคำตอบในเชิงลึกต่อไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะความเปราะบางของบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยเกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม และปัญหาภายในจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเอง เมื่อมีภาวะเสี่ยงหรือปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านสุขภาพ การเจ็บป่วยเข้ามาแล้วทำให้คนนั้นไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้ โดยไม่มีใครเข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งในที่นี้รวมถึงตัวระบบเองที่ไม่สามารถเอื้อให้กลุ่มคนเปราะบางสามารถหลุดจากสภาวะความเปราะบางนั้น ๆ ได้

ความเปราะบาง ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนและความกดดัน และความยากซึ่งบางชุมชนได้รับ ขณะที่กำลังเผชิญกับความไม่แน่นอนและความกดดันเหล่านั้น ความเปราะบางมีความเกี่ยวข้องกับหลายมิติ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการเมือง เศรษฐกิจ ความสามารถของคนในสังคมในเวลาและสถานที่ ณ ตอนนั้น เป็นความด้อยความสามารถของชุมชนที่จะรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม ความเปราะบางอาจแบ่งเป็นทางร่างกาย ทางสิ่งแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ ทางสังคม ทางการเมือง ทางเทคนิค ทางอุดมคติ ทางนิเวศวิทยา ทางสถาบันทางการศึกษา ทางสุขภาพ ทางวัฒนธรรม และ ด้านอื่น ๆ ความเปราะบาง คือระดับที่กลุ่มคนหรือบุคคลไม่สามารถที่จะคาดการณ์ จัดการป้องกัน หรือฟื้นตัวจากผลกระทบของภัยพิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวให้กลับเข้าสู่สภาพปกติ โดยปัจจัยเหล่านั้นจะทำให้เกิดภาวะวิกฤติของกลุ่มประชากรและกลุ่มประชากรสามารถที่จะเผชิญหน้าและฟื้นฟูตัวเองจากความเสียหายที่เกิดขึ้นในภาวะฉุกเฉินได้ ความเปราะบางก็คือสภาพที่ทำให้อ่อนแอ หรืออ่อนด้อยไม่มีกำลังและสามารถพอที่จะ “รับมือ” กับปัญหา

ที่เข้ามากระทบทั้งไม่สามารถจะคาดการณ์หรือวางแผนล่วงหน้าได้ อย่างมีประสิทธิผล ว่าเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นจะจัดการอย่างไร และเมื่อได้รับผลกระทบจาก ปัญหาจนอยู่ในสภาพที่เสียหลักล้มหรือ “บอบช้ำ” แล้วจะสามารถ “ลุกขึ้น” และกลับคืนมาสู่สภาพที่ เป็นปกติได้อย่างไร” ความเปราะบาง (vulnerability) เป็นสถานการณ์ที่บุคคล ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ เนื่องจากไม่ได้เตรียมการจัดการหรือไม่สามารถเตรียมการจัดการกับความเสี่ยงไว้อย่างเพียงพอ

จากข้อมูลที่กล่าวมาแบ่งความเปราะบางได้เป็น 3 ประเภท คือ บุคคลเปราะบาง กลุ่มเปราะบาง และประชากรเปราะบาง ซึ่งมีความหมายดังนี้

1. บุคคลเปราะบาง (Vulnerable person) คือบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษต้องการการสนับสนุนการปกป้องเพราะปัจจัยทางด้านอายุ ความพิการ ความเสี่ยงต่อการถูกระทำ หรือถูกเพิกเฉย ความเยาว์วัย การไร้บ้าน การป่วยทางจิตหรือทางสติปัญญา อ่อนแอ และสูงวัย กล่าวได้ว่าบุคคลเปราะบางหมายถึงบุคคลที่ขาดความสามารถในการปกป้องสิทธิและประโยชน์ของตน ถูกชักจูงได้ง่าย

2. กลุ่มเปราะบาง คือกลุ่มคนหรือครัวเรือนที่ตกอยู่ในภาวะความยากจน หรือคนที่กำลังเผชิญหน้าสถานการณ์ในชีวิตที่กำลังจะเพิ่มความเสี่ยงของความยากจนขึ้น เผชิญกับความเสี่ยงหลายรูปแบบ และมีความต้องการการสนับสนุนหลายอย่าง ตั้งแต่อาหาร การดูแลสุขภาพร่างกาย และจิตใจ โดยหลักการแล้วทุก ๆ คนเปราะบางต่อเหตุการณ์หรือ สถานการณ์บางอย่าง แต่บางคนนั้นจะมีความเปราะบางมากกว่าคนอื่น กลุ่มคนที่อยู่ในสภาวะเปราะบาง “หมายความว่า กลุ่มคนที่มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับความเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายทางสุขภาพทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย จิต ปัญญา หรือสังคม ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้จัดการกับความเสี่ยงดังกล่าวได้ไม่ดี หรือไม่สามารจัดการกับความเสี่ยงหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีผลกระทบต่อสุขภาพของพวกเขาได้ กล่าวได้ว่ากลุ่มเปราะบางคือ ผู้ที่มีความจำเป็นต้องพึ่งพิงผู้อื่น ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระหรือตัดสินใจด้วยตนเองได้ เป็นกลุ่มที่ถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย

3. ประชากรกลุ่มเปราะบาง โดยทั่วไปหมายถึงกลุ่มประชากรที่มีความอ่อนแอมีความเสี่ยงที่จะถูกชักจูง ครอบงำ และคุกคามจากปัจจัยเสี่ยงด้านต่าง ๆ เช่น วงจรชีวิต สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนขาดศักยภาพในการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงที่เผชิญอยู่และผลกระทบที่ตามมา กลุ่มตัวอย่างชายขอบประชากรเปราะบาง ได้แก่ กลุ่มด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ไม่มีหลักประกันสุขภาพ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อนไร้บ้าน ผู้ติดเชื้อ HIV และผู้มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังและผู้ป่วยทางจิต

จึงกล่าวสรุปได้ว่า เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ตามความหมายในงานวิจัยนี้ หมายถึงสถานะที่เปิดต่อโอกาสที่จะได้รับความเสียหายหรืออันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอันเกิดจากการมี

ภูมิคุ้มกันเพียงน้อยนิดต่อตัวแปรภายนอกและภายใน โดยปราศจากสิ่งป้องกันหรือการป้องกันต่อสิ่งที่ทำอันตรายได้ ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 13-18 ปี

2.4.5 กลุ่มเปราะบางที่เป็นกลุ่มเยาวชน

กลุ่มเยาวชนถือเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางที่มีขนาดใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งในกลุ่มเปราะบางทั้งหมด อย่างไรก็ตามตัวเลขที่แน่นอนของกลุ่มประชากรเปราะบางนั้นยังไม่มีการติดตามที่แน่ชัด แต่ขนาดของปัญหามีขนาดใหญ่ ตั้งแต่กลุ่มลูกแรงงานก่อสร้าง ลูกแรงงานต่างด้าว ลูกชนกลุ่มน้อย เด็กในกลุ่มผู้อพยพและผู้ลี้ภัย กลุ่มเด็กไร้สัญชาติและกลุ่มไร้รากเหง้าต่าง ๆ กลุ่มเด็กติดยาเสพติด คุณแม่วัยใส เด็กยากจน เด็กขาดสารอาหาร ภาวะเด็กอ้วนและน้ำหนักเกิน เด็กที่ติดเชื้อ HIV เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กที่อาศัยอยู่กับคุณพ่อคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มเปราะบางที่เป็นเยาวชนทั้งสิ้น ปัญหาของกลุ่มเปราะบางแต่ละประเภทที่กล่าวมามีความแตกต่างกัน มีบริบทการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน และมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และนอกจากนี้มิติของความเปราะบางของแต่ละกลุ่มนั้นมีมากกว่า 1 มิติ ตัวอย่าง เช่น ลูกแรงงานต่างด้าวอาจจะมีภาวะพิการหรืออยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวร่วมด้วย ซึ่งถือเป็นภาวะความด้อยโอกาสซ้ำซ้อนมีความเปราะบางสูงเสี่ยงสูง

ความด้อยโอกาสนี้ถือเป็นอีกสถานะหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่ความเปราะบาง ความด้อยโอกาส (Deprivation) กล่าวถึงสถานะที่ขาดแคลน สิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งแบ่งเป็นความด้อยโอกาสทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ (Ruud Muffels, 2014) ถือได้ว่าสถานะความด้อยโอกาสนั้นสร้างสถานะความเปราะบางในกลุ่มเฉพาะตามที่กล่าวมานั้น จากเอกสารประกอบการประชุมวิชาการสู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย ในหัวข้อเด็กด้อยโอกาสจุดพลิกผันอนาคตของชาติของสำนักส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือ สสค. (อมรวิชัย นาครทรรพ, 2557) ได้ประมาณจำนวนเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทยคาดว่าไม่ต่ำกว่า 5 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรเด็กวัย 0-18 ปี โดยได้จำแนกลักษณะเด็กด้อยโอกาสเหล่านั้นไว้ เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มเปราะบางทางเศรษฐกิจ กลุ่มเด็กพิการ กลุ่มเปราะบางทางสังคม และกลุ่มปัญหาเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรในกลุ่มเหล่านี้ล้วนมีความสอดคล้องและเป็นกลุ่มเดียวกันกับความเปราะบางในกลุ่มเยาวชนทั้งสิ้น ซึ่งจากการทบทวนเนื้อหาตามที่อ้างอิงในรายงาน พบว่า เด็กด้อยโอกาสของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้รวมเด็กถูกบังคับขายแรงงาน เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเร่ร่อน เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ชนกลุ่มน้อย เด็กถูกทำร้ายทารุณ เด็กยากจน เด็กมีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด เด็กกำพร้า เด็กที่ต้องรับผิดชอบตนเองและครอบครัวเข้าด้วยกัน งานวิจัยนี้จะได้นำเสนอเกี่ยวกับสารเสพติดหรือยาเสพติด ดังนี้

เยาวชนใช้ยาเสพติด ท่ามกลางการต่อสู้กับปัญหาที่มีอยู่ในสังคม ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งที่มีการต่อสู้กันมาทุกยุคทุกสมัย ยืดเยื้อยาวนาน แต่ก็ดูเหมือนว่าสภาพปัญหายาเสพติดจะมีมากขึ้นโดยมีตัวชี้วัดทั้งในด้านจำนวนปริมาณยาเสพติด การกระทำผิด ด้านการผลิต การค้า การเสพ

และผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสร้างความเสียหายให้ทั้งทรัพย์สินและชีวิต ตลอดจนความรู้สึกไม่ปลอดภัยของผู้คนในสังคม รวมทั้งการสร้างความไม่สงบสุขเดือดร้อน ทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องและใกล้ชิด ซึ่งล้วนแล้วแต่มีจำนวนหรือปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์เด็กใช้สารเสพติดนับวันยังมีสถานการณ์ที่รุนแรงขึ้น นพ. เจษฎา โชคดำรง สุข กล่าวว่า ปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนไทยมี “สถานการณ์น่าเป็นห่วง เนื่องจากเริ่มใช้ยาเสพติดอายุน้อยลง ตลอดจนมีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมากขึ้น” (สำนักข่าว HFOCUS, 2559)

ปัญหาที่นำเยาวชนเข้าสู่วงจรของยาเสพติด คือการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเที่ยวสถานบันเทิง การเล่นเกมพนัน การใช้ยาเสพติด ปัญหาครอบครัว สิ่งแวดล้อม (มีแหล่งยาเสพติดระบาดอยู่ในหมู่บ้าน) ภาวะเศรษฐกิจและความอยากรู้อยากลอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไปสู่การเสพยาเสพติด (ปราณี สุทธิสุคนธ์ และคณะ, 2551)

กลุ่มเปราะบางเยาวชนมีขนาดใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งในกลุ่มเปราะบางทั้งหมด ขนาดของปัญหามีขนาดใหญ่ มีปัญหามากและมีความแตกต่างกัน มีบริบทการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน และมีความรุนแรงที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง และนอกจากนี้มิติของความเปราะบางของแต่ละกลุ่มนั้นมีมากกว่าหนึ่งมิติ ความด้อยโอกาสก็ถือเป็นอีกสถานะหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่ความเปราะบาง แบ่งเป็นความด้อยโอกาสทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ

กลุ่มเปราะบางเยาวชนใช้ยาเสพติด สภาพปัญหายาเสพติดจะมีมากขึ้น ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด ทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างความเสียหายให้ทั้งทรัพย์สินและชีวิต ตลอดจนความรู้สึกไม่ปลอดภัยของผู้คนในสังคม รวมทั้งการสร้างความไม่สงบสุขเดือดร้อน ทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องและใกล้ชิด ซึ่งล้วนแล้วแต่มีจำนวนหรือปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์เด็กใช้สารเสพติดนับวันยังมีสถานการณ์ที่รุนแรงขึ้น ปัญหาที่นำเยาวชนเข้าสู่วงจรของยาเสพติด คือการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเที่ยวสถานบันเทิง การเล่นเกมพนัน การใช้ยาเสพติด ปัญหาครอบครัว สิ่งแวดล้อม (มีแหล่งยาเสพติดระบาดอยู่ในหมู่บ้าน) ภาวะเศรษฐกิจและความอยากรู้อยากลอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนากระบวนการไปสู่การเสพยาเสพติด เยาวชนเหล่านี้ไม่ควรถูกทอดทิ้ง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พวกเขาหลุดพ้นภาวะเปราะบาง

2.5 แนวคิดครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา

2.5.1 แนวคิดครอบครัว

1. ความหมายของครอบครัว

ครอบครัวมีความหมายเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า หมายถึงกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ ทางสายโลหิต และโดยการแต่งงานจำนวนหนึ่งที่ได้ตกลงใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ภายในบ้านเรือนเดียวกันคือ ร่วมกันผลิต ร่วมกันใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อันเป็นของครอบครัวและร่วมทุกข์ร่วมสุขในเรื่องอื่น ๆ ตามสถานภาพและบทบาทที่พึงมีอยู่ต่อกัน หรือความหมายของครอบครัวในทางพันธุศาสตร์จะพิจารณาเป็นที่รวมของคนที่เป็นญาติใกล้ชิดกัน และเป็นหน่วยที่ชายหนุ่มหญิงสาวมาอยู่ร่วมกันด้วยประเพณีของสังคม คือ “การแต่งงาน” แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติการของครอบครัว เป็นสิ่งสร้างสังคม (Social constructions) ที่ปัจเจกบุคคลและกลุ่มทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์ และเป็นผลที่เอื้อต่อการผันแปรตลอดเวลา ซึ่งทำให้ครอบครัวกลายมาเป็นแหล่งผลิตกลุ่มสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นให้แก่สังคม การที่จะเข้าใจความหมายของหน่วยครอบครัวให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น ควรศึกษาความหมายของครอบครัวที่นักวิชาการได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (2546) ให้ความหมายว่าครอบครัว หมายถึงสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยา และหมายรวมถึงลูกด้วย

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน และครอบครัวยังทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักของสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และเปลี่ยนไปตามวงจรชีวิตครอบครัวหรือวัฏจักรชีวิตครอบครัว (family life cycle) ซึ่งวัฏจักรชีวิตครอบครัวเริ่มจากครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก และกลายเป็นครอบครัวขยายเมื่อลูกแต่งงานและอยู่กับพ่อแม่ในระยะแรกของการใช้ชีวิตคู่ แล้วแยกตัวออกไปสร้างครอบครัวใหม่ที่กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว จึงทำให้เกิดเป็นลักษณะวงจรชีวิต

องค์การสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ให้คำนิยามของสิทธิในการแต่งงานและครอบครัวในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ในมาตราที่ 23 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองว่าด้วยเรื่องครอบครัวไว้ว่า

1. ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคม และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ
2. สิทธิในการที่จะสมรสและสร้างครอบครัวของชายและหญิงในวัยที่สามารถสมรสได้ควรได้รับการยอมรับ
3. การสมรสจะกระทำโดยความยินยอมอย่างอิสระและเต็มใจของผู้ที่จะเป็นคู่สมรสเท่านั้น

4. ประเทศภาคีแห่งกติกาฉบับนี้จะดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อเป็นหลักประกันรับรองความเสมอภาคแห่งสิทธิของคู่สมรสและเป็นหลักประกันรับรองในหน้าที่ความรับผิดชอบของคู่สมรสในการอยู่กินร่วมกันตลอดชีวิตสมรสกระทั่งถึงการจากไปหรือสิ้นสุดของการสมรส หากเป็นกรณีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของการสมรสย่อมต้องมีบทบัญญัติสำคัญเพื่อการคุ้มครองบุตรไว้ด้วย

อัมพร สุคันธวิช และคณะ, (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ครอบครัว คือสถาบันพื้นฐานที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกของครอบครัวรวมทั้งกล่อมเกลากฎติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการขัดเกลากฎทางสังคม

กล่าวโดยสรุป ครอบครัว หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคม ที่มีความผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน และทำหน้าที่ถ่ายทอดการเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกของครอบครัว ที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูกและญาติ รวมทั้งกล่อมเกลากฎติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการขัดเกลากฎทางสังคมสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต

2. หน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวจะดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นปกติสุขหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ของคนในครอบครัวว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครอบครัวของ McMaster Model ได้เสนอว่า (ชูชัย สมิทธิไกร, 2558)

1. การแก้ปัญหา (Problem solving) หมายถึง ครอบครัวได้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะแก้ปัญหาย่างรวดเร็วและเป็นระบบในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่ไม่มีประสิทธิภาพมักแก้ปัญหาย่างไม่เป็นระบบ ไม่เสร็จสิ้น และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในที่สุด

2. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัตถุและการดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุไม่ดีก็มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอ

3. การมอบหมายบทบาท (Role) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันและกันเป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ (1) บทบาทพื้นฐาน ซึ่งเป็นบทบาทที่แต่ละคนจำเป็นต้องกระทำอย่างครบถ้วน เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข และ (2) บทบาทอื่น ๆ ซึ่งเป็นบทบาทเฉพาะของแต่ละคน สมาชิกในครอบครัวจะได้รับมอบหมายบทบาทและหน้าที่และแต่ละครอบครัวจะมีระบบการควบคุมให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน

4. การตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึก (Affective responsiveness) หมายถึง การตอบสนองอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสมทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีทั้งอารมณ์ในภาวะปกติ เช่น อบอุ่น เป็นสุข และอารมณ์ในภาวะวิกฤต เช่น ความกลัว

5. การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ (Affective involvement) หมายถึง ระดับความผูกพัน ความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน

6. การควบคุมพฤติกรรม (Behavior control) หมายถึง วิธีการที่ครอบครัว ควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัวเกิดขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 (ประมาณปลายปี ค.ศ. 1930) โดยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม (Structural functionalism) โดยกลุ่มนักวิชาการด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมเน้นเรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของระบบ ได้แก่ แรดคลิฟบราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) มาลินอฟสกี (B. Malinowski) พาร์สัน (Talcott Parson) และเดอร์ไคม์ (Durkheim) ซึ่งความหมายของโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัวนั้น นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของโครงสร้างของครอบครัว (Family structure) ว่าหมายถึง องค์ประกอบย่อยของบุคคลที่มาอยู่ร่วมกัน (ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป) ในลักษณะครัวเรือนและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยสายโลหิตหรือกฎหมายรวมทั้งมีการดำเนินชีวิตร่วมกันและมีการพึ่งพิงกันทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนหน้าที่ของครอบครัว (Family function) หมายถึง กิจกรรมหรืองานที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำตามบทบาทหรือสถานภาพในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตครอบครัวไปได้อย่างราบรื่น ทั้งครอบครัวจะมีหน้าที่ต่อสมาชิกในครอบครัว ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว และยังมีหน้าที่ของครอบครัวต่อสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ในการทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วย สำหรับองค์ประกอบโครงสร้างของครอบครัว และองค์ประกอบหน้าที่ของครอบครัว มีดังนี้ (จิตตินันท์ เดชะคุปตะ, 2545)

1. องค์ประกอบโครงสร้างของครอบครัว ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยภายในครอบครัวที่มีผลต่อโครงสร้างของครอบครัว คือ

1) โครงสร้างบทบาท (Role structure) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่บ่งชี้ถึงที่ตนดำรงอยู่ บทบาทและสถานภาพจะเป็นเหมือนต้นแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคล โครงสร้างบทบาทภายในครอบครัวที่สำคัญจำแนกเป็นบทบาทเชิงเครื่องมือ (Instrumental role) และบทบาทเชิงอารมณ์ (Expressive role) โดยบทบาทเชิงเครื่องมือเป็นบทบาทเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจภายในครอบครัวและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการแสวงหาสิ่งจำเป็นหรือทรัพยากร

สำหรับเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของสามีหรือพ่อ และบทบาทเชิงอารมณ์ เป็นบทบาทเกี่ยวกับการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านจิตใจ ครอบครัวที่ดี จำเป็นต้องมีโครงสร้างบทบาทที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัวมีผลทำให้สมาชิกในครอบครัวได้รับการตอบสนอง ความต้องการได้

2) ระบบค่านิยม (Value System) ระบบค่านิยมเป็นระบบความคิด และเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ในครอบครัวและอาจมีอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ครอบครัว เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นเก่าไปสู่คนรุ่นหลัง โดยทั่วไปบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากการปลูกฝังค่านิยมจากครอบครัวค่อนข้างมากกว่าแหล่งอื่น ๆ ที่มีอิทธิพล เช่น โรงเรียน ศาสนา ชุมชน เป็นต้น โครงสร้างของระบบค่านิยมชี้ให้เห็นหลักในการดำเนินชีวิตครอบครัว ถ้าครอบครัวมีระบบ ค่านิยมที่คล้ายกับสังคมใหม่ ครอบครัวนั้นจะอยู่ในชุมชน ได้อย่างราบรื่น จะทำให้ครอบครัวเข้ากับบุคคลภายนอก ครอบครัวได้ง่าย

3) กระบวนการสื่อสาร (Communication process) การอยู่ร่วมกันที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น ครอบครัวจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่ดี เพื่อช่วยให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสมาชิก การสื่อสารเป็นกระบวนการร่วมรับรู้ข่าวสาร ความคิดเห็น ค่านิยม ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลและผู้อื่น เป็นวิถีทางที่จะทำให้รู้จักตนเอง และผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น การสื่อสารอาจเป็นการใช้ถ้อยคำ หรือไม่ใช้ถ้อยคำประกอบกันไปก็ เกิดความไม่เข้าใจกัน ระแวง ไม่ไว้วางใจไม่สามารถปรับพฤติกรรมเข้าหากันได้ เพราะสมาชิกไม่สามารถบอกให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ถึงความรู้สึกความคิดเห็นของตนเองได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่ของครอบครัว และอาจนำมาซึ่งความแตกแยกในครอบครัว

4) โครงสร้างอำนาจ (Power system) หมายถึง การที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวสามารถที่จะควบคุมหรือแสดงอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว โดยจะเป็นผู้ใช้ อำนาจในการตัดสินใจของครอบครัวและยังมียอำนาจในการให้คุณให้โทษแก่สมาชิกในครอบครัว เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ส่วนใหญ่พ่อหรือแม่จะเป็นผู้ใช้อำนาจในการลงโทษลูกเมื่อกระทำความผิด เป็นต้น

2. องค์ประกอบหน้าที่ของครอบครัว ครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว คือ

1) หน้าที่ด้านความรักความเอาใจใส่ (Affective function) หมายถึงหน้าที่ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของสมาชิก แสดงออกโดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่แก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิกมีสุขภาพจิตดี มีบุคลิกภาพที่มั่นคง

2) หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู (Socialization function) หมายถึงหน้าที่ในการพัฒนาแบบแผนพฤติกรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของสมาชิก เพื่อเป็นการปลูกฝังส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงาม

การวางแผนตามบทบาทที่เหมาะสม การเรียนรู้ระเบียบทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เด็กพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ถือได้ว่าเป็นกระบวนการปรับตัวที่ต่อเนื่องที่ทำให้บุคคลตอบสนองสถานการณ์ในสังคมตามต้องการอันเป็นผลจากการเรียนรู้ บทบาทในสังคมและการมีสมาชิกได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กระบวนการทางสังคมนี้มีได้ หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่เกิดกับคนทุกวัยตั้งแต่เกิดจนถึงวัย สูงอายุในการปรับบรรทัดฐานความเชื่อ ค่านิยมของตนอย่างต่อเนื่อง

3) หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ (Reproductive function) หมายถึงหน้าที่ในการสร้างหรือในการผลิตสมาชิกใหม่ให้กับครอบครัว ทำให้สังคมมีจำนวนสมาชิกในสังคมเพิ่มขึ้น เป็นหน้าที่ในการสืบเผ่าพันธุ์เชื้อสายของมนุษยชาติ สำหรับครอบครัวแล้วหน้าที่นี้เป็นการสืบสกุลให้กับครอบครัวให้ดำรงต่อไป

4) หน้าที่ในการเผชิญปัญหาของครอบครัว (Family coping function) หมายถึงหน้าที่ในการจัดการและคลี่คลายวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในครอบครัวในทางสร้างสรรค์เพื่อคงไว้ซึ่งสมดุลภายในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากตลอดการดำเนินชีวิตครอบครัว ครอบครัวถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกครอบครัว สิ่งรบกวนเหล่านี้หมายถึง บุคคล สิ่งของ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะเครียดในครอบครัวได้ สิ่งที่รบกวนความสุขสงบของ ครอบครัว เช่น การเสียชีวิตของคู่สมรส การหย่าร้าง การตายของญาติสนิท การเจ็บป่วยของสมาชิก การตกงานหรือมีปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น ครอบครัวจึงทำหน้าที่ในการเผชิญปัญหา เพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องตามพัฒนาการของครอบครัว

5) หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (Economic function) หมายถึงหน้าที่ในการแสวงหารายได้ที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อจัดหาสิ่งจำเป็นทางกายภาพให้กับครอบครัว รวมถึงการจัดสรรรายได้ที่ได้มาเพื่อนำมาใช้จ่ายอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดหาเสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

6) หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก (Provision of physical necessities) หมายถึงหน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตสำหรับสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยสี่ (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย) และบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย นันทนาการและงานอดิเรก

กล่าวโดยสรุป หน้าที่ของครอบครัว คือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การมอบหมายบทบาท การตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึก การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม กิจกรรมหรืองานที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำตามบทบาทหรือสถานภาพในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตครอบครัวไปได้อย่างราบรื่น ทั้งครอบครัวจะมีหน้าที่ต่อสมาชิกในครอบครัว ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว และยังมีหน้าที่ของครอบครัวต่อ

สังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ในการทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วย หน้าที่ด้านความรักเอาใจใส่ หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ หน้าที่ในการเผชิญปัญหาของครอบครัว หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก

3. ครอบครัวเข้มแข็ง

กระทรวงสุขภาพและบริการมนุษย์ สหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Health and Human Services) กล่าวว่าครอบครัวเข้มแข็งต้องมียอดประกอบ 9 ประการคือ (Maria Krysan et al, 1990)

1. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Communication)
2. มีการสนับสนุน หรือส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Encouragement of Individuals)
3. มีพันธะมั่นคงทางจิตใจต่อครอบครัว (Commitment to Family)
4. มีความเชื่อความศรัทธาในศาสนาหรือในจิตวิญญาณ (Religious Orientation)
5. มีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมที่ดีต่อกันและต่อสังคมภายนอก (Social Connectedness)
6. มีความสามารถในการปรับตัว (Ability to Adapt)
7. แสดงออกถึงความซาบซึ้งน้ำใจที่มีให้แกกันและกัน (Expressing Appreciation)
8. มีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตน (Clear Roles)
9. รู้จักใช้เวลาด้วยกัน (Time Together)

ส่วนคุณสมบัติของครอบครัวเข้มแข็ง (สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว, 2556) มีดังนี้

1. มีความเชื่อและความรับผิดชอบต่อการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุข และการพัฒนาสมาชิกครอบครัว
2. มีจิตชื่นชมต่อสิ่งที่สมาชิกครอบครัวสามารถแสดงออกไม่ว่าสิ่งนั้นจะเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม อีกทั้งยังสนับสนุนให้เขากระทำสิ่งนั้นให้ดียิ่งขึ้นไปอีก
3. มีความพยายามอย่างจริงจังที่จะให้ครอบครัวใช้เวลาและกระทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็ก เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม
4. ทุกเหตุผลของครอบครัวจะมีวัตถุประสงค์และเป็นฐานในการช่วยให้ชีวิตครอบครัวดำเนินต่อไปได้ทั้งในเวลาปกติและวิกฤต
5. มีความรู้สึกประสานสัมพันธ์สอดคล้องกับสมาชิกครอบครัวในเรื่องค่านิยม การให้ความสำคัญต่อเวลาและการใช้พลังต่อการทำสิ่งที่จะนำครอบครัวไปสู่จุดหมายปลายทาง ความต้องการที่ดีงามและหน้าที่อันควรปฏิบัติ
6. มีความสามารถในการสื่อสารกันในทางใดทางหนึ่งโดยเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางที่ดีต่อกันและกัน ระหว่างสมาชิกครอบครัว

7. มีการแสดงกฎปฏิบัติของครอบครัว ค่านิยม และความเชื่อที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่ความคาดหวังที่กระจ่างชัดเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับและพึงปรารถนา

8. เป็นที่รวมอันหลากหลายของยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งยามปกติและไม่ปกติ

9. มีความสามารถในการร่วมกิจกรรม แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีไว้เพื่อการประเมินทางเลือกสำหรับใช้ในการตอบสนองความต้องการและเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

10. แสดงความสามารถในการเป็นผู้มองโลกด้านดีและเห็นทางบวกในเกือบทุกด้านของชีวิต รวมทั้งมีความสามารถที่จะมองวิกฤตและปัญหาให้เป็นโอกาสต่อการเรียนรู้และพัฒนา

11. มีความยืดหยุ่น ปรับปรุงในบทบาทต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าและเป็นประโยชน์เพื่อสนองต่อความต้องการของครอบครัว

12. มีความสมดุลระหว่างการใช้แหล่งทรัพยากรครอบครัวทั้งภายในและภายนอกในการดูแลจัดการและการปรับตนให้เข้ากับเหตุการณ์ชีวิตและการวางแผนเพื่ออนาคต

13. มีการยึดมั่นต่อหลักธรรมของศาสนาในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อผู้อื่นทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัว

เพราะฉะนั้น ครอบครัวเข้มแข็งต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุน หรือส่งเสริมซึ่งกันและกัน มีพันธะมั่นคงทางจิตใจต่อครอบครัว มีความเชื่อความศรัทธาในศาสนาหรือในจิตวิญญาณ มีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมที่ดีต่อกันและต่อสังคมภายนอก มีความสามารถในการปรับตัว แสดงออกถึงความซาบซึ้งน้ำใจที่มีให้แก่กันและกัน มีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตนรู้จักใช้เวลาร่วมกัน

2.5.2 แนวคิดชุมชน

ชุมชน มีนัยและความหมายที่เป็นไปตามพลวัตหรือกระแสของสังคม แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียด จะพบว่า นักวิชาการ นักพัฒนา หรือผู้ที่ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ล้วนต่างให้ความหมายสอดคล้องกับความรู้ ทักษะคิดหรือโดยมีจุดมุ่งหมายที่หวังจะนิยามความหมายของตนเพื่อจุดประสงค์ของใดจุดประสงค์หนึ่ง

ความเป็นชุมชนหรือความเป็นหมู่คณะมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การจำกัดนิยามของคำว่า “ชุมชน” ไว้ในแนวใดแนวหนึ่งย่อมจะขาดความหลากหลายหรือความไม่เข้าใจในความเป็นชุมชนและถ้าพิจารณาโดยรวมก็จะเห็นว่า ความเป็นชุมชนนั้น เน้นเรื่องของความสัมพันธ์และการเกาะเกี่ยวกันของเพื่อนมนุษย์ในระดับต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การพยายามทำความเข้าใจแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษาในการที่จะเลือกความเหมาะสมและสอดคล้องกับฐานปฏิบัติการ (Practical Base) ของตน

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนในรูปแบบใหม่ (Virtual Community Perspective) เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีและปัญหาของสังคมสมัยใหม่ที่ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้น การพิจารณาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามิอาจจำกัดอยู่ในปริมาตรของชุมชนที่มีอาณาเขตภูมิศาสตร์เล็ก ๆ ได้เพียงลำพัง เพราะบางปัญหาเกิดจากอิทธิพลภายนอก ซึ่งบางครั้งการแก้ไขต้องการการรวมกำลังความร่วมมือ และทรัพยากรจากภายนอกชุมชน

คุณลักษณะที่สำคัญของชุมชนในรูปแบบใหม่ คือ (Schuler, 1990)

1. จิตสำนึกร่วมกัน (Consciousness)
2. หลักการ (Principle)
3. จุดมุ่งหมาย (Purpose)

ดังนั้น ชุมชนในรูปแบบใหม่ จึงอาจมีลักษณะเป็น “ชุมชนทางอากาศ” หรือผู้สนใจจะมีส่วนร่วมในรายการวิทยุ ชุมชนเครือข่ายบน Internet อาจกล่าวได้ว่า เป็นชุมชนไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ทางกายภาพและไม่จำเป็นต้องสมาชิกต้องพบปะหน้าตากันโดยตรง แต่เป็นชุมชนที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องสานความสัมพันธ์และจิตสำนึกร่วมของสมาชิก

Schuler ได้กล่าวว่า ชุมชนคือสายใย (Web) ของความสัมพันธ์ทางสังคมมีความเป็นเอกภาพ มีพลังความยึดโยง (Cohesive) การสนับสนุนเกื้อกูลกันและกัน ทำนองเดียวกัน เทคโนโลยีก็คือสายใย (web) ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์และการสื่อสารของผู้คนต่าง ๆ เทคโนโลยีและการสื่อสารผ่านวิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ มีบทบาทในการสร้างชุมชนในรูปแบบใหม่ โดยสมาชิกไม่จำกัดเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ วัย ศาสนา และฐานะเศรษฐกิจ เป็นต้น (Schuler, 1990)

ชุมชนในรูปแบบใหม่ อาจเรียกได้ว่าเป็น “ชุมชนเหมือนจริง” (Virtual Community) เป็นชุมชนที่กลุ่มคนอาจจะได้พบกันโดยตรงหรือไม่ก็ตาม แต่มีโอกาสสื่อสารกันด้วยคำภาษาและความคิดผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ชุมชนแบบนี้ มีข้อดีกว่าชุมชนแบบอื่นตรงที่ว่าไม่มีอคติเกี่ยวกับ เพศ อายุ เชื้อชาติ สีผิว เผ่าพันธุ์ รูปร่างหน้าตา เสียงพูด อากัปกริยาของสมาชิกชุมชนเสมือนจริงเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงผู้ที่มีความสนใจร่วมกันเข้าด้วยกัน ในชุมชนแบบเดิมจะรู้จักผู้คนต่อเมื่อได้พบปะและต้องคบหาสมาคมกับผู้คนจำนวนไม่น้อยกว่าที่จะพบผู้ที่มีความสนใจในเรื่องบางเรื่องเหมือนกับเรา แต่ในชุมชนประเภทนี้ สามารถเข้าถึงแหล่งที่สนใจได้อย่างทันที นอกจากนี้ ยังมีข้อดี คือ ช่วยคัดสรรกลั่นกรองข้อมูลที่จำเป็นและทันสมัย โดยไม่ต้องเก็บรวบรวมไว้มากมายเช่นแต่ก่อน (Reichheld, F.F. and Scheffter, 1990)

อย่างไรก็ตาม มีข้อทักท้วงว่าชุมชนในรูปแบบใหม่นี้ ไม่น่าจะถือว่ามีลักษณะเป็น “ชุมชน” เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีพันธะผูกพันใด ๆ กับชุมชน มีอิสระที่จะเลือกเข้าร่วมเมื่อใดก็ได้หรือถอยออกไปเมื่อใดก็ได้ อีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่สื่อถึงกันก็ไม่สามารถที่จะเชื่อถือได้ทั้งหมด

ชุมชนในรูปแบบใหม่นี้ ยังคงต้องมีการอาศัยความเป็นชุมชนเดิมคือพื้นที่อยู่ข้าง แต่ลักษณะความสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงไปสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ซับซ้อน โดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีรูปแบบที่กว้างขวางขึ้นทั้งในระดับชาติและในระดับโลก กล่าวคือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นถ้าเป็นปัญหา ปัญหาหรือสิ่งนั้น ๆ ก็จะเชื่อมโยงไปในระดับที่กว้างขึ้นได้ และในทางตรงกันข้ามก็จะเป็นประโยชน์หรือมีผลต่อความรับผิดชอบร่วมกันในฐานะเป็นชุมชนรูปแบบใหม่ที่มีจิตสำนึกร่วมมือหลักการและจุดหมายร่วมกัน

Schuler กล่าวถึงปัจจัยและทิศทางของชุมชนในรูปแบบใหม่ว่า คือ ความเป็นปัจเจกบุคคลของแต่ละบุคคล ระบบเศรษฐกิจ และการแพร่กระจายของเทคโนโลยีสารสนเทศ อันไร้ขอบเขตที่จะสร้างวัฒนธรรมมวลชนแบบใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนในมิตินี้ จะช่วยให้เป็นความเปลี่ยนแปลงและเข้าใจสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยใหม่ได้และช่วยให้เห็นรูปแบบของชุมชนที่มีความหลากหลาย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายของผู้คนเข้าด้วยกัน ด้วยความที่มีวัตถุประสงค์และความสนใจร่วมกันหรือเป็นศูนย์การสื่อสารที่ทำให้ผู้คนที่ผ่านเข้ามาในเครือข่ายได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ร่วมกันโดยความร่วมมือทางเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับภูมิภาคจนถึงระดับโลก ในขณะที่เดียวกันความเป็นศูนย์การสื่อสารหรือเครือข่ายชุมชนในรูปแบบนี้ สมาชิกในเครือข่ายมีจุดอ่อน คือ ไม่มีภาระผูกพัน ข้อต่อรอง หรือมีความพร้อมในเรื่องข้อเท็จจริงร่วมกัน แต่ถ้ามีวัตถุประสงค์และความสนใจร่วมกันมากขึ้น ความพร้อมในเรื่องข้อเท็จจริงจะปรากฏเพิ่มขึ้น จากนั้นจะนำไปสู่การประสานงานและการทำกิจกรรมร่วมกัน

ลักษณะของชุมชนในรูปแบบใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ ถ้ามองในด้านของพื้นที่แล้วจะเห็นว่าเป็นชุมชนที่ไร้พรมแดน จะอาศัยเพียงความสัมพันธ์อย่างง่าย ที่ผู้เข้ามาหรือผ่านมาได้มีความรู้สึกผูกพันกันอย่างมีหลักการและเป้าหมาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นชุมชนในรูปแบบใหม่ได้หรือไม่ ดังนั้น นักวิชาการและนักพัฒนาผู้ที่ทำงานร่วมกับชุมชนจึงควรแสวงหาคำตอบเพื่อรู้เท่าทันกับสภาพของชุมชนที่ไร้พรมแดน ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ถ้าย้อนถึงการสร้างความเป็นชุมชนของนักพัฒนาเริ่มจากการเน้น “ชุมชน” ขนาดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบส่วนตัว รู้จักกัน ช่วยเหลือกัน ภายในกลุ่มเล็ก ๆ มาสู่การขยายเป็น “เครือข่าย” การช่วยเหลือที่เป็นความสัมพันธ์ที่กว้างขึ้น และมาสู่ชุมชนในรูปแบบใหม่ เป็นความสัมพันธ์แบบปัจเจกมีการแข่งขันมีการคิดคำนวณบนฐานของประโยชน์และอยู่บนพันธะทางกฎหมาย อาจสูญเสีย ความเป็นธรรมชาติ สัมผัสของความเป็นมนุษย์และการเกื้อหนุนของสมาชิก แต่การสร้างความเป็นชุมชนใหม่จึงไม่ใช่ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมชุมชนแบบดั้งเดิม หากเป็นการผสมผสานความเชื่อแบบเก่าที่มีคุณค่าและการพัฒนาระบบใหม่ที่ก้าวต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

อริยา เศวตามร์ กล่าวถึงชุมชนในรูปแบบใหม่ว่า สำหรับผู้นำชุมชนและนักพัฒนาแล้ว ความเป็นชุมชน หมายถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชนและเครือข่ายที่กว้างขวาง กิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นการสร้างความเป็นชุมชนในรูปแบบใหม่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ยุติธรรมและเครือข่ายที่กว้างขวางมากกว่าในอดีตเพื่อสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาในปัจจุบันที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายหรือเพื่อรู้เท่าทันการเชื่อมโยงเครือข่ายของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ไร้พรมแดน (อริยา เศวตามร์, 2542)

เพราะฉะนั้นจึงสรุปว่า ความเป็นชุมชนมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ความเป็นชุมชนเน้นเรื่องของความสัมพันธ์และการเกาะเกี่ยวกันของเพื่อนมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีและปัญหาของสังคมสมัยใหม่ที่ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้น ซึ่งมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ จิตสำนึกร่วมกัน หลักการ และ จุดมุ่งหมาย ร่วมกัน ชุมชนในรูปแบบใหม่ จึงอาจมีลักษณะเป็น “ชุมชนทางอากาศ” ชุมชนแบบนี้ มีข้อดีกว่าชุมชนแบบอื่นตรงที่ว่าไม่มีอคติเกี่ยวกับ เพศ อายุ เชื้อชาติ สีผิว เผ่าพันธุ์ รูปร่างหน้าตา เสียงพูด อากัปกริยาของสมาชิกชุมชนเสมือนจริงเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงผู้ที่มีความสนใจร่วมกันเข้าด้วยกัน สามารถเข้าถึงแหล่งที่สนใจได้อย่างทันที ช่วยคัดสรรกลั่นกรองข้อมูลที่จำเป็นและทันสมัย โดยไม่ต้องเก็บรวบรวมไว้มากมายเช่นแต่ก่อน อย่างไรก็ตามมีข้อทักท้วงว่าชุมชนในรูปแบบใหม่นี้ ไม่น่าจะถือว่ามีลักษณะเป็น “ชุมชน” เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีพันธะผูกพันใด ๆ กับชุมชน มีอิสระที่จะเลือกเข้าร่วมเมื่อใดก็ได้หรือถอยออกไปเมื่อใดก็ได้ อีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่สื่อถึงกันก็ไม่สามารถที่จะเชื่อถือได้ทั้งหมด

ปัจจัยและทิศทางของชุมชนในรูปแบบใหม่ว่า คือ ความเป็นปัจเจกบุคคลของแต่ละบุคคล ระบบเศรษฐกิจ และการแพร่กระจายของเทคโนโลยีสารสนเทศ อันไร้ขอบเขตที่จะสร้างวัฒนธรรมมวลชนแบบใหม่ ผู้คนที่ผ่านเข้ามาในเครือข่ายได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ร่วมกันโดยความร่วมมือทางเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับภูมิภาคจนถึงระดับโลก ในขณะเดียวกันความเป็นศูนย์การสื่อสารหรือเครือข่ายชุมชนในรูปแบบนี้ สมาชิกในเครือข่ายมีจุดอ่อน คือ ไม่มีภาระผูกพัน ข้อต่อรอง หรือมีความพร้อมในเรื่องข้อเท็จจริงร่วมกัน แต่ถ้ามีวัตถุประสงค์และความสนใจร่วมกันมากขึ้น ความพร้อมในเรื่องข้อเท็จจริงจะปรากฏเพิ่มขึ้น จากนั้นจะนำไปสู่การประสานงานและการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นชุมชนที่ไร้พรมแดนจะอาศัยเพียงความสัมพันธ์อย่างง่าย ที่ผู้เข้ามาหรือผ่านมาได้มีความรู้สึกผูกพันกันอย่างมีหลักการและเป้าหมาย การสร้างความเป็นชุมชนของนักพัฒนาเริ่มจากการเน้น “ชุมชน” ขนาดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบส่วนตัว รู้จักกัน ช่วยเหลือกัน ภายในกลุ่มเล็ก ๆ มาสู่การขยายเป็น “เครือข่าย” การช่วยเหลือที่เป็นความสัมพันธ์ที่กว้างขึ้น และมาสู่ชุมชนในรูปแบบใหม่ เป็นความสัมพันธ์แบบปัจเจก มีการแข่งขัน มีการคิดคำนวณบนฐานของประโยชน์และอยู่บนพันธะทางกฎหมาย อาจสูญเสียความเป็นธรรมชาติ สัมผัสของความเป็นมนุษย์และการเกื้อหนุนของสมาชิก

2. ความหมายของชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์, (2525) ให้ความหมายว่า “ชุมชน” หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้และสามารถแก้ไขปัญหาล้วนๆในชุมชนของตนเองได้

กาญจนา แก้วเทพ, (2538) กล่าวถึง “ชุมชน” ว่าหมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติ จนถึงระดับหมู่บ้าน และระดับเกินหมู่บ้านและผู้ที่อาศัยในชุมชนมีความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน ยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมและศาสนาถ่ายทอดไปยังลูกหลานอีกด้วย

จิตติ มงคลชัยอรัญญา, (2540) กล่าวถึง “ชุมชน” โดยสรุปว่า “ชุมชน” ประกอบไปด้วยระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มีความเชื่อมโยงกันชนิดที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ประเวศ วะสี, (2540) ได้ให้ความหมายของ “ชุมชน” โดยเน้น “ความเป็นชุมชน” ว่าหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

Oxford Advanced Learner's Dictionary English, (1994) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่าหมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่ง มีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีศรัทธา ความเชื่อ เชื้อชาติ การงาน หรือมีความรู้สึกนึกคิด ความสนใจที่คล้ายคลึงกัน มีการเกื้อกูลการเป็นอยู่ร่วมกัน

Blaker Brownell, (1950) ให้ความหมายของชุมชนไว้หลายประการสรุปได้ว่า “ชุมชน” คือการกระทำที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นสังคมที่คนรู้จักกันอย่างใกล้ชิดและสนิทสนม

จะเห็นได้ว่า ความหมายของชุมชนนั้นไม่จำกัดแน่นอนตายตัว อาจพิจารณาได้หลายแง่มุม อาทิ ประชากร กายภาพ สังคมวิทยา จิตวิทยา และอาจสรุปได้ว่า “ชุมชน” มีความหมายทั้งรูปธรรมและนามธรรม

1. ในความหมายของชุมชนเชิงรูปธรรมจำกัดอยู่กับความหมายที่ให้ความสำคัญกับอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์หรือบริเวณบ้านเล็ก ๆ ที่มักนึกถึงหมู่บ้านเท่านั้น

2. ในความหมายเชิงนามธรรม “ชุมชน” เป็นคำที่มีการนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางและใช้ในลักษณะแตกต่างกันออกไป จึงมีอาจกล่าวได้ว่า “ชุมชน” เป็นคำที่มีความหมายแน่นอนตายตัว

เพียงประการเดียว การไม่ยึดติดกับความหมายแคบ ๆ ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะช่วยให้เกิดทรรศนะอันกว้างขวางในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ได้หลายแง่มุมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาแนวคิดและความหมายของชุมชนในทัศนะของการพัฒนาชุมชนก็ควรจะศึกษาถึงความหมายที่เป็นรากฐานและเอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกันกับสมาชิกของชุมชนต่อไปด้วย

ชุมชน จึงหมายถึงระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี มีความเชื่อมโยงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความสำคัญของชุมชน ชุมชนเป็นคำสั้น ๆ และดูเหมือนจะมีความหมายที่เข้าใจง่าย ๆ นั่นคือ ที่ที่ซึ่งมีประชาชนมาชุมชนกันอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นการถาวรหรือไม่ถาวรก็ได้แต่ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการพิจารณากันอย่างลึกซึ้งโดยเฉพาะในกรณีที่จะต้องลงไปทำงานในชุมชนจริง ๆ แล้วบุคคลในอาชีพต่าง ๆ หรือผู้ที่อยู่ในแวดวงของวิชาการแขนงต่าง ๆ ก็ต้องพบกับปัญหาในอันที่จะข้องเกี่ยวกับคำว่าชุมชนให้ได้ความหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมอย่างเพียงพอต่อการที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานชุมชนและเท่าที่ผ่านมาก็พบว่าชุมชนในทัศนะของบุคคลต่างอาชีพหรือนักวิชาการต่างสาขาวิชา ก็อาจจะมองชุมชนไปในลักษณะที่แตกต่างกันไป แล้วแต่จุดมุ่งหมายในการนำไปใช้ประโยชน์ของแต่ละบุคคล สำหรับงานพัฒนาชุมชนซึ่งก็คือเป็นสาขาวิชาแขนงหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างไปจากสาขาวิชาแขนงอื่น ๆ อยู่บ้าง จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ทัศนะในการมองชุมชนอาจจะแตกต่างไปจากที่ผู้อื่นมองในบางประเด็น แต่ในอีกมุมหนึ่งก็อาจจะกล่าวได้ว่า เนื่องจากการพัฒนาชุมชนมีลักษณะที่เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) คือได้นำศาสตร์ในสาขาอื่น ๆ ประเด็นอาจจะมึลักษณะที่คล้ายคลึงกับบุคคลในสาขาอื่น ๆ มองอย่างไรก็ตามเนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นวิทยาการที่มีความชัดเจนในปรัชญา เป้าหมาย หลักการ และวิธีการของตนเอง ดังนั้น ในการมองชุมชนของผู้ที่จะลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่จึงน่าจะควรมองในลักษณะที่เอื้อหรือเป็นประโยชน์ต่อการทำงานให้ได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ในการศึกษา คำว่า ชุมชนในทัศนะของงานพัฒนาชุมชนและอาจรวมไปถึงในทัศนะอื่น ๆ ด้วยนี้จึงมุ่งที่จะตอบคำถามว่า ชุมชนในความหมายทั่วไปคืออะไรและชุมชนในความหมายของงานพัฒนาชุมชนควรจะหมายถึงอะไร นอกจากนี้การศึกษาตรงนี้ก็ยังสามารถมุ่งแสวงหาคำตอบที่นอกเหนือไปจากความหมายดังกล่าวนี้อีก เช่น มีทฤษฎีหรือความเชื่ออะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายและทำความเข้าใจในความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ให้กับคำว่าชุมชนเหล่านี้ เป็นต้น

3. ความเข้มแข็งของชุมชน

ประเวศ วะสี เสนอไว้ว่า ความเข้มแข็งของชุมชนเปรียบประดุจภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ เข้ามาผนวกกัน ได้แก่ (1) ธรรมะ (2) การเรียนรู้ (3) การจัดการ องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบทั้ง 3 นั้น มีพลังมาก กล่าวคือ ธรรมะ การเรียนรู้และการจัดการ แต่

ละองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่เพียงพอที่จะเผชิญกับความยากของปัญหา แต่เมื่อทั้ง 3 ด้านเข้ามาผนวกกัน ศักยภาพอันสูงส่งจึงเกิดขึ้น การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ กล่าวคือ เรื่องความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศ ควรที่ทุกฝ่ายในสังคมจะศึกษาให้เข้าใจและรณรงค์เคลื่อนไหวให้เกิดเป็นทิศทางและกระแสสังคมจะขับเคลื่อนนโยบาย และการกระทำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง แต่ทรัพยากรเหล่านี้ใช้ไปอย่างกระจุกกระจายไม่เป็นระบบและไม่มีจุดรวมที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบจะสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน ประเวศ วะสี, (2540) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

1. สำรวจชุมชนและเครือข่าย
2. ส่งเสริมและขยายตัวของเครือข่ายชุมชน
3. สร้างศูนย์วิชาการเบ็ดเสร็จ
4. เชื่อมต่อการค้าขาย
5. สื่อเพื่อสังคม
6. ปรับวิธีการงบประมาณและตั้งกองทุนเพื่อชุมชน
7. ออกกฎหมาย
8. การฝึกอบรม
9. การวิจัยและประเมินผล

คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติได้กำหนดกรอบองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งไว้ว่าจะต้องประกอบด้วย

- บุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม
- มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก
- มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน
- มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ
- มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

องค์ประกอบสำคัญชุมชน มีหลากหลายแนวคิด หลายระดับ ซึ่งเริ่มจากกลุ่มองค์กรชุมชน หรือองค์กรชาวบ้าน ที่อาจมุ่งประโยชน์เฉพาะกลุ่มนำมาสู่ลักษณะความร่วมมือที่หลากหลายเป็น “พหุภาคีหรือประชาคม” ที่เคลื่อนย้ายการมุ่งผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มมาสู่ภาคสาธารณะและมีความเป็นเจ้าของพื้นที่หรือกิจกรรมมากยิ่งขึ้น และท้ายสุดมีการนำเสนอภาคสังคมชุมชนในอุดมคติ คือ “แนวคิดประชาสังคม” ที่มุ่งการพัฒนาสู่ภาคสังคมโดยรวมหรือภาคสาธารณะ อย่างไรก็ตามส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันของแนวคิดทั้งสามคือ ศักยภาพในการพึ่งพาตนเองอุดมการณ์ร่วม และความร่วมมือเพื่อมุ่งพัฒนาสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

กล่าวได้ว่า ความเข้มแข็งของชุมชนเปรียบประดุจภูมิคุ้มกันทางสังคม ควรมี 3 ส่วน ธรรมชาติ การเรียนรู้ และการจัดการ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ควรปฏิบัติ คือ สำรวจชุมชนและเครือข่าย ส่งเสริมและขยายตัวของเครือข่ายชุมชน สร้างศูนย์วิชาการเบ็ดเสร็จ เชื่อมต่อการค้าขาย สื่อเพื่อสังคม ปรับวิธีการงบประมาณและตั้งกองทุนเพื่อชุมชน ออกกฎหมาย การฝึกอบรม และการวิจัยและประเมินผล

2.5.3 แนวคิดพุทธศาสนา

ยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนามีปรากฏสอนอยู่เป็นประจำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องมากที่สุดกับวิจัยเรื่องนี้คือหลักอภัยมุข เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าห้ามและบอกประโยชน์ที่จะได้รับหากละเว้นจากสิ่งเหล่านั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของอภัยมุข

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความหมายที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและความหมายของนักวิชาการ ดังนี้

1. ความหมายที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

อภัยมุข หมายถึง ช่องทางแห่งความเสื่อมหรือเหตุแห่งความพินาศหรือเสียหายแห่งโลก ทรัพย์หรือเศรษฐกิจ ถ้าหมกมุ่นลุ่มหลงกับสิ่งเหล่านี้แล้ว นอกจากจะหาความสุขไม่พบแล้ว ยังจะต้องพบกับความเสื่อมเสีย เพราะอภัยมุขนั้นเป็นสิ่งที่ถมไม่เคยเต็มสักครั้งสำหรับผู้เสพหรืออยากเลิกก็เลิกไม่ได้และยังเป็นช่องทางแห่งการเลี้ยงชีวิตในทางที่ผิด เช่น การเล่นเกมการพนัน เป็นต้น พุทธศาสนา กล่าวถึงอภัยมุขว่า มี 6 ประการ คือ 1. ตัมน้ำเมา 2. เที้ยวกลางคืน 3. เที้ยวดูการละเล่น 4. เล่นการพนัน 5. คบคนชั่วเป็นมิตร และ 6. เกียจคร้านการงาน (ที.ปา., 11/247/202.)

2. ความหมายของนักวิชาการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “อภัย” มีที่มาจากคำว่า (อะ บาย, อะบายยะ) แปลว่า สถานที่ที่ปราศจากความเจริญ ความฉิบหาย เช่น อภัยภูมิ หมายถึงที่เกิดอันปราศจากความเจริญ มี 4 อย่าง คือ นรก เปรต อสุรกายภูมิ และกำเนิดเดรัจฉาน ส่วนคำว่า “อภัยมุข” (อะบายยะมุข) แปลว่า ทางแห่งความฉิบหาย เหตุแห่งความฉิบ

หาย อบายมุข 6 ได้แก่ ตีมน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านการทำงาน

พุทธทาสภิกขุ, (2529) กล่าวว่า คำว่า อบายมุข แปลว่า ปากทางแห่งอบายถ้าเป็นเรื่อง วัตถุ เรื่องโลกๆ อย่างที่ตรัสไว้ในคัมภีร์สำหรับชาวบ้าน ว่าการตีมน้ำเมา การเทียวกลางคืน การดู การเล่นการละเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร การเกียจคร้านการทำงาน 6 ประการนั้น เป็นปาก ทางแห่งอบาย อย่างนี้เป็นอบายอย่างโลก ๆ อบายมุขแม้จะกล่าวไว้เป็นเรื่องทางวัตถุธรรมเป็นเรื่อง ให้เกิดอบายในทางนามธรรมด้วยเหมือนกัน เป็นการทำผิดในทางธรรม ทางศีลธรรมประพฤตชั่ว ประพฤตเลวร้ายได้เกิดความร้อนใจ ความงໍเซลา ความหิวกระหาย และความขี้เซลาด

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), (2545) กล่าวว่า อบายมุข แปลว่า ทางแห่งความฉิบหาย เหตุเครื่อง ฉิบหาย หรือทางที่หาความเจริญงอกงามมิได้ หมายถึงต้นเหตุที่จะนำไปสู่ความป่นปี้ เสียหายพินาศล่ม จม ผู้ที่เป็นคนงໍเซลา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประพฤติตนตามทางแห่งความฉิบหาย ย่อมจะมีแต่ความเสื่อม ความพินาศ ดำรงชีวิตอยู่อย่างยากแค้น ถ้าเป็นคนมีทรัพย์ ทรัพย์ย่อมหมด ลื่น ถ้าเป็นคนมียศ ยศย่อม เสื่อม ถ้าเป็นคนมีหน้าที่การงาน หน้าที่การงานย่อมพินาศ เขาจะได้รับ แต่ความทุกข์ความเดือดร้อน ตลอดกาล ฉะนั้น ท่านจึงเรียกทางแห่งความฉิบหายเหล่านั้นว่า อบายมุข

พระพรหมมั่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), (2549) กล่าวไว้ว่า อบายมุข คือ ปากทางแห่ง อบายปากเหวอบายภูมิพุดง่าย ๆ อย่างนั้น ใครเดินไปอยู่แล้วตกเหวได้ง่ายเสียหายได้ง่ายเกิด ความทุกข์แก่ตนเอง แก่ครอบครัว ตลอดจนถึงสร้างปัญหาในสังคมด้วยประการต่าง ๆ ผู้มีปัญญา ปฏิบัติตามคำสอน ของพระพุทธเจ้า เขาหลีกเลี่ยงจากสิ่งเหล่านั้นชีวิตเขาก็ไม่ตกต่ำมีอายุยืนยาว เหตุที่ทำให้คนต้อง ตกไปสู่บ่ออบายนั้นเป็นเพราะความไม่รู้ไม่เข้าใจหรือรู้ว่ามีไม่ดี แต่ว่าทมิฬมันมืด เรียกว่าเป็นมิจฉาทิฐคือการเห็นไม่ถูกไม่ตรงตามทำนองคลองธรรมเช่นความประพฤตทุจริต บาปกรรม คือการก่อ อาชญากรรมต่าง ๆ นั้นเป็นการหาทุกข์ใส่ตัวเอง เช่น การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ความทุจริตทาง ด้านเพศและผู้อื่น ๆ อันจะทำให้คนอื่นเป็นอันตรายโดยตนเองจะได้รับ ความสนุกหรือให้สนใจแก่ตนเอง แต่ผลัดไปมันตรงกันข้าม คือตัวเองก็ต้องถึงความวิบัติไม่น้อยกว่า เขา แม้แต่วจีทุจริตโกหกให้ร้าย เขาผลที่แน่นอนคือผู้พูดได้รับผลความเดือดร้อนมาก

สรุปได้ว่า อบายมุข หมายถึง ช่องทางของความเสื่อม เครื่องฉิบหาย คือ ตีมน้ำเมา เทียว กลางคืน เทียวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านการทำงาน ผู้หวังความเจริญ ควรเว้นเหตุเครื่องฉิบหาย ดังนั้นอบายมุข เป็นเส้นทางนำไปสู่ความเสื่อม เป็นสิ่งที่ไม่ดีหากผู้ใดเข้า ไกลหรือหลงมัวเมาจะทำให้ชีวิตอับเฉา จะพบแต่ปัญหามากมายไม่มีความสุขใน ชีวิตและจะเสื่อม สูญไปทุกอย่าง อาทิ มีลาภ เสือลาก มียศเสื่อมยศ มีทรัพย์สิ้นเงินทองก็จะหมดไปใน ที่สุด มีแต่คน ตีฉันทินินทาว่าร้ายไม่เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป จึงควรละเว้นอย่าพึงกระทำ มีดังนี้คือการที่ บุคคลได้ดำรงชีวิตอย่างขาดสติจะทำให้ผู้นั้นเข้าไปเสพสิ่งเสพติดที่เป็นอบายมุขซึ่งเป็นเครื่องฉิบหาย

คือ ตีมน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านการทำงาน บุคคลจะเป็นคนดีหรือชั่ว อยู่ที่จิตใจของตนเอง การไม่สามารถหักห้ามใจตนเอง ได้ทำให้เข้าไปเสพอบายมุขเมื่อเสพอบายมุข เข้าไปแล้วเป็นเหตุให้ชีวิตได้รับความเดือดร้อน ครอบครัวแตกแยก ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

2. ประเภทของอบายมุข

อบายมุข แปลว่าทางแห่งความฉิบหาย หรือเหตุเครื่องฉิบหาย และหมายถึงช่องทางแห่งความเสื่อม เป็นเหตุแห่งความไม่เจริญงอกงาม ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาอบายมุข โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทอบายมุข 4 และประเภทอบายมุข 6 เนื่องจากอบายมุข 4 ได้ส่งเคราะห์ลงในอบายมุข 6 แล้ว จึงนำเสนอตามหลักอบายมุข 6 ดังนี้

1. ตีตสุราและของมีนเมา

“สุรา” แปลว่า เหล้า ได้แก่ น้ำเมาที่กลั่นแล้ว ความจริงน้ำเมาจากมีอยู่สองอย่าง คือน้ำเมาที่กลั่นแล้ว ที่เรียกว่า สุรานั่นอย่าง 1 อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ น้ำเมาที่หมักหรือแช่ คือยังไม่ได้กลั่นเรียกว่า เมรัย เช่นจำพวกน้ำข้าว น้ำตาลเมา อุ กะแช่ เป็นต้น คำว่า “นักเลงสุรา” หมายถึง นักดื่ม น้ำเมาทั้ง 2 อย่าง คือทั้งสุราและเมรัย ตี้อย่างไหนแม้เพียงอย่างเดียวก็ชื่อนักเลงสุรา เพราะสุราและเมรัยนี้ แม้จะมีวิธีปรุงวิธีกลั่นต่าง ๆ กัน และมีชื่อเรียกไปต่าง ๆ กันมากมายหลายอย่างก็ตามแต่ก็คงมีลักษณะเป็นอย่างเดียวกัน คือ เป็นน้ำที่ทำผู้ดื่มให้เมา คนเมามีลักษณะเช่นไร คงเคยเห็นกันแล้ว พูดสั้น ๆ คนเมานั้น เรื่องที่ไม่ควรทำก็ทำได้ คำที่ไม่ควรพูดก็พูดได้ เช่น กลางถนนหนทางซึ่งไม่ใช่ที่นอนก็นอนได้ เรื่องของคนเมาก็เป็นเรื่องที่น่ารังเกียจที่สุด และน่าละอายที่สุด

ดังนั้น การดื่มสุราหมายถึงบุคคลที่ชอบดื่มสุราเป็นชีวิตจิตใจซึ่งเป็นเหตุแห่งการเกิดความฉิบหาย การตีตสุราและของมีนเมาต่าง ๆ ผู้ที่ติดสิ่งเหล่านี้จะต้องดื่มและเสพเป็นประจำถือว่าเป็นภัยร้ายแรงเท่ากับตกรกทั้งเป็น

ข้อมูลขององค์การอนามัยโลก พบว่า คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 13.59 ลิตรต่อคนต่อปี จัดเป็นอันดับ 5 ของโลกและมีการใช้เงินประมาณ 2 แสนล้านบาท เพื่อซื้อแอลกอฮอล์มาดื่มกิน ซึ่งพฤติกรรมการดื่มดังกล่าวส่งผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านสุขภาพ อุบัติเหตุจราจร คดีอาญา และด้านเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน และจะเห็นได้ว่าในงานฉาบฉวยแต่ละงานที่ผ่านมา จะขาดเสียมิได้คือการนำเหล้าหรือของมีนเมาอย่างอื่น มาเลี้ยงแขกผู้มาร่วมงาน ซึ่งเกือบจะเป็นประเพณีไปแล้ว เพิ่มภาระความสูญเสียเงินทองกับญาติของผู้เสียชีวิต ที่สิ้นเปลืองเงินทองในการจัดงานศพตามประเพณีแล้วยังมาสิ้นเปลืองนำเงินมาซื้อเหล้าหรือของมีนเมาอย่างอื่นมาจัดเลี้ยงแขกผู้มาร่วมงานอีกด้วย นับเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนสำหรับของสังคมไทยในปัจจุบัน ในการผลักดันโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลด ละ เลิกดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์เพราะปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มประเภทนี้มีความรุนแรงและส่งผลกระทบในทุกมิติของสังคม โดยมีเหล้าเป็นต้นเหตุแห่งปัญหา สร้างความทุกข์รุกรานความอยู่ดีมีสุขของผู้คนตลอดมา

2. ขอบเขตยวกลางคืบ

การเที่ยว หมายถึง กิริยาที่ไปทีไหนทีนี้เรื่อยไป มักใช้พูดประกอบกับกิริยาอื่น ๆ เช่น เที่ยวหา เที่ยวพูด เที่ยวกิน เที่ยวนอนเพื่อความเพลิดเพลินตามสบาย เช่น ไปเที่ยว เดินเที่ยว ท่องเที่ยว เตรีอเตรไปเพื่อหาความสนุกเพลิดเพลินตามที่ต่าง ๆ การเที่ยวกลางคืบ คือ การออกไปเที่ยวหาความสำราญในยามค่ำคืบ เช่น เที่ยวหญิงโสเภณี เป็นต้น การเที่ยวกลางคืบนี้มีโทษ 6 อย่าง ดังนี้คือ ได้ชื่อว่าไม่รักษาตัว ไม่รักษาลูกเมีย ไม่รักษาทรัพย์เป็นที่ระวางของคนทั้งหลาย มักถูกใส่ความและได้ความลำบาก (ปิ่น มุทุกันต์, 2535) ดังนั้น การเที่ยวกลางคืบ หมายถึงการเที่ยวผู้หญิง ไม่รักษาตัว การเที่ยวผับ บาร์ หรือสถานเรีออารมณ์อื่น ๆ ในเวลาวิกาลหรือเวลากลางคืบ

3. ขอบเขตยวดูการละเล่น

การเที่ยวดูการละเล่น หมายถึงการขอบดูการละเล่นต่าง ๆ จนตกเป็นทาสของการเที่ยวเล่น จะเห็นการละเล่นสำคัญกว่างาน พอได้ข่าวว่ามีงานทีไหนก็ทนอยู่ไม่ได้ทำให้เสียงานหลัก มีโทษตามวัตถุทีไปดู 6 อย่าง ดังนี้คือ รำทีไหนไปทีนั้น ขบรื้องทีไหนไปทีนั้น ดิตสตีเปาทีไหนไปทีนั้น เสภาทีไหนไปทีนั้น เพลงทีไหนไปทีนั้น เถิดเทีงทีไหนไปทีนั้น (ปิ่น มุทุกันต์, 2535: 446-447) กล่าวได้ว่า การเที่ยวดูการละเล่น หมายถึง บุคคลทีชอบเที่ยวดูการแสดงต่าง ๆ เช่น รำทีไหนไปทีนั้น

4. เล่นการพนัน

การพนันคือการละเล่นเอาเงินหรือสิ่งอื่นด้วยการเสี่ยงโชค การพนันเป็นเหตุแห่งความประมาท ตัวอย่างของการเล่นพนัน เช่น หมาก รุกแฉะละ 8 ตา หรือ 10 ตา เล่นหมากเก็บ เล่นดวด หมากไหว โยนห้วง เล่นไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสกา เป็นต้น (ที.ส., 9/198/66) จึงเป็นเหตุความเสื่อมแห่งทรัพย์ (ที.ป., 11/147/158)

5. คบคนชั่วเป็นมิตร

คนชั่ว หมายถึงคนโง่ ไม่รู้จักประโยชน์ในโลกนี้โลกหน้า ปราศจากปัญญาเป็นอยู่ด้วยสักว่ามีลมหายใจ ส่วนบัณฑิต หมายถึง คนฉลาด คือ ท่านเป็นอยู่และดำเนินในประโยชน์กิจด้วยปัญญา ไม่คิดให้ร้ายแก่ใครๆ บัณฑิตเป็นผู้มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารี คำถึงประโยชน์ของผู้อื่นไม่ดูตายและยอมแสวงหาประโยชน์ ได้แก่ ประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า พุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์, 2544) คนชั่ว หมายถึง ผู้ไม่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา ส่วนบัณฑิตหรือสัตบุรุษหมายถึงผู้มีปัญญา ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา คนดีมีศีลธรรม ผู้สงบ ผู้ประกอบด้วย สัปปุริสธรรม คือธรรมของสัตบุรุษ (พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), 2538) ดังนั้น คนชั่วหมายถึงผู้ไม่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาหาญฉลาดมีความประมาทแล้ว ย่อมปราศจากประโยชน์ 2 ประการ คือ ประโยชน์ปัจจุบันทันตาเห็น ประโยชน์ภายภาคหน้า อย่างหนึ่งไว้ได้ส่วน บัณฑิต หมายถึง ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาอันหาญ ฉลาด ไม่ประมาทแล้ว

6. เกียจคร้านการทำงาน

ผู้ที่ขี้เกียจไม่ยอมทำงาน พยายามหาเหตุผลต่าง ๆ มาอ้างเพื่อจะหลีกเลี่ยงจากการงาน ซึ่งมักจะอ้างว่า หนาวนัก ร้อนนัก เวลาเย็นแล้ว ยังเขอาอยู่ หิวนัก กระหายน้ำ และไม่ทำงาน

3. โทษของอบายมุข

อบายมุข เป็นปากทางแห่งความเสื่อมโศกทรัพย์เป็นทางแห่งความเสื่อมมีโทษ ดังนี้

3.1 ติดสุราและของมีนเมา โดยมีโทษ 6 อย่าง คือ ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ ก่อการทะเลาะวิวาท เป็นบ่อเกิดของโรคต่าง ๆ เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง เสียเกียรติเสียชื่อเสียงทำให้ไม่รู้อาย ทอนกำลังปัญญา

3.1 ชอบเที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 อย่าง คือ ชื่อว่าไม่รักษาตัว ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติเป็นที่ระแวงสงสัย เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือขำลือเป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อน เป็นอันมาก

3.3 ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีโทษ โดยการทำงานเสื่อมเสียเพราะใจกังวลคอยคิดจ้องกับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น ๆ ทั้ง 6 กรณีคือ (1) รำที่ไหนไปทีนั้น (2) – (6) ขับร้อง ดนตรีเสภาเถิดเทิงที่ไหนไปทีนั้น

3.4 ติดการพนัน มีโทษ 6 อย่าง คือ เมื่อชนะยอมก่อเวร เมื่อแพ้ก็เสียตายทรัพย์ที่เสียไป ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถือน้ำคำพูด เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของ ผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ไหว

3.5 คบคนชั่ว มีโทษ โดยนำไปให้กลายเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบทั้ง 6 ประเภท คือได้เพื่อนที่จะนำไปให้กลายเป็น นักการพนัน นักเลงหญิง นักเลงเหล้า นักเลงของปลอม นักหลอกหลวง นักเลงหัวไม้ 1.6 เกียจคร้านการทำงาน มีโทษ โดยทำให้ยกเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้างผัดผ่อนไม่ทำงาน โภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือ ให้อ้างไปทั้ง 6 กรณีว่า หนาวนัก ร้อนนัก เย็นไปแล้ว ยังเข้า นึก หิวนัก อิ่มนัก แล้วไม่ทำงาน (ที.ปา., 11/247-253/202 – 205.)

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, (2547) ได้กล่าวถึงโทษของอบายมุข ไว้ดังนี้

1. โทษของการดื่มสุราและของมีนเมา

1.1 ทำให้เสียทรัพย์สิน คนที่ดื่มสุราโดยมากจะดื่มเพียงคนเดียวไม่ได้ดื่มทั้งครอบครัว แต่คนที่เดือดร้อนไปด้วยก็คือครอบครัว ส่วนทรัพย์ที่หามาได้ก็ร่วมกันหาทั้งครอบครัว แต่พอนำไปใช้ในการดื่มสุราย่อมนำไปใช้เพียงคนเดียว ทำให้ครอบครัวต้องอดอยากไปด้วย และบางรายก็ทำให้เสียทรัพย์มากขึ้นคือดื่มสุราอย่างไม่รู้ประมาณ

1.2 ทำให้เสียสุขภาพและเป็นบ่อเกิดของโรคต่าง ๆ เช่น มะเร็งตับ พิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น สุราทำให้เกิดโรคมามากมาย ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรงก็คือโรคตับแข็ง โรคพิษสุราเรื้อรังทำให้

เสียชีวิตเร็วกว่าที่ควรจะเป็น และโรคโดยอ้อม ก็คือโรคที่เกิดจากเมื่อเมาสุรา แล้วก็เกิดความประมาท ไม่ได้ระวังป้องกัน ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ มากมาย

1.3 ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท เพราะคนที่ดื่มสุราจะคุมสติไม่อยู่สุราเป็นของย้อมใจของผู้ดื่มให้กล้าและหน้าด้าน ไม่ให้กลัวในสิ่งที่ควรกลัว แม้แต่สิ่งที่ตนเคยกลัว พอเมาแล้วกลับไม่กลัว ความไม่กลัวนี้แหละเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท เพราะต่างคนต่างก็ไม่กลัวกัน เมื่อเริ่มทะเลาะกันทางวาจา แล้วก็จะลุกลามถึงกับทำร้ายร่างกายกัน แล้วแต่ว่าในขณะนั้นใครมีอาวุธอะไร สุดท้ายก็บาดเจ็บล้มตาย หรือไม่ก็พิการติดคุกติดตะรางและที่สุกก็เดือดร้อนครอบครัว

1.4 ทำให้เสียชื่อเสียงและได้รับคำติเตียน คือผู้ที่ดื่มสุราจนเมาแล้วควบคุมตัวเองไม่ได้ จะทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น ทำร้ายคนอื่น ทำร้ายลูกเมีย หรือหนักมากถึงกับทำร้ายพ่อแม่ของตน หรือทำ พูด คิดในสิ่งที่ตนเองไม่ควรทำ ไม่ควรพูด ไม่ควรคิด ชื่อเสียงที่ตนเองเคยทำ หรือพ่อแม่ทำไว้ก็จะเสียหายไปหมด

1.5 ทำให้ความละเอียดที่มีในตัวลดลง คือ ผู้ที่เมาเพราะการดื่มสุรา ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง จะเป็นเหมือนกันก็คือไม่รู้จกกาย กล้าแม้กระทั่งเปิดอวัยวะที่ควรปกปิดของตนเองให้ผู้อื่นดู หรือเปิดเผยความลับที่น่าอับอายของตนเองให้คนอื่นรู้ ยิ่งเป็นหญิง ยิ่งน่าอับอายยิ่งนัก

1.6 บั่นทอนสติปัญญาให้เสื่อมลง คือ ปัญญาของคนเราจะใช้ได้ดีก็ต่อเมื่อทั้งกายและใจเป็นปกติ เมื่อดื่มสุราเข้าไปจนเมาแล้วก็ควบคุมตัวเองไม่ได้ ปัญญาที่จะไม่ได้ถูกใช้จะลดน้อยถอยลงไปเรื่อย ๆ สุดท้ายก็หมดปัญญา ให้เก่งแค่ไหนเมื่อเจอพิษสุราเข้าไปแล้วก็เอาตัวไม่รอด (พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต), 2550)

2. โทษของการเที่ยวกลางคืน ได้แก่ ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ขาดความอบอุ่นสิ้นเปลืองเงินทอง มักถูกใส่ความว่าเป็นคนร้ายหรือร่วมมือกับคนร้าย ไม่มีใครไว้วางใจ และได้รับความลำบาก

3. โทษของการเล่นการพนัน ได้แก่ เมื่อชนะย่อมก่อเวร เมื่อแพ้ย่อมเสียตายทรัพย์ที่เสียไปทรัพย์ย่อมฉิบหาย ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น และไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย

4. โทษของการคบคนชั่วเป็นมิตร ได้แก่ นำให้เป็นนักเลงการพนัน นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ นำให้เป็นนักเลงเหล้า นำให้เป็นคนหลงเขาด้วยของปลอม นำให้เป็นคนหลงเขาซึ่งหน้าและนำให้เป็นคนหัวไม้

5. โทษของการเที่ยวดูกละเล่น ได้แก่ ราที่ไหนไปทีนั้น ขับร้องที่ไหนไปทีนั้น ดิดสีตีเป่าที่ไหนไปทีนั้น เสภาที่ไหนไปทีนั้น เพลงที่ไหนไปทีนั้น และเถิดเทิงที่ไหนไปทีนั้น

6. โทษของการเกียจคร้านการทำงาน ได้แก่ ทำให้เสียงงานกลายเป็นคนผลัดวันประกันพรุ่ง ชีวิตวุ่นวาย ไม่เป็นที่เชื่อถือของคนอื่น ไม่เป็นที่รัก มีแต่คนเกลียดชัง เพราะเอาเปรียบผู้อื่น ทำให้เกิด

ยากจน ขัดสน ย่อมผลาญสมบัติของบิดามารดา คู่ครอง วงศ์ตระกูล อาจหันไปประกอบอาชีพทุจริต แทน เสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล อีกด้วย เมื่อละโลกแล้วย่อมไปอบาย ยาวนาน และเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ ย่อมขัดสน และลำบาก ต้องมาเป็นคนเกียจคร้านอีก ทุกข์ทรมานยิ่งกว่าเดิม

ปิ่น มุทุกันต์, (2535) กล่าวว่า อบายมุข ย่อมทำให้เกิดโทษมากมาย หากเข้าไปเกี่ยวข้อง ย่อมได้รับโทษทุกข์ ดังนี้

1. การดื่มน้ำเมา คือ การดื่มหรือเสพของมึนเมา และสิ่งเสพติดทุกชนิด การดื่มน้ำเมานั้นมีโทษ 6 อย่าง ดังนี้คือ ทำให้เสียทรัพย์ก่อการทะเลาะวิวาท ก่อเกิดโรค ได้รับการติเตียน ทำให้ไม่ รู้จักอาย และทอนกำลังปัญญา

2. การเที่ยวกลางคืน คือ การออกไปเที่ยวหาความสำราญในยามค่ำคืน เช่น เที่ยวหญิงโสเภณี เป็นต้น การเที่ยวกลางคืนนี้มีโทษ 6 อย่าง ดังนี้คือ ได้ชื่อว่าไม่รักษาตัว ได้ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย ได้ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์เป็นที่ระแวงของคนที่หลาย มักถูกใส่ความและได้รับความลำบาก

3. เที่ยวดูการเล่น หมายถึงการชอบดูการละเล่นต่าง ๆ จนตกเป็นทาสของการเที่ยวเล่น จะเห็นการเล่นสำคัญกว่างาน พอได้ข่าวว่ามีงานที่ไหนก็ทนอยู่ไม่ได้ทำให้เสียงานหลัก มีโทษตามวัตถุที่ไปดู 6 อย่าง ดังนี้คือรำที่ไหนไปทีนั้น ขับร้องที่ไหนไปทีนั้น ดัดสีตีเป่าที่ไหนไปทีนั้น เสภาที่ไหนไปที นั้น เพลงที่ไหนไปทีนั้น เถิดเทิงที่ไหนไปทีนั้น

4. เล่นการพนัน การเล่นเกมพนัน มีโทษ 6 อย่าง ดังนี้คือ เมื่อชนะยกก่อนเวร (คือมีผู้ผูกใจเจ็บที่จะแก้แค้น) เมื่อแพ้ย่อมเสียตายทรัพย์สินที่เสียไป ทรัพย์ย่อมฉิบหาย ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อน ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย

5. การคบคนชั่วเป็นมิตร การคบคนชั่วนั้น มีโทษตามบุคคลที่คบ 6 อย่างดังนี้คือ (1) ทำให้เป็นนักเลงเล่นเกมพนัน ทำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ ทำให้เป็นนักเลงเหลว ทำให้เป็นคนลงเขาด้วยของปลอมทำให้เป็นคนลงเขาซึ่งหน้าทำให้เป็นคนหัวไม้ (คือตึง-หัวแข็ง)

6. เกียจคร้านทำงาน หมายความว่า คนเราเมื่อเกิดเกิดความเกียจคร้านครอบงำจิตใจแล้ว จะทำให้เป็นคนเปื่องาน ในใจเต็มไปด้วยเลศ คือข้ออ้างต่าง ๆ ที่จะมีให้ตนต้องทำงาน ความเกียจคร้านทำ การงานนี้มีโทษ 6 อย่างดังนี้คือ มักให้อ้างว่า หนานัก แล้วไม่ทำงาน มักให้อ้างว่า ร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน มักให้อ้างว่า เวลาเย็นแล้ว แล้วไม่ทำงาน มักให้อ้างว่า ยังเข้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน มักให้อ้างว่า หิวนัก แล้วไม่ทำงาน และมักให้อ้างว่า กระหายนัก แล้วไม่ทำงาน จะเห็นได้ว่า การประคองชีวิตของตนเองนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือจะต้องไม่ให้ตกไปสู่ภาวะแห่งความเสื่อมเพราะถ้าตกไปสู่ภาวะแห่งความเสื่อมทั้ง 6 ประการดังกล่าวแล้ว ย่อมที่จะทำความดี ความเจริญแก่ตนเองได้ยากยิ่ง มีแต่ชีวิตจะเสื่อมโทรมลงเรื่อยไป ที่ว่าอบายที่แปลว่าเสื่อมนั้น คือเสื่อม ในชาตินี้อย่างหนึ่งและเสื่อมในชาติหน้าอย่างหนึ่ง ซึ่งก็มีความหมายอย่างเดียวกัน คือเมื่อใครตกไปสู่ ภาวะเช่นนั้นแล้ว ชีวิตของผู้นั้นมีแต่วิบัติทำความเจริญไม่ขึ้น

ดังนั้น การนำเสนอหลักธรรมในเรื่องอบายมุข ทั้งหกข้อนั้น จึงเป็นการแสดงเหตุแห่งความเสื่อมสูลย อันขัดขวางต่อการพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้ที่หวังความดีความสุข ความเจริญ แก่ตนเอง จึงต้องหลีกเลี่ยงให้ไกลห่างจากทางแห่งความเสื่อมทั้งหก

สรุปได้ว่า โทษของความเสื่อมมี 6 ทาง และปลายทางของอบายมุขนี้ย่อมมีความย่อยยับของทรัพย์และความพินาศของเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อส่วนตัว จนถึงสังคมในระดับชาติ เยาวชนควรมองเห็นโทษของอบายมุข 6 และเว้นจากปากทางแห่งความเสื่อมทุกเมื่อ จึงสรุปเป็นข้อดังนี้

4. ประโยชน์ของการละอบายมุข

การละอบายมุขย่อมได้ประโยชน์ มีความสุขกาย สุขใจ หายกังวลใจ ไม่ก่อเวรภัย เจริญยิ่งด้วยทรัพย์ ชื่อเสียง เป็นต้น ประโยชน์ของการละอบายมุข (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2547) มีดังนี้

1. ประโยชน์ของการละการดื่มสุราและของมึนเมา ได้แก่ ทำให้เป็นคนมีสติดี ทำให้ไม่ลุ่มหลง ไม่มัวเมา ทำให้ไม่เกิดการทะเลาะวิวาท ทำให้รู้จักการทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคตได้รวดเร็ว ทำให้ไม่เป็นบ้า ไม่เป็นใบ้ ไม่เป็นคนปัญญาอ่อน ทำให้มีแต่ความสุข มีแต่คนนับถือยำเกรง ทำให้มีชื่อเสียง เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ทำให้ไม่หลงทำร้ายผู้มีพระคุณ ทำให้มีอิทธิพลต่อบุคคล และทำให้บรรลุผลนิพพานโดยง่าย

2. ประโยชน์ของการไม่เที่ยวกลางคืน ได้แก่ ชื่อว่ารักษาตัวเอง ชื่อว่ารักษาลูกเมีย ชื่อว่ารักษาทรัพย์สมบัติ ไม่เป็นที่ระแวงคนอื่น ไม่ถูกใส่ความ และไม่ได้รับความลำบาก

3. ประโยชน์ของการไม่เล่นการพนัน ได้แก่ ย่อมไม่ก่อเวร ไม่เสียทรัพย์สิน ทรัพย์ย่อมไม่ฉิบหาย มีคนเชื่อถือ ไม่เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น และมีใครประสงค์จะแต่งงานด้วยการหลีกเลี่ยงการคบคนชั่วเป็นมิตร

4.4 ประโยชน์ของการไม่คบคนชั่วเป็นมิตร ได้แก่ ไม่นำให้เป็นนักแสดงการพนัน ไม่นำให้เป็นนักแสดงเจ้าชู้ ไม่นำให้เป็นนักแสดงเหล่า ไม่นำให้เป็นคนหลงเขาด้วยของปลอม ไม่นำให้เป็นคนหลงเขาซึ่งหน้า และไม่นำให้เป็นคนหัวไม้

4.5 ประโยชน์ของการไม่เที่ยวดูกลาเล่น ได้แก่ ไม่เสียทรัพย์สิน ไม่เสียเวลา สุขภาพดี ไม่ถูกรหา นิทา เอาใจใส่ในการทำงานและไม่ถูกใจความเหตุเพราะออกจากบ้านในยามวิกาล

4.6 ประโยชน์ของการไม่เกียจคร้านการทำงาน ได้แก่ ทำให้เรารู้จักรับผิดชอบหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ชีวิตมีระเบียบ มีวินัย และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับตัวเราและผู้อื่น ทำให้เราเป็นคนกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีหลักฐานมั่นคง มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และประสบความสำเร็จ และมีความสุขก้าวหน้าในชีวิตการงานชีวิตมีความสุข

2.6 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย

พื้นที่ศึกษาคืออำเภอบ้านไผ่ ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ เดิมชื่อว่า บ้านเก็ง อยู่ในความปกครองของเมืองชนบท เมื่อทางราชการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 บ้านเก็งได้รับฐานะเป็นตำบลบ้านเก็ง ต่อมา พ.ศ. 2470 ตำบลบ้านเก็ง ได้รับฐานะเป็นกิ่งอำเภอบ้านไผ่ และเปลี่ยนตำบลบ้านเก็งเป็นตำบลบ้านไผ่ เชื่อกันว่าบริเวณที่ตั้ง ประชาชนนิยมปลูกไม้ไผ่และต้นไม้ ต้นไผ่ขึ้นได้ดีตามลำห้วยจิก การก่อสร้างทางรถไฟผ่านกิ่งอำเภอบ้านไผ่ ความเจริญก็เคลื่อนย้ายมาใกล้สถานีรถไฟ บ้านไผ่ หลวงราชภานุรุทกิจ (โสฬส อินทรกำแหง) มีศรัทธาอยากที่ดินให้ตั้งสถานที่ทำการกิ่งอำเภอบ้านไผ่ ปัจจุบันทางด้านทิศตะวันออกของทางรถไฟ และอยู่ด้านตะวันออกของตัวตลาดอำเภอบ้านไผ่ พ.ศ. 2482 อำเภอบ้านไผ่ ได้รับการยกฐานะจากกิ่งอำเภอบ้านไผ่เป็นอำเภอบ้านไผ่ เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2482 แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล คือ ตำบลบ้านไผ่ ตำบลบ้านเป้า (บ้านแฮด) ตำบลแคนเหนือ และตำบลเปือยน้อย พ.ศ. 2486 ที่ว่าการอำเภอชนบทถูกไฟไหม้ทางราชการจึงได้รวมอำเภอชนบทเข้ากับอำเภอบ้านไผ่ พ.ศ. 2509 ทางราชการแยกอำเภอชนบทจากอำเภอบ้านไผ่ พ.ศ. 2520 ทางราชการแยกตำบลเปือยน้อยและยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอเปือยน้อย ต่อมาได้ยกฐานะตำบลบ้านแฮด เป็นกิ่งอำเภอบ้านแฮด และยกฐานะตำบลบ้านหัน เป็นกิ่งอำเภอโนนศิลา

อำเภอบ้านไผ่ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดขอนแก่น ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 44 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ กิ่งอำเภอบ้านแฮดและกิ่งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามทิศใต้ ติดต่อกับ กิ่งอำเภอโนนศิลา อำเภอหนองสองห้อง และอำเภอเปือยน้อยทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบรบือ และอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอชนบท และอำเภอมัญจาคีรี ที่อยู่ที่ว่าการอำเภอ : 712 ม.3 ต.เมือง อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น หมายเลขโทรศัพท์ : 043- 272611 มีเนื้อที่ / พื้นที่ : 497.327 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป : ร้อน และแห้งแล้ง

ข้อมูลด้านสถานศึกษา 1) โรงเรียนมัธยม ได้แก่ ร.ร.บ้านไผ่พิทยาคม โทร. 043-374550 ร.ร.บ้านไผ่ (ขก 5) โทร. 043-272622 ร.ร.บ้านไผ่ศึกษา โทร. 043-272541 ร.ร.บ้านลานพิทยาคม โทร. 043-210016 และ 2) มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัย รามคำแหง โทร. 043-274250 วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ โทร. 043-272129 ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา โทร. 043-274046 (ระดับมัธยมศึกษา (สังกัด สพม. 25) ได้แก่ โรงเรียนบ้านไผ่ (ข.ก. 5) โรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม โรงเรียนบ้านไผ่ศึกษา และโรงเรียนบ้านลานพิทยาคม (มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดขอนแก่น, 2564) โดยพื้นที่โรงเรียนที่จะทำการวิจัยแบบเจาะจง มีดังนี้

1) โรงเรียนบ้านไผ่ ชื่อสถานศึกษา (อังกฤษ) : Banphai ที่อยู่ หมู่ที่ 1 ตำบล ในเมืองอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40110 โทรศัพท์ 043-272622 โทรสาร 043-273623 ระดับ

ที่เปิดสอน : มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย, ก่อตั้งเมื่อ : 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2491
 อีเมล : kk5banphai@gmail.com เว็บไซต์ : www.banphai.ac.th, เว็บไซต์โรงเรียน (Host สพฐ.)
 อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : เทศบาลเมืองบ้านไผ่ ระยะทางจากโรงเรียน ถึง อำเภอ : 1
 กม. (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านไผ่, 2562)

2) โรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม ชื่อสถานศึกษา (อังกฤษ) : Banphaipittayakom ที่อยู่ หมู่ที่
 2 บ้านบ้านสำโรง ตำบลหนองน้ำใส อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40110 โทรศัพท์
 091 -0651564 ระดับที่เปิดสอน : มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อตั้งเมื่อ : 8
 พฤษภาคม พ.ศ. 2540, อีเมล : phaipit.s@hotmail.co.th, เว็บไซต์ : www.phaipit.ac.th เว็บไซต์
 โรงเรียน (Host สพฐ.) อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : หนองน้ำใส ระยะทางจากโรงเรียน ถึง
 อำเภอ : 5 กม. (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม, 2563)

3) โรงเรียนบ้านไผ่ศึกษา ชื่อสถานศึกษา (อังกฤษ) : Banphaisuksa ที่อยู่ หมู่ที่ 4 บ้านหัว
 หนอง ตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40110 โทรศัพท์ 043 –
 272541 โทรสาร 043 – 272541 ระดับที่เปิดสอน : มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ก่อตั้งเมื่อ : 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2536, เว็บไซต์ : เว็บไซต์โรงเรียน (Host สพฐ.), อยู่ในพื้นที่องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่น : หัวหนอง, ระยะทางจากโรงเรียน ถึง อำเภอ : 3 กม. (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน
 บ้านไผ่ศึกษา, 2562)

จากข้อมูลดังกล่าว ของโรงเรียนบ้านไผ่ (ขก. 5) โรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม และโรงเรียน
 บ้านไผ่ศึกษา ทำให้ทราบถึงสภาพพื้นที่ รวมถึงระดับการศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงช่วงอายุที่เป็นกลุ่ม
 เยาวชนเปราะบาง คือ อายุระหว่าง 15 – 18 ปี ซึ่งอยู่ในบริบทสภาพพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ โดยมีข้อมูล
 พื้นฐาน คือเป็นเขตชุมชนเมืองและชุมชนหนาแน่น ประชากรกลุ่มเสี่ยงยังคงเป็นเยาวชนกลุ่ม
 เปราะบางทั้งในและนอกสถานศึกษา สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตาม
 กระแสความเจริญของสังคมโลก และสิ่งที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ การเกิดปัญหาความเหลื่อม
 ล้ำทางสังคม ปัญหาวัฒนธรรมจนนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ อันส่งผลกระทบที่ไม่ดีต่อครอบครัว ชุมชน สังคม
 และประเทศชาติ ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจ
 คงไม่พอที่จะดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ได้
 ทัวถึง อาจจะได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ไม่อาจดูแลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้สภาพพื้นที่เขตชุมชน
 เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ก็ประสบปัญหานี้เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยจึงเลือก
 ศึกษากลุ่มเยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านไผ่

2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาอุดร อุตฺโตโร และคณะ, (2558) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด 2) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด 3) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด 4) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน 5) การได้รับการ สนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน และ 6) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดย ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเอง จากยาเสพติด อยู่ในระดับมากส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย น้อยสุด อยู่ในระดับมาก กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัด นครสวรรค์ตามหลักทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งประกอบด้วย ความรู้จักเหตุ ความรู้จักผล ความรู้จักตน ความรู้จักประมาณ ความรู้จักกาล ความรู้จักบริษัหรือชุมชน และ ความรู้จักบุคคล

วิสิษฐ์พล กุลพรม, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตาม หลักพุทธธรรมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” พบว่า บริบทชุมชนเข้มแข็งของ ประชาชนเทศบาลตำบลตันธงด้านสภาพสังคมมีการจัดระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนมีสถานศึกษาในระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ด้านการสาธารณสุขมีโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมมีไฟฟ้าเข้าถึง ถนนสัญจร สะดวก ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีแม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊ม ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม มี ภาษาพูดเป็นของตนเอง เรียกว่า คำเมือง และคำยอง และมีแหล่งท่องเที่ยวภายในวัด

พระมหาเผื่อน กิตติโสภโณ, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทย” พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทยได้รับ อิทธิพลโดยตรงจากฆราวาสธรรม 4 และการทำหน้าที่ของครอบครัว และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ฆราวาสธรรมผ่านการทำหน้าที่ของครอบครัวและความผาสุกทางจิตวิญญาณ โมเดลเชิงสาเหตุของ ครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไคสแควร์เท่ากับ 77 องศาอิสระ เท่ากับ 59 ความน่าจะเป็นเท่ากับ .057 ดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ .973 ตัวแปรใน โมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของความกล้าหาญทางศีลธรรมได้ร้อยละ 91

พระมหาสหาย กนฺตธมฺโม, (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างเครือข่ายองค์กร พระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน” พบว่า การสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาใน การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน พบว่า องค์กรพระพุทธศาสนาจังหวัดฉะเชิงเทราได้ร่วมกันจัดตั้งเครือข่าย ในการที่จะพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งการจัดตั้งเครือข่ายขององค์กรจังหวัดจะมีลักษณะทั้งที่เป็น

MOU คือการทำสัญญาร่วมกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลักษณ์อักษร เมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการสำคัญอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ทุกองค์กรมีการให้ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

บุญส่ง นาแสง, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม” พบว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรม (พระสอนศีลธรรม) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า แสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพกับบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับมากที่สุด และร่วมกันติดตามประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีความคิดกว้างไกล สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม หลักธรรมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม คือ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

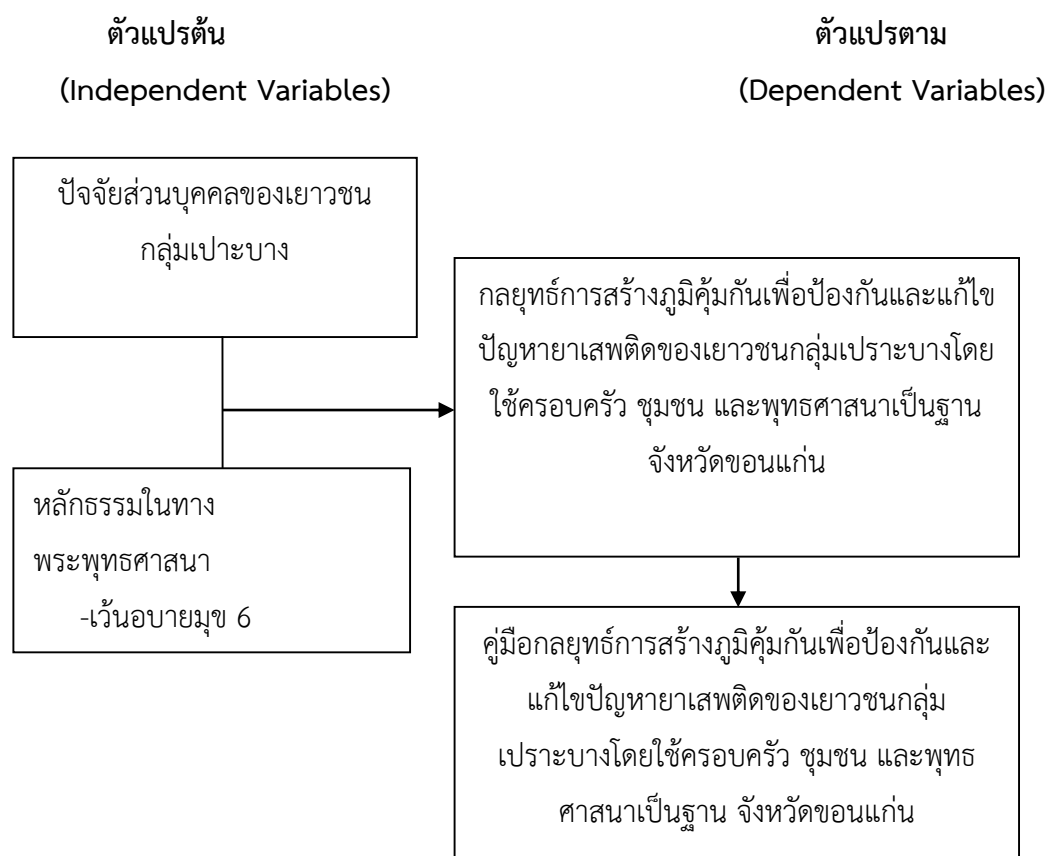
ชนทอง วัฒนะประดิษฐ์, (2561) ได้วิจัยเรื่อง “พุทธนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” พบว่า ผลการใช้พุทธนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นผลการดำเนินงานต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 1 คือ กิจกรรมที่ 2 ปลูกฝังการเรียนรู้จักชุมชนด้วยแผนที่เดินดิน กิจกรรมที่ 3 อบรมบ่มเพาะสอนให้รู้ สอนให้รัก สร้างภูมิต้านทานยาเสพติดในชุมชน กิจกรรมที่ 4 สร้างสรรค์ พลังเยาวชนมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยจากยาเสพติดนำไปสู่การพัฒนา กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์กลุ่ม การจัดสรรหน้าที่ และการทำกิจกรรมขับเคลื่อนชุมชนปลอดภัยยาเสพติด และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงร่วมกับชุมชนเกี่ยวกับมาตรการป้องกันยาเสพติดในเชิงป้องกัน และเชิงพัฒนาผลการประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนเมื่อผ่านกิจกรรม พบว่า เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนากายให้เป็นสุข 2) พัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมอย่างมีสุข 3) พัฒนาจิตใจเข้าถึงความสุขด้านใน 4) พัฒนาปัญญาโดยใช้ความสุขทำสิ่งที่สร้างสรรค์เป็นผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกมิติทั้งใน 1) การมีส่วนร่วมคิด วางแผน ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล องค์ความรู้ใหม่ 3-7-4 BCP โมเดล ประกอบด้วย 3 หลักการประสานชุมชน สังคม 7 กระบวนการแปรผันพลังเยาวชนเพื่อพัฒนาชุมชน และ 4 แนวปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง

สหทัยา วิเศษ, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการสร้างสังคมปลอดภัยยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนาในภาคเหนือ” พบว่า การเสริมสร้างเครือข่ายการป้องกันปัญหาเสพติด

ของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จังหวัดแพร่ ได้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จังหวัดแพร่ ที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล 7 ด้าน การวิเคราะห์หลักธรรมที่นำมาใช้ในการสร้างสังคมปลอดยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนาในภาคเหนือ มีความหลากหลายไปตามบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ประกอบด้วยหลัก โอวาทปาติโมกข์ หลักศีล 5 หลักอริยสัจ 4 หลักอภิธานิยธรรม หลักสามัคคีธรรม หลักทิส 6 หลักประโยชน์ 3 หลักไตรสิกขา หลักการคบมิตร และหลักปัญญา

2.8 สรุปกรอบแนวความคิด

การวิจัยเรื่องนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ไว้ดังนี้

2.1 สรุปกรอบแนวความคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methods Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการทดลอง (Experiment Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น 2) วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น 3) สร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาและสำรวจกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยศึกษาและสำรวจการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จากเอกสารและการลงพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมาย ต่อมาสร้างเป็นแบบสอบถามกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนอายุ 13-18 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนอายุ 13-18 ปี ที่ติดยาเสพติด จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ เยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนอายุ 13-18 ปี ที่ติดยาเสพติด รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จึงศึกษาข้อมูลด้านแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น และซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดย การวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น มีตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และอบายมุข 6 และตัวแปรตาม 3 ด้าน คือ 1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน 2. ด้านชุมชนเป็นฐาน 3. ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน แล้วกำหนดเป็นคำนิยามศัพท์ จึงนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ปลายเปิด เป็นแบบมาตราวัด โดยลักษณะของแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกรายการ

ตอนที่ 2 ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางด้วยหลักอบายมุข 6 มี จำนวน 60 ข้อ ระดับสภาพความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ให้เลือกว่าใช่ หรือ ไม่ใช่ แต่ละข้อมีความหมายว่า ใช่ หมายถึงมีความคิดเห็นตรงกับข้อคำถาม ไม่ใช่ หมายถึงมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อคำถาม

ตอนที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 16 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต อ้างอิงจาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) มีลักษณะเป็นมาตรวัดพฤติกรรม โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ประกอบด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยใช้สถิติวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 การสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี

3.3.2 การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมการใช้ภาษาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโครงการวิจัยและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) นักวิชาการด้านการวิจัย จำนวน 1 คน ได้แก่ ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช
- 2) นักวิชาการทางด้านหลักสูตร จำนวน 1 คน ได้แก่ ดร.แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย
- 3) นักวิชาการทางด้านศาสนา จำนวน 1 คน ได้แก่ รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก
- 4) นักวิชาการทางด้านเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน ได้แก่ ดร.รัตนะ วรบัณฑิต
- 5) นักวิชาการทางด้านสังคมวิทยา จำนวน 1 คน ได้แก่ ผศ.ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้พิจารณาข้อความที่ปรับตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในครั้งแรกเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.50–1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2555) การวิจัยในครั้งนี้ พบว่าทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.80-1.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.3.3 การตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองอบรมการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและการสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

2. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองอบรมการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ฉบับร่าง

3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมการใช้ภาษาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00

4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโครงการวิจัยและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) นักวิชาการด้านการวิจัย จำนวน 1 คน ได้แก่ ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช
- 2) นักวิชาการทางด้านหลักสูตร จำนวน 1 คน ได้แก่ ดร.แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย
- 3) นักวิชาการทางด้านศาสนา จำนวน 1 คน ได้แก่ รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก
- 4) นักวิชาการทางด้านเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน ได้แก่ ดร.รัตนะ วรบัณฑิต
- 5) นักวิชาการทางด้านสังคมวิทยา จำนวน 1 คน ได้แก่ ผศ.ดร.ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์

5. นำแบบทดลองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศเอ็กเซล (Microsoft Excel) ในการวิเคราะห์การทดลอง One Group Pretest-Posttest Design โดยใช้สถิติ t-test (dependent Samples) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและแบบสอบถามไปถึงชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามพร้อมกับ

ผู้นำชุมชน และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

3.4.2 จัดลำดับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุดเป็นเกณฑ์การพิจารณา

3.4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ค่า (Chi-Square Test) เสนอผลในรูปแบบของตารางโดยรวม และรายด้าน

ระยะที่ 2 ศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว จึงได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง คือผู้นำชุมชน เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ผู้นำครอบครัว และพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้ตอบข้อมูลเชิงลึกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้รวมทั้งสิ้น 20 รูป/คน แล้วนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบการศึกษาค้นคว้า
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ส่งพร้อมกับแบบสอบถามเชิงปริมาณ)

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อพิจารณาประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขทางด้านภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุง เรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

หลังจากเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเสร็จแล้ว คณะผู้วิจัยมีการดำเนินการคัดเลือกและกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับการศึกษา โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม (Focus group) ตามชื่อหัวข้อวิจัยคือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้เข้าร่วมกระบวนการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านพุทธศาสนา 2 รูป/คน ผู้นำชุมชน 3 คน พระสงฆ์ในพื้นที่ 2 รูป ผู้นำครอบครัว 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมสงเคราะห์และเยาวชน 1 คน ดังนี้

1. เชิญที่ปรึกษาโครงการวิจัยเป็นประธานกล่าวเปิดประชุม
2. ผู้วิจัยทำหน้าที่ดำเนินการประชุม และมีที่ปรึกษาโครงการวิจัย เป็นผู้ดำเนินการประชุมร่วม

3. ผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา การศึกษาข้อมูลเอกสาร ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. จัดเตรียมผู้ช่วยวิจัย 1 คน ผู้บันทึก (Note taker) 2 คน

5. ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันพิพากษ์ เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยหาคำตอบว่าควรมีกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร การสนทนากลุ่มใช้เวลาประมาณ 2.30 ชั่วโมง และปิดการสนทนากลุ่มโดยประธานการประชุม

6. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม โดยการถอดเทปอย่างละเอียดและเปรียบเทียบกับการจดบันทึกข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ต่อจากนั้นจึงสรุปผลในหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ สรุปผล

7. นำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์แล้ว ประมวลผลและเรียบเรียง นำเสนอผลการสนทนากลุ่มในรูปแบบความเรียง ในกรณีที่มีการประเมินจากผู้วิจัยไม่สอดคล้องกับนักวิจัยจะแก้ปัญหาโดยการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลเชิงปริมาณแล้วจึงสรุปถือว่าเป็นข้อยุติ

8. ปรับปรุงกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่มและข้อมูลสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ เหมาะสม และเป็นไปได้

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมในคนเรียบร้อยแล้ว ดังเอกสารประกอบในภาคผนวก จ

ระยะที่ 3 สร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ในระยะนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 2 ขั้น คือ ศึกษาและสำรวจจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มาสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยนำคู่มือกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นนี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินคู่มือ ว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จำนวน 5 คน แล้วนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นคู่มือกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปทดลองใช้กับเยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ในการนำคู่มือไปทดลองใช้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประเมินความเหมาะสมของการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยนำคู่มือคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร กำหนดวันประชุมปฏิบัติการตามคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น และแจ้งประสานผู้เกี่ยวข้อง ดำเนินการประชุม การปฏิบัติการตามคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อชี้แจงแนวทางการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม

เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นกับกลุ่มตัวอย่าง โดยประยุกต์ใช้แนวทางการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมเล่าเรื่องการปฏิบัติที่ดี สรุปเป็นชุดความรู้ และสกัดเป็นแก่นความรู้เพื่อใช้ในการสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จากนั้นสมาชิกเข้ากลุ่มใหม่ ตามกลุ่มของตนเองร่วมกันประเมินตนเอง นำข้อมูลมากำหนดตารางอิสรภาพตามสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน (Current) และเป้าหมายความรู้ที่ต้องการ (Target) ประมวลผลเป็นองค์ความรู้เพื่อนำคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในปัจจุบัน โดยมีการดำเนินการกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ใช้ Design ในการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design โดยใช้สถิติ t-test (dependent Samples) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 30 คน เป็นเยาวชนกลุ่มเปราะบางจำนวน 30 คน อายุระหว่าง 13 – 18 ปี
3. ดำเนินการทดลองตามแผนงานที่กำหนดไว้ 1 วัน ระหว่างเวลา 08.30 น. ถึง 16.30 น.
4. วิทยากร ได้แก่ คณะผู้วิจัย และวิทยากรอื่นที่มีความเหมาะสมในเรื่องนี้
5. ดำเนินการประเมินผลการทดลอง ด้วยการใช้แบบประเมินผลก่อนและหลังการทดลอง การสังเกตการณ์ และการสอบถามแบบไม่เป็นทางการ
6. นำผลการประเมินไปปรับปรุง และพัฒนาคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ระยะที่ 4 จัดทำคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1. คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำคู่มือฯ ไว้ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือ
 - 1.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ในการจัดทำคู่มือโดยมีเนื้อหาสาระ กิจกรรม วิธีการ และการประเมินผลอย่างไร แล้วนำแบบสอบถามในส่วนนี้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม พร้อมทั้งดำเนินการเหมือนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

1.3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินผลว่าคู่มือนี้มีความเหมาะสม หรือได้คุณภาพที่จะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร แล้วคณะผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขคู่มือฯ ให้เหมาะสม และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 นำผลการทดลองการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.5 นำผลการวิจัย ซึ่งเป็นนวัตกรรม (Innovation) ได้แก่ คู่มือฯ ไปเผยแพร่และแก้ปัญหา ให้กับเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น

2. การเขียนรายงานการวิจัย

นำผลการวิจัยทั้งหมดมาเขียนรายงานวิจัยตามความเป็นจริง โดยมีตารางและอธิบายได้ตาราง รวมทั้งมีรูปภาพประกอบ โดยแบ่งออกเป็น 5 บท

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

โดยคณะผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น 2. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น และ 3. เพื่อสร้างคู่มือพฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับเยาวชนกลุ่มเปราะบางที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 100 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ริมทางรถไฟในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 คน นำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณก่อนและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจจะได้นำข้อเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) สำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.1.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ของบิดา มารดา ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 โดยวิเคราะห์จากค่าร้อยละ เสนอ ผลในรูปแบบของตาราง โดยรวมและรายด้าน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัด ขอนแก่นโดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอผลในรูปแบบของตาราง โดยรวมและรายด้าน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ค่า (Chi-Square Test) เสนอผลในรูปแบบของ ตารางโดยรวมและรายด้าน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็น ฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัวเป็นฐาน ด้านชุมชนเป็นฐาน และ ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน

ตอนที่ 6 นำเสนอกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ เยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ชุมชนเป็นฐาน และพุทธศาสนา เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นก่อนและหลังกิจกรรม

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนอายุ 13-18 ปี ที่ติดยาเสพติด จำนวน 100 คน ปรากฏในรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	42	42.0
หญิง	58	58.0
รวม	100	100.0
อายุ		
13 ปี	22	22.0
14 ปี	25	25.0
15 ปี	16	16.0
16 ปี	7	7.0
17 ปี	10	10.0
18 ปี	20	20.0
รวม	100	100.0
ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม		
มัธยมศึกษาตอนต้น	60	60.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	25	25.0
อื่น ๆ	15	15.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา		
โสด	53	53.0
สมรส	26	26.0
หม้าย	1	1.0
หย่า	7	7.0
แยกกันอยู่	13	13.0
รวม	100	100.0
อาชีพของบิดามารดา		
ธุรกิจส่วนตัว	15	15.0
รับราชการ	3	3.0
รัฐวิสาหกิจ	3	3.0
รับจ้าง	65	65.0
เกษตรกรกรรม	3	3.0
อาชีพอื่น ๆ	11	11.0
รวม	100	100.0
รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,001 บาท	35	35.0
จำนวน 5,001-10,000 บาท	34	34.0
จำนวน 10,001-15,000 บาท	15	15.0
จำนวน 15,001 ขึ้นไป	16	16.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 เป็นชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 แยกตามอายุ มากที่สุด อายุ 14 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมา อายุ 13 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุน้อยที่สุด คือ อายุ 16 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7 และแยกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และอื่น ๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 แยกตามสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา ผู้ตอบแบบสอบถามโสดมากที่สุด

จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมา สมรส 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และน้อยที่สุด คือ หม้าย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 แยกตามอาชีพของบิดามารดามีอาชีพรับจ้างมากที่สุด จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และอาชีพที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ อาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ เกษตรกรรม อาชีพละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 แยกตามรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,001 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา จำนวน 5,001-10,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34 และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ รายได้จำนวน 10,001-15,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข

ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 โดย

วิเคราะห์จากคำร้อยละ เสนอผลในรูปแบบของตาราง โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 นำเสนอปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เยาวชนอายุ 13-18 ปี ที่ติดยาเสพติด จำนวน 100 คน ได้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามระดับสภาพความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ใช้ หมายถึงมีความคิดเห็นตรงกับข้อคำถาม และ ไม่ใช่ หมายถึงไม่มีความคิดเห็นตรงกับข้อคำถาม ปรากฏในรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกัน

เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่ (จำนวน/%)	ไม่ใช่ (จำนวน/%)
1. การดื่มสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา ทำให้		
1.1 สิ้นเปลืองทรัพย์	99	1
1.2 ก่อการทะเลาะวิวาท	100	0
1.3 ทำให้เกิดของโรคต่าง ๆ	100	0
1.4 เสียเกียรติ เสียชื่อเสียง	98	2
1.5 ทำให้ไม่รู้จักอาย	98	2
1.6 ทำให้ปัญญาลดลง	97	3
รวม	592 (98.66)	8 (1.33)

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่ (จำนวน/%)	ไม่ใช่ (จำนวน/%)
2. การละเว้นจากการดื่มสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา ทำให้		
1. เป็นคนมีสติดี ไม่ลุ่มหลง ไม่มัวเมา	99	1
2. ไม่เกิดการทะเลาะวิวาท	100	0
3. คนนับถือยำเกรง ทำให้มีชื่อเสียง เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป	98	2
4. ชีวิตมีความความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนสงบสุข	99	1
5. ปัญญาดี สามารถยับยั้งการกระทำที่ไม่ได้ดีได้	99	1
6. มีภาระงานดี	99	1
รวม	594 (99.00)	6 (1.00)
3. การเที่ยวกลางคืนทุกวัน ทำให้		
1. สุขภาพ และชีวิตเสื่อมโทรม	98	2
2. ครอบครัวขาดความอบอุ่น	96	4
3. ทรัพย์สินหมดไปกับเรื่องไม่จำเป็น	95	5
4. เป็นที่ระแวงสงสัยของคนรัก	97	3
5. เป็นเป้าหมายให้เขาใส่ความ หรือเกิดข่าวลือ เป็นที่มาของความเดือดเป็นอันมาก	97	3
รวม	483 (96.6)	17 (3.40)
4. ละเว้นการเที่ยวกลางคืน ทำให้		
1. รักษาตัวเอง	97	3
2. รักษาลูกเมีย	100	0
3. รักษาทรัพย์สินสมบัติ	97	3
4. ไม่เป็นที่ระแวงคนอื่นไม่ถูกใส่ความและไม่ได้รับความลำบาก	99	1
รวม	393 (98.25)	7 (1.75)
5. การเที่ยวดูการละเล่น ทำให้		
1. หลงใหลในการละเล่น	97	3
2. เสียทรัพย์ เสียค่าใช้จ่าย	97	3
3. มักเจอคนพาล	99	1
4. ผู้คนนินทา	96	4

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่ (จำนวน/%)	ไม่ใช่ (จำนวน/%)
รวม	389 (97.25)	11 (2.75)
6. การละเว้นการเที่ยวดูการละเล่น ทำให้		
1. ไม่เสียทรัพย์สิน ไม่เสียเวลา	100	0
2. สุขภาพดี	99	1
3. ไม่ถูกครหา นินทา	98	2
4. เอาใจใส่ในการทำงาน	99	1
5. ในตอนกลางคืน ไม่ถูกใส่ความ เหตุเพราะออกจากบ้าน	98	2
รวม	494 (98.80)	6 (1.20)
7. เล่นการพนัน ทำให้		
1. เมื่อชนะยกก่อนเวร (คือมีผู้ผูกใจ เจ็บที่จะแก้ลำ)	98	2
2. เมื่อแพ้ย่อมเสียตายทรัพย์สินที่เสียไป ทรัพย์ย่อมฉิบหาย	99	1
3. ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ	99	1
4. เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อน	95	5
5. ไม่มีใครประสงค์จะเลือกเป็นคู่ครอง	96	4
รวม	487 (97.40)	13 (2.60)
8. การละเว้นการพนัน ทำให้		
1. ยอมไม่ก่อเวร	100	0
2. ไม่เสียทรัพย์สิน ทรัพย์ยอมไม่ฉิบหาย	100	0
3. มีคนเชื่อถือ ไม่เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น	100	0
4. มีผู้ประสงค์จะเลือกเป็นคู่ครอง	100	0
รวม	400 (100.0)	0.0
9. การคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้		
1. เบนนักเลงการพนัน	97	3
2. เบนนักเลงเจ้าชู้	97	3
3. เบนนักเลงเหลา	97	3
4. เป็นคนหลอกลวง	96	4
5. เป็นคนหลอกลวงซึ่งหน้าและเห็นแก่ตัว	97	3

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่ (จำนวน/%)	ไม่ใช่ (จำนวน/%)
6. เป็นคนว่ายากสอนยาก	95	5
รวม	579 (96.5)	21 (3.50)
10. การละเว้นการคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้		
1. ไม่เล่นการพนัน	96	4
2. ไม่นอกใจสามี ภรรยาของตน	96	4
3. ไม่ดื่มสุรา	97	3
4. ไม่หลอกลวงคนอื่น และไม่หลอกลวงซึ่งหน้า ตอบตามจริง	97	3
5. เป็นคนว่าง่ายสอนง่าย	99	1
รวม	485 (97.00)	15 (3.00)
11. เกียจคร้าน ทำให้		
1. เสี่ยงการเสี่ยง กลายเป็นคนผัดวันประกันพรุ่งชีวิตวุ่นวาย	98	2
2. ไม่เป็นที่เชื่อถือของคนอื่น ไม่เป็นที่รัก มีแต่คนเกลียดชัง เพราะเอาเปรียบผู้อื่น	96	4
3. ทำให้เกิดยากจน ขัดสน ย่อมผลาญสมบัติของบิดามารดา คู่ครอง วงศ์ตระกูล อาจหันไปประกอบอาชีพทุจริตแทน	98	2
4. เสื่อมเสียชื่อเสียง วงศ์ตระกูล	96	4
รวม	388 (97.00)	12
12. การละเว้นจากการเกียจคร้าน ทำให้		
1. รู้จักรับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย	100	0
2. ชีวิตมีระเบียบ มีวินัย และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับตัวเราและผู้อื่น	100	0
3. ทำให้เราเป็นคนกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีหลักฐานมั่นคง มีเกียรติ	99	1
4. เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป	100	0
5. ประสบความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต	100	0
รวม	499 (99.80)	1 (0.20)
รวมทั้งหมด จำนวน 5,783 ใช่ คิดเป็นร้อยละ 98.01/ ไม่ใช่ จำนวน 117 คิดเป็นร้อยละ 1.98		

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 ผู้ที่เห็นด้วย แสดงความคิดเห็นว่า ใช่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 98.01 ผู้ที่ไม่เห็นด้วย แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ใช่ โดยรวม คิดเป็นร้อยละ 1.98 โดยข้อที่แสดงความคิดเห็นว่า ใช่ มากที่สุด คือ ข้อ 8 ได้แก่ การละเว้นการพนัน ทำให้ ยอมไม่ก่อเวร ไม่เสียทรัพย์สิน ทรัพย์สินยอมไม่ฉิบหาย มีคนเชื่อถือ ไม่เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น มีผู้ประสงค์จะเลือกเป็นคู่ครอง คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ ข้อ 12. การละเว้นจากการเกียจคร้าน ทำให้รู้จักรับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ชีวิตมีระเบียบ มีวินัย และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับตัวเราและผู้อื่น ทำให้เราเป็นคนกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีหลักฐานมั่นคง มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และประสบความสำเร็จ และมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน ชีวิตมีความสุขคิดเป็นร้อยละ 99.80 ส่วนข้อที่แสดงความคิดเห็นว่าใช้น้อยที่สุด คือ ข้อ 9. การคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้เป็นคนเกเลงการพนัน เป็นนักเลงเจ้าชู้ เป็นนักเลงเหล้า เป็นคนหลอกลวง เป็นคนหลอกลวงซึ่งหน้าและเห็นแก่ตัวเป็นคนว่ายากสอนยาก คิดเป็นร้อยละ 96.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานจังหวัดขอนแก่นโดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอผลในรูปแบบของตาราง โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานจังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน

การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน	4.58	0.27	มากที่สุด	1
2. ด้านชุมชนเป็นฐาน	3.15	0.35	ปานกลาง	3
3. ด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน	4.04	0.36	มาก	2
รวม	3.93	0.21	มาก	4

จากตารางที่ 3 พบว่า กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=3.93) และรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านครอบครัวเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด (=4.58) รองลงมาคือด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน (=4.04) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านชุมชนเป็นฐาน (= 3.15)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา
 เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้านครอบครัวเป็นฐาน

ด้านครอบครัวเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ครอบครัวของท่านให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และอธิบาย การป้องกันตนเองจากยาเสพติด	4.56	0.64	มากที่สุด	3
2. ครอบครัวของท่านปลูกฝังให้ท่านป้องกันตนเอง จากยาเสพติด	4.47	0.65	มาก	4
3. ครอบครัวของท่านให้ความรัก ความอบอุ่น แก่ท่านมาโดยตลอด	4.59	0.49	มากที่สุด	2
4. ครอบครัวของท่าน แนะนำให้เว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่น การพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้าน	4.73	0.48	มากที่สุด	1
รวม	4.58	0.27	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ
 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านครอบครัวเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (=4.58) และรายชื่อ
 โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ครอบครัวของท่าน แนะนำให้เว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่
 การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน
 การคบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้าน อยู่ในระดับมากที่สุด (=4.73) รองลงมาคือ ครอบครัวของท่าน
 ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ท่านมาโดยตลอด (=4.59) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ
 ครอบครัวของท่านปลูกฝังให้ท่านป้องกันตนเองจากยาเสพติด (=4.47)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา
 เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้านชุมชนเป็นฐาน

ด้านชุมชนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ชุมชนของท่านมีค่านิยม เยาวชนต้องรู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4.44	0.53	มาก	1
2. ชุมชนของท่านให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหายาเสพติด	2.71	0.80	ปานกลาง	4
3. ชุมชนของท่านให้การดูแลสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือคือช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.02	0.93	ปานกลาง	2
4. ชุมชนของท่าน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อลดปัญหายาเสพติด	2.95	0.93	ปานกลาง	3
5. ชุมชนของท่าน นิยมเว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีนเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และ เกียจคร้าน	2.67	0.75	ปานกลาง	5
รวม	3.15	0.35	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านชุมชนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (=3.15) และรายชื่อโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือชุมชนของท่านมีค่านิยม เยาวชนต้องรู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (=4.44) รองลงมาคือ ชุมชนของท่านให้การดูแลสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือคือช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติด (=3.02) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือชุมชนของท่าน นิยมเว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีนเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนันการคบคนชั่วเป็นมิตร และ เกียจคร้าน (=2.67)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา
เป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน

ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ท่านไม่ดื่มน้ำเมา และยาเสพติด	3.56	1.02	มาก	6
2. ท่านไม่เที่ยวกลางคืน	4.29	0.82	มาก	2
3. ท่านไม่เที่ยวดูการละเล่นตอนกลางวัน และกลางคืน	3.89	0.97	มาก	5
4. ท่านไม่เล่นการพนัน	4.01	0.81	มาก	3
5. ท่านไม่คบคนชั่วเป็นมิตร	4.62	0.50	มากที่สุด	1
6. ท่านไม่เกียจคร้านการงาน	3.91	0.84	มาก	4
รวม	4.04	0.36	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ
เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=4.04) และรายชื่อ
โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ท่านไม่คบคนชั่วเป็นมิตร (=4.62) รองลงมาคือท่านไม่เที่ยว
กลางคืน (=4.29) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือท่านไม่ดื่มน้ำเมาและยาเสพติด
(=3.56)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง
โดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้
ค่า(Chi-Square Test) เสนอผลในรูปแบบของตาราง โดยรวม และรายด้าน

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามเพศ

ระดับคะแนนสมรรถนะของการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ปานกลาง	2.4	1.7	2.0
มาก	97.6	98.3	98.0
รวม (จำนวน)	100.0 (42)	100.0 (58)	100.0 (100)

Chi-Square = .054

DF = 1

Sig = .817

จากตารางที่ 7 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า เพศชาย และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.6 และ 98.3 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรเพศกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามอายุ

ระดับคะแนน	อายุ						รวม
	13 ปี	14 ปี	15 ปี	16 ปี	17 ปี	18 ปี	
ปานกลาง	0.0	4.0	6.3	0.0	0.0	0.0	2.0
มาก	100.0	96.0	93.8	100.0	100.0	100.0	98.0
รวม (จำนวน)	100.0 (22)	100.0 (25)	100.0 (16)	100.0 (7)	100.0 (10)	100.0 (20)	100.0 (100)

Chi-Square = 3.189

DF = 5

Sig = .671

จากตารางที่ 8 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอายุ 13 -18 ปี กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุระหว่าง 13 -18 ปี คิดเป็นร้อยละ 96.0-100.0

ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 6 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรอายุกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา

ระดับคะแนน	สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา					รวม
	โสด	สมรส	หม้าย	หย่า	แยกกันอยู่	
ปานกลาง	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0
มาก	96.2	100.0	100.0	100.0	100.0	98.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
(จำนวน)	(53)	(26)	(1)	(7)	(13)	(100)

Chi-Square = 1.810

DF = 4

Sig = .771

จากตารางที่ 9 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดากับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 96.2-100.0 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 5 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดากับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับคะแนน	ระดับการศึกษา			รวม
	ม.3	ม.6	อื่น ๆ	
ปานกลาง	3.3	0.0	0.0	2.0
มาก	96.7	100.0	100.0	98.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
(จำนวน)	(60)	(25)	(15)	(100)

Chi-Square = 1.361

DF = 2

Sig = .506

จากตารางที่ 10 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษา กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 96.70 และ 100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษากับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามอาชีพ

ระดับคะแนน	อาชีพ						รวม
	ธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	เกษตรกรรม	อื่น ๆ	
ปานกลาง	0.0	0.0	0.0	3.1	0.0	0.0	2.0
มาก	100.0	100.0	100.0	96.9	100.0	100.0	98.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
(จำนวน)	(15)	(3)	(3)	(65)	(3)	(11)	(100)

Chi-Square = 1.099

DF = 5

Sig = .954

จากตารางที่ 11 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพ กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า อาชีพ คิดเป็นร้อยละ 96.90-100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 6 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรอาชีพกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน

ระดับคะแนน	รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน				รวม
	ต่ำกว่า 5,001 บาท	5,001- 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	15,001 บาท ขึ้นไป	
ปานกลาง	2.9	0.0	6.7	0.0	2.0
มาก	97.1	100.0	93.3	100.0	98.0
รวม (จำนวน)	100.0 (35)	100.0 (34)	100.0 (15)	100.0 (16)	100.0 (100)

Chi-Square = 2.818

DF = 3

Sig = .421

จากตารางที่ 12 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือนกับ กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 93.30-100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 4 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือนกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และ
 พุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน
 ครอบครัวเป็นฐาน ด้านชุมชนเป็นฐาน และด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์การสร้าง
 ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
 ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม ด้าน
 ครอบครัวเป็นฐาน

ที่	ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์การสร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม เปราะบาง	ความถี่	ร้อยละ
	ด้านครอบครัวเป็นฐาน		
1.	พ่อแม่ ควรเอาใจใส่ และควรมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางเป็น อย่างดี อย่าอ่ายที่จะตอบคำถาม หรืออย่าอ่ายที่จะสั่งสอนลูกของตน เพราะมันคือความรู้ที่มีประโยชน์ในวันข้างหน้า และควรปลูกฝัง จิตสำนึกที่ดีงาม ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน	21	41.17
2.	ต้องปลูกฝังให้เด็ก และสมาชิกในครอบครัวเห็นโทษของยาเสพติด อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน พร้อมทั้งการดูแลบุตรหลานของตนเป็น อย่างดี ตามความเหมาะสม	16	31.37
3.	ให้ความเอาใจใส่ หรือพูดคุยกันให้มาก อย่างมีเหตุผล ไม่ควรใช้คำพูด ที่ไม่สุภาพ รุนแรง ไม่บั่นทอนจิตใจคนในครอบครัว ทั้งเด็กน้อย และ ผู้ใหญ่	13	25.49
4.	ผู้นำครอบครัวควรเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ สารที่ทำให้มึนเมา และไม่เล่นการพนัน	11	21.56
	รวม	51	100.0

ตารางที่ 13 พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์การสร้าง
 ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านครอบครัวเป็นฐาน
 คือ พ่อแม่ ควรเอาใจใส่ และควรมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
 ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางเป็นอย่างดี อย่าอ่ายที่จะตอบคำถาม หรืออย่าอ่ายที่จะสั่งสอน

ลูกของตน เพราะมันคือความรู้ที่มีประโยชน์ในวันข้างหน้าและควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงาม ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน (ร้อยละ 41.17) รองลงมา คือต้องปลูกฝังให้เด็กและสมาชิกในครอบครัวเห็นโทษของยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน พร้อมทั้งการดูแลบุตรหลานของตนเป็นอย่างดี ตามความเหมาะสม (ร้อยละ 31.37) และให้ความเอาใจใส่ หรือพูดคุยกันให้มาก อย่างมีเหตุผล ไม่ควรใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ รุนแรง ไม่บั่นทอนจิตใจคนในครอบครัว ทั้งเด็กน้อย และผู้ใหญ่ (ร้อยละ 25.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธิ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม ด้านชุมชนเป็นฐาน

ที่	ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธิ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	ความถี่	ร้อยละ
	ด้านชุมชนเป็นฐาน		
1.	ชุมชน ควรเริ่มจากผู้นำที่ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และลูกบ้าน ให้มีการส่งเสริมในการแก้ไขปัญหา โดยมีงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง โดยสามารถให้ความรู้แก่ลูกหลานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	25	49.01
2.	การแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรสอดคล้องกันระหว่างครอบครัว และชุมชน ถ้าครอบครัวดีแต่อยู่ในชุมชนที่ไม่ดีก็พลอยทำให้ครอบครัวไม่ดี ดังนั้นผู้นำชุมชนควรส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยขอความอนุเคราะห์ในภาครัฐเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	14	27.45
3.	ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดี ควรเสนอโครงการในการแก้ไขปัญหา และให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม	12	23.52
	รวม	51	100.0

ตารางที่ 14 พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธิ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านชุมชนเป็นฐาน คือชุมชน ควรเริ่มจากผู้นำที่ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและลูกบ้านให้มีการส่งเสริมในการแก้ไขปัญหา โดยมีงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง โดยสามารถให้ความรู้แก่ลูกหลานใน

ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 49.01) รองลงมา คือการแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรสอดคล้องกันระหว่างครอบครัว และชุมชน ถ้าครอบครัวดีแต่อยู่ในชุมชนที่ไม่ดีก็พลอยทำให้ครอบครัวไม่ดี ดังนั้นผู้นำชุมชนควรส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยขอความอนุเคราะห์ในภาครัฐเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาาร่วมกัน (ร้อยละ 27.45) และผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดีควรเสนอโครงการในการแก้ไขปัญหาและให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 23.52) ตามลำดับ

**ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม ด้าน
พระพุทธศาสนาเป็นฐาน**

ที่	ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	ความถี่	ร้อยละ
	ด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน		
1.	ผู้ปกครองควรพาบุตรหลานเข้าวัดเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความเคยชินในการทำมาชานี อบรมสั่งสอนให้เห็นโทษของสิ่งที่ไม่ดี โดยให้เหตุในข้อดีและข้อเสีย เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม ทำความดีเพื่อลดโทษภัยให้น้อยลง เพิ่มพูนความสุขด้วยความดีมีศีลธรรม	14	42.42
2.	การฝึกลูกหลานให้รู้จักการให้ ให้เกิดความเมตตาต่อกันโดยการทำโรจนตามสมควร ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ และการฝึกสมาธิอย่างพอเพียง	10	30.30
3.	ควรเริ่มจากการสร้างศรัทธาให้เกิด ให้มี จนเกิดเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุมีผลให้มากที่สุด แล้วนำไปสู่การเข้าวัดปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม	9	27.27
	รวม	33	100.0

ตารางที่ 15 พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน คือผู้ปกครองควรพาบุตรหลานเข้าวัดเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความเคยชินในการทำมาชานี อบรมสั่งสอนให้เห็นโทษของสิ่งที่ไม่ดี โดยให้เหตุในข้อดีและข้อเสีย เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม ทำความดีเพื่อลดโทษภัยให้น้อยลง เพิ่มพูนความสุขด้วยความดีมีศีลธรรม

(ร้อยละ 42.42) รองลงมา คือการฝึกลูกหลาน ให้รู้จักการให้ ให้เกิดความเมตตาต่อกันโดยการทำ
 โรงทานตามสมควร ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ และการฝึกสมาธิ อย่างพอเพียง (ร้อยละ 30.30) และ
 ควรเริ่มจากการสร้างศรัทธาให้เกิดให้มีจนเกิดเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุมีผลให้มากที่สุด แล้วนำไป
 สู่การเข้าวัดปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 27.27) ตามลำดับ

**ตอนที่ 6 วิเคราะห์ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
 และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว
 ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น**

ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา
 เสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น
 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย รวมจำนวน 5
 ท่าน มีดังนี้

**ตารางที่ 16 ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห
 ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมและ
 รายด้าน**

คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านความเหมาะสม	4.72	0.22	ดีมาก	1
2. ด้านความเป็นไปได้	4.56	0.26	ดีมาก	2
3. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.44	0.38	ดี	4
4. ด้านความถูกต้อง	4.52	0.17	ดีมาก	3
รวม	4.56	0.17	ดี	

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
 และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (=4.56) และ
 รายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านความเหมาะสม (=4.72) รองลงมาคือด้าน
 ความเป็นไปได้ (=4.56) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์
 (=4.44)

ตารางที่ 17 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านความเหมาะสม

มาตรฐานด้านความเหมาะสม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. คู่มือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	4.60	0.54	ดีมาก	2
2. คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ได้ กำหนด และชี้แจงข้อตกลงของการดำเนินงานของ กิจกรรมที่ชัดเจน	4.60	0.54	ดีมาก	2
3. กิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสมกับกลยุทธ์การ สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	4.80	0.44	ดีมาก	1
4. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนมีความ เหมาะสม	4.80	0.44	ดีมาก	1
5. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินคู่มือมีความเหมาะสม และน่าเชื่อถือที่ใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	4.80	0.44	ดีมาก	1
รวม	4.72	0.22	ดีมาก	

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก
(=4.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ กิจกรรมในคู่มือมี
ความเหมาะสมกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสมและข้อมูลที่ได้จาก
การประเมินคู่มือมีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือที่ใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปั
ญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง (=4.80) รองลงมาคือคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้กำหนดและชี้แจงข้อตกลงของการดำเนินงาน

ของกิจกรรมที่ชัดเจน และคู่มือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง (=4.60)

ตารางที่ 18 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเป็นไปได้

มาตรฐานด้านความเป็นไปได้	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. คู่มือมีแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้จริง	4.60	0.54	ดีมาก	2
2. ขั้นตอนต่าง ๆ ในคู่มือสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของกลุ่มตัวอย่าง	4.80	0.44	ดีมาก	1
3. การใช้คู่มือมีความคุ้มค่าสำหรับการปฏิบัติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	4.40	0.54	ดี	3
4. คู่มือมีความเป็นไปได้ที่คณะผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างได้	4.60	0.54	ดีมาก	2
5. ผลลัพธ์ที่ได้จากคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความคุ้มค่า	4.40	0.89	ดี	4
รวม	4.56	0.26	ดีมาก	

จากตารางที่ 18 พบว่า ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (=4.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือขั้นตอนในคู่มือสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของกลุ่มตัวอย่าง (=4.80) รองลงมาคือคู่มือมีแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้จริง และคู่มือมีความเป็นไปได้ที่คณะผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างได้ (=4.60) ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือผลลัพธ์ที่ได้จากคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความคุ้มค่า (=4.40)

ตารางที่ 19 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

มาตรฐานด้านการนำไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางช่วย ให้กลุ่มตัวอย่างได้แก้ไขปัญหามาตรฐานพัฒนาได้ตรงจุด	4.60	0.54	ดีมาก	1
2. การกำหนดประเด็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดของ เยาวชนกลุ่มเปราะบางในคู่มือเป็นประเด็นที่มีคุณค่า	4.60	0.54	ดีมาก	1
3. คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง กำหนดบทบาทผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญห และพัฒนาอย่างชัดเจน	4.40	0.54	ดี	2
4. กิจกรรมในคู่มือมีประโยชน์ต่อกระบวนการแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัด ขอนแก่น	4.20	0.83	ดี	4
5. สารสนเทศที่ได้จากการประเมิน เพียงพอต่อการ นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของ เยาวชนกลุ่มเปราะบาง	4.40	0.89	ดี	3
รวม	4.44	0.38	ดี	

จากตารางที่ 19 พบว่า ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรวมอยู่
ในระดับดี (=4.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือคู่มือกลยุทธ์
การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางช่วยให้กลุ่ม
ตัวอย่างได้แก้ไขปัญหามาตรฐานพัฒนาได้ตรงจุด และการกำหนดประเด็นการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในคู่มือเป็นประเด็นที่มีคุณค่า (=4.60) รองลงมาคือคู่มือกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง กำหนดบทบาทผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหามาตรฐานพัฒนาอย่างชัดเจน (=4.40) ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ

กิจกรรมในคู่มือมีประโยชน์ต่อกระบวนการ การแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (=4.20)

ตารางที่ 20 ผลการประเมิน คู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความถูกต้อง

มาตรฐานด้านความถูกต้อง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. คู่มือกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	4.40	0.54	ดี	3
2. กิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	4.40	0.54	ดี	3
3. การรายงานผลการประเมินคู่มือมีความถูกต้อง	4.80	0.44	ดีมาก	1
4. สารสนเทศที่ได้จากการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความถูกต้องและเป็นระบบ	4.60	0.54	ดีมาก	2
5. การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความถูกต้อง	4.40	0.54	ดี	3
รวม	4.52	0.17	ดีมาก	

จากตารางที่ 20 พบว่า ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ด้านความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (=4.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือการรายงานผลการประเมินคู่มือมีความถูกต้อง (=4.80) รองลงมาคือสารสนเทศที่ได้จากการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความถูกต้องและเป็นระบบ (=4.60) ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความถูกต้อง กิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง และคู่มือกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง (=4.40)

ตอนที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ชุมชนเป็นฐาน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นก่อนและหลังกิจกรรม

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง		ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน	ก่อน	1.68	0.39	-25.753	.000**
	หลัง	4.24	0.47		
2. ด้านชุมชนเป็นฐาน	ก่อน	1.95	0.34	-19.709	.000**
	หลัง	4.03	0.46		
3. ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน	ก่อน	1.88	0.31	-27.361	.000**
	หลัง	4.28	0.31		
รวม	ก่อน	1.84	0.19	-47.394	.000**
	หลัง	4.18	0.20		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 21 พบว่า ผลการกิจกรรมการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยรวม และรายด้าน ด้านครอบครัวเป็นฐาน ด้านชุมชนเป็นฐาน และด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยหลังการร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการร่วมกิจกรรม แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ผู้นำชุมชน ผู้นำครอบครัวของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง และพระสงฆ์ จำนวน 20 รูป/คน เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 – 18.00 น. ณ ชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ข้อมูลและประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.2.1 กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน

สาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่จากการสัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้

การมีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ อาจมาจากครอบครัวไม่อบรมลูกว่าอะไรผิดอะไร เยาวชนที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ หวั่นไหวง่าย ขาดความเชื่อมั่น รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ขาดเป้าหมายชีวิต เมื่อพบปัญหาความเครียดหรือความกดดัน มักปรับตัวไม่ได้ ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ จึงใช้ยาเสพติดเพื่อหลีกหนีจากปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด คือสามารถซื้อหายาเสพติดได้หลายวิธี ง่ายและสะดวก มีคำกล่าวว่า “ยาเสพติดหาซื้อได้ง่ายกว่าเข้าเซเว่น” บางครั้งเยาวชนที่มีเงินบ้านรวยบวกกับความคิดคะนองจะมีต้นทุนในการซื้อยามากกว่าการเจริญเติบโตของสังคมเร็วเกินไปเหมือนถ่วงออกไร้ดิน โตไปแต่รากไม่แข็งแรง ไม่ก็เหมือนกับล้อของจักรยานที่กำลังวิ่งเร็วขึ้น แต่ไม่มีเบรก ศาสนาเป็นเหมือนเบรกที่คอยจำกัดความเร็วให้ช้าลง แต่บางครั้งเบรกกระชั้นชิดเกินไป หัวก็อาจจะคะมำล้มได้ ทุกอย่างต้องค่อยเป็นค่อยไป แต่ตอนนี้ รู้สึกเหมือนเบรกไม่ค่อยจะดีแล้ว ดอกยางก็เหมือนจะสึกหมดแล้ว เหมือนกับสังคมเรากำลังให้พุ่งไปข้างหน้าอย่างเดียว รอวันที่จะชนอะไรสักอย่างให้ชนและหยุดลง ลงท้ายก็บาดเจ็บ เสียเลือด เสียเนื้อเรามาช่วยกันเบรกสังคมค่อย ๆ เบรก และให้มันช้าลงจากนั้นก็ปั่นให้ความเร็วคงตัว

การไม่จริงจังกับการใช้กฎหมาย กฎหมายมีมาตรฐานดีอยู่แล้ว แต่คนใช้กฎหมายยังย่อหย่อน อีกอย่างหนึ่งธุรกิจค้ายา คนขายยาก็ขยายกลุ่มลูกค้าใหม่ เพราะอายุการใช้ยาของกลุ่มลูกค้าเก่า และการซื้อสินค้ามีอัตราถดถอย การทำธุรกิจนี้ การหาลูกค้าใหม่จึงสำคัญมาก ซึ่งไปสัมพันธ์กับพฤติกรรมวัยรุ่น ชอบลอง เชื่อเพื่อน ทำทายเป็นที่สนใจ ขาดการไตร่ตรองแบบหุนหันพลันแล่น ถ้าหากจะทำให้เด็กไม่ติดยา ก็คงต้องหากิจกรรมที่มองว่ายาเสพติดจะทำให้ไปไม่ถึงเป้าหมาย ทำไมคนจึงติดยาเสพติด เช่น ทุกวันนี้ คนสูบบุหรี่คิดว่าดีไหม ทำไมจึงสูบ มีวัยรุ่นเริ่มสูบใหม่ทุกวัน เพราะอะไร

ผู้ใหญ่ในชุมชนรูเรื่องนี้ดี แต่ไม่ได้ทำอะไร เพราะเห็นแก่ความเป็นลูกเป็นหลาน เป็นเด็กในพื้นที่ ตำรวจจับก็ไปช่วยประกันตัวออกมา บางครั้งก็ผู้ใหญ่ในชุมชนขายเอง หรือมีค่านิยมที่ผิดสาเหตุด้านชุมชนอยู่ในแหล่งที่มีการซื้อ-ขาย หรือมีการเสพยาเสพติด สภาพแวดล้อมบังคับ โดยเฉพาะผู้ที่ติดยาเสพติดแล้วต้องการจะเลิกเสพ เมื่อเข้ารับการรักษาหายแล้ว สังคมอาจจะยังไม่ยอมรับ แหล่งงานปฏิเสธการรับเข้าทำงาน เนื่องจากมีประวัติติดยาเสพติด จึงทำให้ต้องกลับไปอยู่ในสังคมยาเสพติดเช่นเดิม

ปัญหาครอบครัวที่แตกแยก การทะเลาะกันของพ่อแม่ขาดความรัก ความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง ต่างคนต่างอยู่ พ่อแม่คาดหวังในตัวลูกสูง ชอบตำหนิและพูดประชดประชัน บรรยากาศเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นเบื่อหน่าย และมีโอกาสใช้ยาเสพติดได้ง่าย ถูกชักชวนจากเพื่อนและสิ่งแวดล้อม

สิ่งเหล่านี้เป็นจุดอ่อนสำคัญ พ่อแม่ผู้ปกครองควรระมัดระวังและใส่ใจ เพื่อให้ลูกผ่านพ้นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตไปได้

บริบทสังคม เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนยังกล้าเสพยาและขายอยู่ คนยุคนี้กลับกลายเป็นว่า มีการเรียกร้องผ่านสื่อ ขอสังคมให้โอกาสมากมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ซื้อ ผู้ขายที่เคยติดคุกออกมา หรือแม้แต่ยังทำอาชีพค้าขายอยู่ แต่มีเงิน คนก็ไม่ค่อยกล้าออกมาประจานเลย แบบนี้คนก็เลยมองว่าเป็นเรื่องไม่หนักหนา

แต่ถ้าที่จริงแล้วปัญหายาเสพติดไม่ได้เกิดจากตัวอย่างที่ไม่ดี เกิดจากการที่คน ๆ หนึ่งมีปัญหาชีวิต อยู่ในสภาพแวดล้อมที่รัฐไม่เข้าไปช่วย หรือช่วยไม่ถึง หรือไม่มีหน่วยงานไปช่วย ไม่ได้มีทางเลือกชีวิต ยาเสพติดก็ไม่ออกไปจากโลกนี้ง่าย ๆ ลองนึกภาพ ถ้าเรามีตัวเลือกเดียวคือค้ายาเพื่อต้องเอาเงินมา เพื่อที่จะเรียนหนังสือ หรือใช้จ่ายในครอบครัว ซื้อของกิน เพื่อใช้ชีวิตคงอยู่ได้ เราคิดว่าปัญหามันอยู่ที่คุณภาพชีวิตของประชากร เศรษฐกิจ การศึกษาซึ่งสำคัญมาก เพราะทุกวันนี้การศึกษาคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน สังคมแวดล้อม พื้นฐานปัจจัยที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิเท่า ๆ กัน เพราะแท้จริงนี้ได้ทุกคนเท่าเทียมกันหมดปัจจัย 4 เข้าถึงทุกคน บวกกับมาตรการป้องกันกฎหมายจริงจัง คิดว่าปัญหายาเสพติดไม่มี รวมถึงปัญหาอื่น ๆ ด้วย

การติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนจะเริ่มจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ ก่อนจะนำไปสู่ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ ที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ที่น่าวิตกยิ่งไปกว่านั้นคือมีการใช้สารเสพติดร่วมกันมากกว่าหนึ่งชนิด และยังมีการใช้สารอื่น ๆ มาผสมเพื่อให้ออกฤทธิ์คล้ายยาเสพติด ผลเสียที่ร้ายแรงตามมาคือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เองจะไม่สามารถประเมินผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นได้ เพราะไม่รู้ว่ากลุ่มผู้เสพนั้นจะใช้สารใดผสมกันบ้าง ทำให้เกิดอันตรายกับผู้เสพยาเสพติดเป็นอย่างมาก การบำบัดอาการติดยา รักษาอาการติดยา ก็เป็นไปอย่างยากลำบาก ต้องรักษาอาการติดยาเสพติดทั้งทางกายและใจ บางคนอาจถึงขั้นมีอาการทางประสาท

ความจริงแล้วสาเหตุในการใช้สารเสพติดของกลุ่มเยาวชนมีหลายสาเหตุด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความคึกคะนองของช่วงวัย เพื่อนชักชวน เกิดปัญหาความรัก มีปัญหาส่วนตัว ฯลฯ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการใช้สารเสพติดของกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่นมากที่สุด คือชุมชนและสังคมหากพบความผิดปกติที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในบ้านอาจจะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ด้วยยาเสพติดจะส่งผลโดยตรงต่ออารมณ์ของผู้เสพ ทำให้เกิดอารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย เครียด ซึมเศร้า ฯลฯ พูดจาวกไปวนมา พูดซ้ำบ้าง เร็วบ้าง พูดไม่รู้เรื่อง ไม่สามารถอยู่นิ่งได้เหมือนเดิม มีอาการกระวนกระวายอยู่ไม่นิ่ง ผลการเรียนรู้เปลี่ยนไป เช่นเคยเรียนได้ดี แล้วผลการเรียนตกลงอย่างมาก มีอุปกรณ์คล้ายอุปกรณ์เสพยาเสพติดในบ้าน เช่น ไฟแช็ค เข็มฉีดยา เก็บตัวเงิบ หลบหน้าหลบตา แต่งตัวแปลกไป เช่น ใส่เสื้อแขนยาวแม้อากาศจะร้อนมาก ใช้เงินเป็นจำนวนมากขึ้น โกหกเพื่อให้ได้เงิน หรือมีพฤติกรรมลึกลับขโมยน้อย สิ่งผิดปกติเหล่านี้เป็น

สัญญาณที่คนในครอบครัวต้องเฝ้าระวัง เพราะมีแนวโน้มว่าสมาชิกในบ้านซึ่งอาจจะเป็นเยาวชน อาจจะไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จากการสัมภาษณ์

เรื่องยาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติของไทย นักเรียนเรียนไม่จบ โตมาเป็นปัญหาสังคม ขยายยา เสพยา กระทั่งครอบครัวและการพัฒนาประเทศ เพราะยาเสพติดทำลายชีวิต สติปัญญา ความรู้ และการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ยากขึ้น เยาวชน เด็ก หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ยังติด และยังมีกำกวม เป็นเรื่องปกติ ทุกโรงเรียนสอนอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีผิดกฎหมาย การจับกุมและบำบัดใช้บทเท่าไร ถึงจะพอ ทั้งเลี้ยงข้าวและอาหารก็ไม่พอ จะจัดการอย่างไรให้เยาวชนหรือประชาชนไม่ซื้อมาเสพติด ให้สังคมตระหนักถึงว่าคนเสพยา คนขายราย ถ้าคนเสพรู้จักคุณค่าของชีวิตแล้วก็จะเลิกเสพและเลิก ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแน่นอน และสิ่งหนึ่งที่ต้องใช้ในการต่อสู้กับยาเสพติดคือการใช้หลักจิตวิทยา ควร ประชาสัมพันธ์ทุกจังหวัด ทุกแห่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ต่อเนื่อง ต่อสู้กับปัญหานี้ สังคมนี้จะได้คน ไทยที่มีคุณค่ามากขึ้นก็ได้ ถ้าไม่มีคนเสพ ถึงมีคนขายรายเข้ามาก็ไม่ใครซื้อเพราะ คนฉลาดจะแยก ออกว่าสิ่งไหนควรกินไม่ควรกิน ถ้าเราเปลี่ยนชื่อเป็นยาโง่ แต่ก็มีบางคนเห็นขัดแย้ง คนเสพยาไม่ใช่ เพราะซื้อมา แต่เสพเพราะใจมันอยากลอง อีกอย่างหนึ่งคือการจำกัดตัวอย่าง หรือต้นแบบที่ไม่ดี เช่น โซเซียลเนื่อหายาเสพติด การพนัน เรื่องเพศมีกลิ่น มีกฎหมายจัดการเยอะ แต่รัฐไม่กล้าจัดการ เพราะมองเป็นเรื่องเล็กน้อยเกินไป กลัวเสียงด่า กลัวโดนหาว่าเป็นเผด็จการ ซึ่งวิธีการที่ลงทุนน้อย ที่สุดในการแก้ปัญหายาเสพติดคือการสร้างความรู้ให้กับคนแต่ได้ผลมากที่สุด

แต่ถ้าที่จริงแล้วปัญหายาเสพติดไม่ได้เกิดจากตัวอย่างที่ไม่ดีเกิดจากการที่คนหนึ่งมีปัญหา ชีวิต อยู่ในสภาพแวดล้อมที่รัฐไม่เข้าไปช่วย หรือช่วยไม่ถึง หรือไม่มีหน่วยงานไปช่วย ไม่ได้มีทางเลือก ชีวิต ยาเสพติดก็ไม่ออกไปจากโลกนี้ง่าย ๆ ลองนึกภาพ ถ้าเรามีตัวเลือกเดียวคือค้ายาเพื่อต้องเอาเงิน มา เพื่อที่จะเรียนหนังสือ หรือใช้จ่ายในครอบครัว ซื้อของกิน เพื่อใช้ชีวิตคงอยู่ได้ เราคิดว่าปัญหามัน อยู่ที่คุณภาพชีวิตของประชากร เศรษฐกิจ การศึกษาซึ่งสำคัญมาก เพราะทุกวันนี้การศึกษาคุณภาพ ไม่เท่าเทียมกัน สังคมแวดล้อม พื้นฐานปัจจัย 4 ที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิเท่า ๆ กัน เพราะแก้ตรง นี้ได้ ทุกคนเท่าเทียมกันหมด ปัจจัย 4 เข้าถึงทุกคน บวกกับมาตรการป้องกันกฎหมายจริงจัง คิดว่า ปัญหายาเสพติดไม่มี รวมถึงปัญหาอื่น ๆ ด้วย

การใช้สารเสพติดของกลุ่มเยาวชนมากที่สุด คือ ชุมชนและสังคม หากพบความผิดปกติที่ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในบ้านอาจจะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สิ่งผิดปกติเหล่านี้เป็นสัญญาณที่คนใน ครอบครัวต้องเฝ้าระวัง เพราะมีแนวโน้มว่าสมาชิกในบ้านซึ่งอาจจะเป็นเด็ก เยาวชน หรือวัยรุ่น อาจจะเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด สิ่งสำคัญคือหากแน่ใจว่าสมาชิกภายในบ้านมีการใช้ยาเสพติด หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คนใกล้ชิดต้องพูดคุยด้วยความใจเย็น หากไม่แน่ใจว่าควรจะทำอะไร

หือพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวที่ติดยาเสพติดอย่างไร ควรปรึกษาแพทย์ เจ้าหน้าที่ของสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด เพื่อหาวิธีพูดคุยสื่อสารกันอย่างเข้าใจ จะทำให้สามารถโน้มน้าวสมาชิกในครอบครัวที่ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดอาการติดยาได้ง่ายกว่า หากสมาชิกในครอบครัว ช่วยกันสื่อสารอย่างเข้าใจ มอบความรัก ความอบอุ่นให้แก่ทุกคนในบ้านและรับมือกับปัญหาอย่างถูกต้อง เมื่อพบสัญญาณเตือนว่าเยาวชนในครอบครัวเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะช่วยลดปัญหาการติดยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเปราะบางลงได้

สิ่งสำคัญที่สุดเยาวชนควรรู้จักปฏิเสธเรื่องยาเสพติดหากมีเพื่อนชักชวนไปเสพยาเสพติด การจะมีภูมิคุ้มกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดควรเริ่มต้นจากตัวของเยาวชนเอง รู้จักคิด รู้จักใฝ่ดี เชื่อในเรื่องการกระทำดี มีสติว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ ทั้งนี้ย่อมเกิดจากการปลูกฝังทัศนคติที่ดีจากครอบครัวและชุมชนด้วยเพราะเยาวชนยังมีประสบการณ์น้อยในเรื่องชีวิตจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดต่อไป

4.2.2 วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน

จากการสนทนากลุ่ม เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ผู้นำชุมชน ผู้นำครอบครัวของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง นักวิชาการ และพระสงฆ์ จำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 19.00–20.30 น. ด้วยระบบออนไลน์ ผ่านระบบ zoom วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ครอบครัวจะช่วยให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ ส่วนสำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้ครอบครัวมีความสุข ซึ่งก่อนอื่นนั้น พ่อแม่จะต้องทำให้ลูกรู้สึกที่บ้านของเรานั้นมีความอบอุ่น มั่นคง และปลอดภัยที่สุด ไม่ว่าพ่อแม่จะยากดีมีเงินเพียงใดก็ตาม พ่อแม่ควรแสดงให้ลูกรู้ว่าเขาเป็นสมาชิกที่มีค่าของครอบครัว ไม่ว่าเขาจะเป็นหญิงหรือชาย สวยหรือขี้เหร่ ฉลาดหรือโง่ เลี้ยงง่าย หรือเลี้ยงยาก หรือแม้ว่าเขาจะเป็นคนไม่สมประกอบ การที่เด็กจะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และมีอารมณ์ที่มั่นคงนั้น พ่อแม่ จะต้องรู้จักวิธีแนะนำสั่งสอนเด็ก ให้ปฏิบัติตามอย่างคงเส้นคงวา ให้เด็กได้ตอบสนองความต้องการอันจำเป็นของตนได้ดีพอ

ส่วนครอบครัวมีส่วนทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางขาดภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ด้วย เพราะภายในครอบครัวมีสิ่งต่าง ๆ มากมาย ที่มีอิทธิพลต่อเด็กในการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด เช่น ถ้าพ่อแม่ ชอบดื่มเหล้า เพื่อหนีปัญหาส่วนตัวผ่อนคลายความเครียด หรือเพื่อความสนุกสนานลูก ๆ ก็จะคิดว่ายาเสพติดเป็นทางออกในการแก้ปัญหา ถ้าพ่อแม่ประพฤติผิดแต่กลับอบรมสั่งสอนให้ลูกประพฤติในสิ่งที่ถูกต้อง เข้าทำนองว่า “ทำในสิ่งที่ฉันบอก มิใช่สิ่งที่ฉันทำ” ทำ

ให้เด็กรู้สึกสับสน ที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อเด็กมาก ก็คือบทบาทของพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่ติดยาเสพติดเด็กก็อาจจะเอาเป็นแบบอย่างได้เช่นกัน

พ่อแม่จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ลูกได้ตั้งแต่เล็กจนเป็นวัยรุ่น โดยพ่อแม่ลูกมอบความรักความอบอุ่นและให้ความไว้วางใจ ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดความพร้อมในการรับฟัง เพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน ต่างคนต่างไว้วางใจ ปรึกษาหารือหรือเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบมาให้ฟัง มีการยอมรับฟังความคิดเห็นที่ทั้งพ่อแม่และลูกจะแสดงความคิดเห็นคล้อยตาม หรือขัดแย้งอันดีได้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง พ่อแม่ต้องมีความมั่นคง อดทน มีหลักการด้วยมาตรฐานเดียวกัน ทั้งพ่อและแม่ มีความยืดหยุ่นมีเหตุผลที่ดี พ่อแม่ควบคุมตัวเองได้ดี ทั้งอารมณ์และพฤติกรรม พ่อแม่มีลักษณะที่ยอมรับความสามารถของเด็กเข้าใจและสนับสนุน ในความสามารถด้านอื่น ๆ

เยาวชนเองก็ต้องรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองปลอดภัยจากปัญหาเสพติด ด้วยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติดและระมัดระวังในการใช้ยา รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งดีมีประโยชน์กล้าพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ลองเสพยาเสพติดใช้เวลาว่าง และความอยากรู้อยากลองไปในทางที่เป็นประโยชน์ ฟังระลึกเสมอว่าตนเองนั้นมีคุณค่าทั้งต่อตนเองครอบครัว และสังคม เมื่อมีปัญหารู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับให้คำปรึกษาในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว จึงควรมีส่วนช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง

ชุมชนจะช่วยให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรมีการบูรณาการครอบครัว โรงเรียน ชุมชน พุทธศาสนา ป้องกันยาเสพติด การสร้างมาตรการทางสังคมป้องกันปราบปรามยาเสพติดไม่ให้เข้ามาในชุมชน โดยมีแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันโดยให้เยาวชนมีความรู้ มีความคิด อารมณ์ ที่จะห่างไกลยาเสพติด

การพึ่งตนเองของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน วัดหรือพุทธศาสนา ร่วมกันเพื่อคิด วิเคราะห์ ปัญหา วางแผนดำเนินการ ประเมินผลและติดตามในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การประสานงานผู้นำในชุมชน การร่วมพัฒนาชุมชนกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากิจกรรมรวมกันของครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา คือการใช้กลยุทธ์ปรับทัศนคติและปลูกฝังเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ความรู้ โดยการบรรยาย อภิปราย การประชุม การสัมมนา การจัดนิทรรศการ รวมทั้งพัฒนาระบบงานวิชาการอย่างต่อเนื่องหรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน โดยผ่านทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย การจัดการเฝ้าระวังสารเสพติดเข้าสู่ชุมชน เช่น การตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมน่าสงสัย เป็นต้น หรือการจัดส่งเสริมกิจกรรมทางเลือกให้แก่ชุมชน เช่น กีฬา นันทนาการ ดนตรี ศิลปะ การแสดงกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่

กรณีที่จะช่วยเหลือเยาวชนไม่ให้กลับไปติดยาเสพติดซ้ำควรมีการจัดชุมชนบำบัด เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดด้วยการช่วยเหลือตนเองในหมู่ผู้ติดยาเสพติดด้วยกัน เพื่อแนะนำพนักให้แก้ไขปัญหาในทางที่ถูกต้องและไม่กลับไปติดยาหรือเกี่ยวข้องกับสารเสพติดอีกต่อไป

พุทธศาสนาจะช่วยให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด การใช้ศาสนากับการป้องกันและรักษาอาการติดสารเสพติด เช่น ในการละเว้นต่อบาปมุข การรู้จักรักษาศีล ฝึกใจให้เป็นสมาธิ โดยการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาจนเกิดปัญญา ทำให้เกิดความตระหนักที่จะปฏิบัติตนตามแนวทางพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง กลยุทธ์ที่จะช่วยเยาวชนได้คือ ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการฝึกอบรมหลักพุทธศาสนาเป็นประจำเพื่อดึงเยาวชนให้มามีประสบการณ์ในการสร้างชีวิตที่สมดุลด้วยหลักพุทธธรรม เมื่อเกิดปัญหาชีวิตขึ้นมาจะได้มีแนวทางไม่ไปพึ่งยาเสพติดเพื่อแก้ไขปัญหา เพราะได้ปลูกฝังแนวทางแก้ปัญหาไว้แล้ว วัดหรือพระสงฆ์เองควรร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ให้เยาวชนได้ใกล้ชิดกับพระพุทธรูปในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีประจำปี

4.2.3 การสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

หลังจากได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาแล้ว รวมถึงการสัมมนาเพื่อได้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้น แล้วได้นำมาประมวลไปสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น แล้วนำเสนอให้ตรวจสอบและวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญ สรุปผลการวิพากษ์คู่มือจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อการวิจัยเชิงปริมาณ) ได้ดังต่อไปนี้

1. ควรใช้ภาษาที่เยาวชนอ่านเข้าใจง่าย
2. เนื้อหาของคู่มือควรชัดเจน กระชับรัดกุม
3. กิจกรรมควรจัดให้เหมาะสมกับเยาวชน
4. ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 6 ชั่วโมง
5. กิจกรรมควรจัดให้ทำเป็นกลุ่มและเดี่ยว

จากนั้น แก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไปทดลองใช้ จึงกลั่นกรองเป็นคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

จึงสรุปได้ว่าคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (นำเสนอไว้

ในภาคผนวก) จะใช้เป็นแนวทางการฝึกอบรมให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางให้มีความรู้ ความเข้าใจ การสร้างภูมิคุ้มกันตนเองจากยาเสพติดเป็นการปลูกฝังทัศนคติไว้ในสมองพัฒนาชีวิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเพื่อที่จะนำเอาองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ของการวิจัยไปช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชนกลุ่มเปราะบาง มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) อายุระหว่าง 13-18 ปี ที่ติดยาเสพติด จำนวน 100 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง (Sample) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ที่ติดยาเสพติด จำนวน 20 คน และใช้กระบวนการกลุ่ม (Focus group) จำนวน 20 คน นำข้อมูลเพื่อการทดลอง (Experiment Research) ตามขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ระดับ ใช้สอบถามความเห็นว่ายี่ห้อหรือไม่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชน กลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 จำนวน 59 ข้อ และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ แบบสอบถาม จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.598 ถึง 0.829 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.943 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานด้วยการทดสอบค่า Chi-Square Test และ Paired T-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) และแบบสนทนากลุ่ม (Focus group) แล้วนำข้อมูลไปสู่การวิเคราะห์

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1.1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 เป็นชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 แยกตามอายุมากที่สุด อายุ 14 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมา อายุ 13 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุน้อยที่สุด คือ อายุ 16 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7 และแยกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และอื่นๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 แยกตาม สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา ผู้ตอบแบบสอบถามโสดมากที่สุด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมา สมรส 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และน้อยที่สุด คือ หม้าย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 แยกตามอาชีพของบิดามารดา มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และอาชีพที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ อาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ เกษตรกรรม อาชีพละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 แยกตามรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,001 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา จำนวน 5,001-10,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34 และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ รายได้จำนวน 10,001-15,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้หลักอบายมุข 6 ผู้ที่เห็นด้วย แสดงความคิดเห็นว่า ใช่ โดยรวม คิดเป็นร้อยละ 98.01 ผู้ที่ไม่เห็นด้วย แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ใช่ โดยรวม คิดเป็นร้อยละ 1.98 โดยข้อที่แสดงความคิดเห็นว่า ใช่ มากที่สุด คือ ข้อ 8 ได้แก่ การละเว้นการพนัน ทำให้ยอมไม่ก่อเวร ไม่เสียทรัพย์สิน ทรัพย์สินไม่ฉิบหาย มีคนเชื่อถือ ไม่เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น มีผู้ประสงค์จะเลือกเป็นคู่ครอง คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ ข้อ 12. การละเว้นจากการเกียจคร้าน ทำให้ รู้จักรับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ชีวิตมีระเบียบ มีวินัย และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับตัวเราและผู้อื่น ทำให้เราเป็นคนกระตือรือร้นขยันหมั่นเพียร มีหลักฐานมั่นคง มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ประสบความสำเร็จ

และมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงานชีวิตมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 99.80 ส่วนข้อที่แสดงความคิดเห็นว่าใช้น้อยที่สุด คือ ข้อ 9. การคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้เป็นนักเลงการพนัน เป็นนักเลงเจาขู เป็นนักเลงเหลา เป็นคนหลอกหลวง เป็นคนหลอกหลวงซึ่งหน้าและเห็นแก่ตัว เป็นคนว่ายากสอนยาก คิดเป็นร้อยละ 96.50 ตามลำดับ

การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านครอบครัวเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านชุมชนเป็นฐาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ครอบครัว แนะนำให้เว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีนเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตรและเกียจคร้าน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่นมาโดยตลอด ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือครอบครัวปลูกฝังให้ป้องกันตนเองจากยาเสพติด

2. ด้านชุมชนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือชุมชนมีค่านิยม เยาวชนต้องรู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รองลงมาคือ ชุมชนให้การดูแลสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือคือช่วยแก้ไขปัญหาคู่ติดยาเสพติด ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือชุมชนนิยามเว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนันการคบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้าน

3. ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ไม่คบคนชั่วเป็นมิตร รองลงมาคือ ไม่เที่ยวกลางคืน ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือไม่ดื่มมีนเมา และยาเสพติด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ผลการเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า เพศชาย และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.60 และ 98.30 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรเพศกับกลยุทธ์การ

สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างอายุ 13 -18 ปี กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็น ฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุระหว่าง 13 -18 ปี คิดเป็นร้อยละ 96-100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง 6 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรอายุกับกลยุทธ์การสร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา กับกลยุทธ์การสร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดาคิดเป็น ร้อยละ 96.20-100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 5 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษา กับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็น ฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็น ร้อยละ 96.70 และ 100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษากับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพ ติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างอาชีพกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัด ขอนแก่น พบว่า อาชีพ คิดเป็นร้อยละ 96.90-100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 6 ตัว แปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรอาชีพกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัด ขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน กับกลยุทธ์การสร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ

93.30-100 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 4 ตัวแปร ด้วย Chi-Square Test พบว่า ตัวแปรรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือนกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัวเป็นฐาน ด้านชุมชนเป็นฐาน และด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน จากแบบสอบถามในส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้

1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน คือพ่อแม่ ควรเอาใจใส่ และควรมีความรู้เกี่ยวกับ การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางเป็นอย่างดี อย่าอายุที่จะตอบคำถาม หรืออย่าอายุที่จะสั่งสอนลูกของตน เพราะมันคือความรู้ที่มีประโยชน์ในวันข้างหน้า และควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงาม ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน ต้องปลูกฝังให้เด็ก และสมาชิกในครอบครัวเห็นโทษของยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนพร้อมทั้งการดูแลบุตรหลานของตนเป็นอย่างดี ตามความเหมาะสม และให้ความเอาใจใส่ หรือพูดคุยกันให้มาก อย่างมีเหตุผล ไม่ควรใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ รุนแรง ไม่บั่นทอนจิตใจคนในครอบครัว ทั้งเด็กน้อย และผู้ใหญ่

2. ด้านชุมชนเป็นฐาน คือชุมชน ควรเริ่มจากผู้นำที่ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และลูกบ้าน ให้มีการส่งเสริมในการแก้ไขปัญหา โดยมีงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง โดยสามารถให้ความรู้แก่ลูกหลานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการแก้ปัญหาดังกล่าวควรสอดคล้องกันระหว่างครอบครัว และชุมชน ถ้าครอบครัวดีแต่อยู่ในชุมชนที่ไม่ดีก็พลอยทำให้ครอบครัวไม่ดี ดังนั้นผู้นำชุมชนควรส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจังโดยขอ อนุเคราะห์ในภาครัฐเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกัน และผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดี ควรเสนอโครงการในการแก้ไขปัญหายา และให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

3. ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน คือผู้ปกครองควรพาบุตรหลานเข้าวัดเป็นประจำเพื่อให้เกิดความเคยชินในการทำความดี อบรมสั่งสอนให้เห็นโทษของสิ่งที่ไม่ดี โดยให้เหตุในข้อดีและข้อเสีย เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม ทำความดีเพื่อลดโทษภัยให้น้อยลง เพิ่มพูนความสุขด้วยความดีมีศีลธรรม มีการฝึกลูกหลาน ให้รู้จักการให้ ให้เกิดความเมตตาต่อกันโดยการทำโรจนตามสมควร ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ และการฝึกสมาธิ อย่างพอเพียง ดังนั้นควรเริ่มจากการสร้างศรัทธาให้เกิด ให้มีใจเกิดเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุมีผลให้มากที่สุด แล้วนำไปสู่การเข้าวัด ปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม

5.1.2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานจากข้อมูลเชิงคุณภาพ

สาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่จากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ความไม่เข้มแข็งด้านอารมณ์และจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดไม่ใช่ทางออก คนในชุมชนเห็นแก่ตัว ไม่ยอมรับคนที่เลิกติดยาเสพติดแล้ว ครอบครัวไม่เฝ้าระวังลูกตัวเอง บริบททางสังคมและตัวอย่างที่ไม่ดี และการอยากรู้ยาเสพติดของเยาวชน

กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ให้เยาวชนรู้จักคุณค่าของชีวิต ครอบครัว ชุมชน ใช้หลักจิตวิทยา การจำกัดต้นแบบที่ไม่ดีในโซเชียล การสร้างความรู้ให้กับเยาวชน การทำให้เยาวชนมีงาน มีเงินเลี้ยงชีพตัวเองได้อย่างสุจริต ครอบครัวเฝ้าระวังเยาวชน เยาวชนต้องรู้จักปฏิเสธและหาทางออกจากปัญหาได้ ครอบครัว ชุมชน พุทธศาสนาใช้การสื่อสารอย่างเข้าใจกับเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

วิเคราะห์ได้ว่า ครอบครัวควรแสดงให้เยาวชนรู้ว่าเขาเป็นสมาชิกที่มีค่าของครอบครัว พ่อแม่มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน ควบคุมตัวเองได้ดี ทั้งอารมณ์และพฤติกรรม พ่อแม่มีลักษณะที่ยอมรับความสามารถ เข้าใจและสนับสนุนของเยาวชน และครอบครัวเองก็มีส่วนทำให้ขาดภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ด้วย เช่น พ่อแม่เสพยาเสพติด ก็เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี เยาวชนเองก็ต้องรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง มีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังในการใช้ยา รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี เมื่อมีปัญหาปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่

ชุมชนจะช่วยให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรมีการบูรณาการครอบครัว โรงเรียน ชุมชน พุทธศาสนา ป้องกันยาเสพติดโดยมีแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันโดยให้เยาวชนมีความรู้ มีความคิด อารมณ์ ที่จะห่างไกลยาเสพติด ให้ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน วัดหรือพุทธศาสนา ร่วมกันเพื่อคิดวิเคราะห์ปัญหา วางแผนดำเนินการ ประเมินผลและติดตามในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การพัฒนากิจกรรมรวมกันของครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา คือ การปรับทัศนคติและปลูกฝังเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ความรู้ โดยการบรรยาย อภิปราย การประชุม การสัมมนา การจัดนิทรรศการ รวมทั้งพัฒนาระบบงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ควรมีจุดชุมชนบำบัด เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดด้วยการช่วยเหลือตนเองในหมู่ผู้ติดยาเสพติดด้วยกัน เพื่อแนะนำพินิจให้แก้ไขปัญหานี้ในทางที่ถูกต้องและไม่กลับไปติดซ้ำหรือเกี่ยวข้องกับสารเสพติดอีกต่อไป

การใช้หลักพุทธศาสนากับการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด เยาวชนควรศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาจนเกิดปัญญา ทำให้เกิดความตระหนักที่จะปฏิบัติตามแนวทาง พุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง คือให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการฝึกอบรม เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (คู่มือปรากฏในภาคผนวก) มีดังนี้

จากข้อมูลทั้งหมดได้นำมาสร้างคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน ตามขั้นตอนแล้ว

ผลกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยรวม และรายด้าน ด้านครอบครัวเป็นฐาน ด้านชุมชนเป็นฐาน และด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยหลังการร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการร่วมกิจกรรม แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย รวมจำนวน 5 คน มีดังนี้

1. ผลการประเมินคู่มือการสร้างกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านความเหมาะสม รองลงมาคือ ด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏดังนี้

1.1 ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสมกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม และข้อมูลที่ได้จากการประเมินคู่มือมีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือที่ใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง รองลงมาคือคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ได้กำหนดและชี้แจงข้อตกลงของการดำเนินงานของกิจกรรมที่ชัดเจน และคู่มือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

1.2 ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือขั้นตอนต่าง ๆ ในคู่มือสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือคู่มือมีแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้จริง และคู่มือมีความเป็นไปได้ที่คณะผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างได้ ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือผลลัพธ์ที่ได้จากคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความคุ้มค่า

1.3 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางช่วยให้กลุ่มตัวอย่างได้แก้ไขปัญหายาเสพติด สามารถพัฒนาได้ตรงจุด และการกำหนดประเด็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในคู่มือเป็นประเด็นที่มีคุณค่า รองลงมาคือคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง กำหนดบทบาทผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดและพัฒนาอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ กิจกรรมในคู่มือมีประโยชน์ต่อกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

1.4 ด้านความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับดีมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือการรายงานผลการประเมินคู่มือมีความถูกต้องรองลงมาคือสารสนเทศที่ได้จากการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความถูกต้องและเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความถูกต้อง กิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง และคู่มือกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือด้านครอบครัวเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านพระพุทธศาสนาเป็นฐาน ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านชุมชนเป็นฐาน

ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครอบครัวให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด ส่งผลดี และไม่ดีกับบุตรหลานโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุดร อุตฺโตโร และคณะ. (2558 : ก-ข) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด อยู่ในระดับมากส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อยู่ในระดับมาก กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักทางพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งประกอบด้วย ความรู้จักเหตุ ความรู้จักผล ความรู้จักตน ความรู้จักประมาณ ความรู้จักกาล ความรู้จักบริษัทหรือชุมชน และความรู้จักบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเผื่อน กิตติโสภณ (2560 : ก-ข) ได้วิจัยเรื่อง “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทย” พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทยได้รับอิทธิพลโดยตรงจากชมราวาสธรรม 4 และการทำหน้าที่ของครอบครัว และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากชมราวาสธรรมผ่านการทำหน้าที่ของครอบครัวและความผาสุกทางจิตวิญญาณ โมเดลเชิงสาเหตุของครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไคสแควร์เท่ากับ 77 องศาอิสระเท่ากับ 59 ความน่าจะเป็นเท่ากับ .057 ดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ .973 ตัวแปรในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของความกล้าหาญทางศีลธรรมได้ร้อยละ 91

บุญส่ง นาแสง (2560 : ก-ข) ได้วิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม” พบว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรม (พระสอนศีลธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น โดยพ่อแม่ เอาใจใส่ และมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางไม่อายุที่จะตอบคำถาม ที่จะสั่งสอนลูกของตน เพราะมันคือความรู้ที่มีประโยชน์ในวันข้างหน้าและควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน แต่ชุมชนยังขาดผู้นำที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจัง ชุมชนขาดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ จึงทำให้แนวทางการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สอดคล้องกันระหว่างครอบครัว และชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชัย สมิทธิไกร (2558 : 293-294) ได้กล่าวว่า ครอบครัวจะดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นปกติสุขหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ของคนในครอบครัวว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครอบครัวของ McMaster Model ได้เสนอว่า 1. การแก้ปัญหา (Problem solving) หมายถึง ครอบครัวได้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้

อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและเป็นระบบในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่ไม่มีประสิทธิภาพมักแก้ปัญหาอย่างไม่เป็นระบบ ไม่เสร็จสิ้น และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในที่สุด 2. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับวัตถุและการดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุไม่ดีก็มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอ 3. การมอบหมายบทบาท (Role) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันและกันเป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ (1) บทบาทพื้นฐาน ซึ่งเป็นบทบาทที่แต่ละคนจำเป็นต้องกระทำอย่างครบถ้วน เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข และ (2) บทบาทอื่น ๆ ซึ่งเป็นบทบาทเฉพาะของแต่ละคน สมาชิกในครอบครัวจะได้รับมอบหมายบทบาทและหน้าที่และแต่ละครอบครัวจะมีระบบการควบคุมให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน 4. การตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึก (Affective responsiveness) หมายถึงการตอบสนองอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสมทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีทั้งอารมณ์ในภาวะปกติ เช่น อ่อน เป็นสุข และอารมณ์ในภาวะวิกฤต เช่น ความกลัว 5. การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ (Affective involvement) หมายถึงระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน และ 6. การควบคุมพฤติกรรม (Behavior control) หมายถึงวิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น และสอดคล้องกับแนวคิดของ วชิราภรณ์ สังข์ทอง (2554 : 70) ได้กล่าวว่า จากการพัฒนาประเทศโดยยึดหลักการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยตามต้นแบบของประเทศที่พัฒนาแล้ว ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้ทุกภาคส่วนในทางตรงข้ามยิ่งพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากเพียงไรประชาชนของประเทศโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนกับประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายจะเห็นได้อย่างชัดเจนนับตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังขาดความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และหลงระเห็จไปกับสิ่งฉาบฉวย หรือกล่าวได้ว่า “...ยังขาดภูมิคุ้มกันที่ดี...” การขาดภูมิคุ้มกัน คือ การที่คนเรายังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และการขาดความพอดี สังคมไทยยังขาดความพอดีในเรื่องสำคัญรวม 5 ประการ ดังนี้ 1. ขาดความพอดีด้านจิตใจ คนส่วนมากมีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ขาดจิตสำนึกที่ดี ไม่มีความเอื้ออาทร ไม่รู้จักประนีประนอม นึกถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว 2. ขาดความพอดีด้านสังคม ไม่ค่อยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนขาดความเข้มแข็ง และที่สำคัญไม่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคง และแข็งแรง 3. ขาดความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยังใช้และจัดการอย่างขาดความรอบคอบ และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศอย่างไม่นึกถึงความสมดุลในระยะยาว 4. ขาดความพอดีด้าน

เทคโนโลยี ไม่รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และขาดการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง พร้อมกับการขาดรับเทคโนโลยีใหม่อย่างรอบคอบระมัดระวังโดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่จะพึ่งตนเองมากกว่าพึ่งพาเทคโนโลยีและ 5. ขาดความพอดีด้านเศรษฐกิจ คนจำนวนมากยังคงดำรงชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยหรือเกินฐานะของตน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐควรสนับสนุนกิจกรรมการปลูกฝังทัศนคติของเยาวชนเกี่ยวกับการงดเว้นยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่หนึ่งปีหนึ่งครั้ง แต่ควรร่วมมือกับทุกฝ่ายให้ช่วยกัน เช่น ติดป้ายสะกิดใจงดเว้นยาเสพติดตามชุมชน การพูดออกสื่อทุกวัน วันละ 1-5 นาที เช่น เสียงตามสาย การพูดการงดเว้นยาเสพติดในวันกิจกรรมทางพุทธศาสนา และการฝึกอบรมปลูกฝังทัศนคติให้กับเยาวชนโดยผ่านสถาบันการศึกษา

1. ผู้นำชุมชน ผู้นำครอบครัว และผู้นำทางด้านพระพุทธศาสนา ควรส่งเสริมให้ใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ทั้งในแผนพัฒนาจังหวัด อำเภอ และชุมชน และแผนปฏิบัติการด้วย เพื่อให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางได้เรียนรู้และป้องกันตนเองจากยาเสพติดและเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน ครอบครัว ชุมชนต่อไป

2. เทศบาลเมืองทุกแห่งควรกำหนดแผนงานและแผนปฏิบัติการให้มีการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

3. สถานศึกษาทุกแห่งควรส่งเสริมให้นักเรียนหรือเยาวชนในชุมชนได้มีโอกาสใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

4. ภาครัฐจัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณและแผนงานในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างต่อเนื่อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นต่าง ๆ ที่จะเสนอแนะเชิงปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6 แสดงความคิดเห็นว่าอบายมุข 6 ไม่เป็นปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 1.98 จากปัญหาด้านความคิดดังกล่าว โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และองค์กรพุทธศาสนา ควรร่วมกันปลูกฝังความรู้และความเข้าใจด้านยาเสพติด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวปลูกฝังให้เยาวชนป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับต่ำที่สุด ครอบครัวจึงควรที่จะปลูกฝังด้วยวิธีการสั่งสอน การใช้สื่อ การเขียนป้ายเตือนเกี่ยวกับยาเสพติด การส่งเยาวชนเข้าอบรมให้มีความรู้การสร้างภูมิคุ้มกันตนเองจากยาเสพติด

3. จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีค่านิยมที่เว้นจากอบายมุข 6 อยู่ในระดับต่ำ ผู้นำชุมชนควรสร้างองค์ความรู้ และรณรงค์ให้ชุมชนห่างไกลจากยาเสพติดด้วยการใช้คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เป็นแนวทางเพื่อประยุกต์ใช้กับชุมชน

4. จากผลการวิจัยพบว่า อบายมุข 6 ข้อไม่ต็มน้ำเมาและยาเสพติด อยู่ในระดับต่ำสุด นั้นหมายความว่า เยาวชนมีการต็มน้ำเมาและยาเสพติดมาเป็นอันดับหนึ่งจากอบายมุข 6 ข้อ เยาวชนกลุ่มเปราะบางควรตเว้นจากหลักอบายมุข 6 ให้ได้ ด้วยการหากิจกรรมที่ทำแล้วเกิดความสุขอย่างสร้างสรรค์

5. จากผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนมีรายได้ต่ำจำนวนถึง 35 คน จาก 100 คน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาจัดหาอาชีพให้กับคนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

-ด้านครอบครัวเป็นฐาน ครอบครัวควรปลูกฝังให้เยาวชนป้องกันตนเองจากยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

-ด้านชุมชนเป็นฐาน ชุมชนควรจัดกิจกรรมให้ละเว้นจากอบายมุขอย่างต่อเนื่อง

-ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน ควรนำหลักพระพุทธศาสนามาปลูกฝังทัศนคติเรื่องเว้นจากอบายมุข 6 อย่างสม่ำเสมอ

-ภาครัฐให้การสนับสนุนงบประมาณและแผนงานในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างต่อเนื่อง

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถขยายต่อไปในทัศนะที่กว้างขวางมากขึ้นอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาองค์ความรู้ (Body of knowledge) และสร้างรูปแบบ (Model) จึงมีข้อเสนอแนะประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้เพื่อน กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นฐาน เชิงคุณภาพแบบเจาะลึกเพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการบริหารและการพัฒนาชุมชน
2. ควรศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ความสนใจ เป้าหมาย และชีวิตเป็นฐาน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาเยาวชนได้ถูกทาง
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพุทธศาสนาเป็นฐาน ในจังหวัดอื่น
4. ควรศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ใหญ่ โดยใช้งาน ครอบครัว สังคม และวัฒนธรรมเป็นฐาน
5. ควรศึกษากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ความสนใจ เป้าหมาย และชีวิตเป็นฐาน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาเยาวชนได้ถูกทาง

บรรณานุกรม

1. หนังสือ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). *ความรู้สำหรับพ่อแม่มือใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน*. กรุงเทพฯ : สมาคมทอกลีแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *อุดหนุน 4 ทิศ : คิดใหม่เรื่องเงินเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ครองช้าง.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2540). *การศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน*. เอกสารประกอบการเรียนภาควิชาการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปตะ. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว หน่วยที่ 4*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดำรง วัฒนา. (2544). *ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เดโช สวานานนท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์การเมือง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2533). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2560). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ. (2559). *การจัดการเชิงยุทธศาสตร์สำหรับ CEO*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : พี.เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2551). *วิจัยการศึกษาเบื้องต้น*. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเวศ วะสี. (2540). *ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

- ปราณี สุทธิสุคนธ์ ดุชนิ ดามี และเกรียงศักดิ์ ชื้อเลื่อม. (2551). *เส้นทางเข้าสู่ยาเสพติด วัยรุ่นวัยเรียน*. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา. 2(6).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต). (2553). *ธรรมนุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดี*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์.
- _____. (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2547). *มงคลชีวิต ฉบับทางกาวหนา*. กรุงเทพฯ : ฐานการพิมพ์
- พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต). (2550). *ขอเสียของการดื่มสุรา*. หนังสือพิมพ์ข่าวสด. 29 กรกฎาคม 2550 : หน้า 12.
- พิบูล ทีปะปาล และธนวัฒน์ ทีปะปาล. (2559). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ (ปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2540). *แผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการพัฒนาจิตใจ*. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่ง แก้วแดง. (ม.ป.ป.). *ธรรมสำหรับครู : พุทธทาสภิกขุ*. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- วัฒนา พัฒนพงษ์. (2546). *ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ : บรรณสาส์นการพิมพ์.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อินโดกราฟฟิกส์.
- วิสันติ สระศรีดา. (2557). *ทฤษฎีทางยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ : กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2547). *บาลีไวยากรณ์ วจวิภาค ภาคที่ 2*. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สรเสรีญ วงศ์ขุ่ม. (2550). *เอกสารประกอบคำบรรยายหัวข้อแนวคิดของการพัฒนาประเทศไทย ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้*.
- สหทยา วิเศษ และคณะ. (2560). *รูปแบบและกระบวนการสร้างสังคมปลอดยาเสพติดตามหลักพุทธศาสนาในภาคเหนือ*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2560.

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2525). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2550). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชนา.
- สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว. (2556). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาถาบันครอบครัว พ.ศ.2547-2556*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (Vol. 1)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.).
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2557). *คู่มือการขับเคลื่อนงานการสร้างภูมิกันทางสังคมในมิติวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). *พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546*. ประกาศเมื่อ 24 กันยายน พ.ศ. 2546. มาตรา 4. 2546.
- เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2554). *ปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนป้อมมหากาฬ มิติใหม่ในเส้นทางการเป็นสมัยใหม่ของไทย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อริยา เศวตามร์. (2542). *นักพัฒนากับบทบาทในการสร้างความหมายใหม่ของชุมชน*. ใน *เศรษฐศาสตร์การเมือง เอ็มจีโอ 2000*. ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร สุคันธวิช และคณะ. (2550). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย

- วชิราภรณ์ สังข์ทอง. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สำหรับเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน*. คุรุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรกฤษฎี พวงนิล. (2533). *กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาศาถาศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกานดา จันทวารีย์และณภวสันต์ อังกาน. (2560). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนธรรมนูญตำบลเชิงพุทธขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาอุตร อุตฺโตโร และคณะ. (2558). *กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์*. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสวรรค์. (รายงานการวิจัย).
- วิสิทธิ์พล กุลพรม. (2560). *การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*. ลำพูน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำพูน. (รายงานการวิจัย).
- พระมหาเพื่อน กิตติโสภโณ. (2560). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของครอบครัวเข้มแข็งในสังคมไทย*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (รายงานการวิจัย).
- พระมหาสหาย กนตธมโม. (2561). *การเสริมสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน*. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพุทธโสธร. (รายงานการวิจัย).
- บุญส่ง นาแสงง. (2560). *การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม*. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. (รายงานการวิจัย).
- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์. (2561). *พุทธนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (รายงานการวิจัย).
- สหทัยา วิเศษ. (2560). *รูปแบบและกระบวนการสร้างสังคมปลอดยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนาในภาคเหนือ*. พะเยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา. (รายงานการวิจัย).
- สุนทร สายคำ. (2560). *ยุทธศาสตร์และรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายขอนแก่นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา. (รายงานการวิจัย).

3. บทความจาก Web Site

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564.
จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/smokeFullReport57-1.pdf>

สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. “การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)”. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <http://mcu.ac.th/site/articlecontent>.

สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *สถิติแรงงานข้ามชาติ*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/18712/20429.pdf

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2549). *การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การวัดภาวะความยากไร้และความเปราะบางทางสังคม สู่แนวทางนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/12/h103.pdf>

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมิดล. (2560). *สุขภาพคนไทย 2560 : เสริมพลังกลุ่มเปราะบางสร้างสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน Vol. 1*. (pp. 196). วันที่สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/hot/15895>

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น. *แผนปฏิบัติการราชการประจำปีของจังหวัดขอนแก่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. วันที่สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <http://www.khonkaen.go.th/khonkaen6/main.php?cont=vision>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. *สสส.ห่วงเยาวชนกลุ่มเปราะบาง 1.3 ล้าน หลุดจากระบบการศึกษา-ไร้งานทำ*. (2563). วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <https://1th.me/MrM5m>

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก. (2563). วันที่สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <https://bit.ly/2OGGiMF>.

อมรวิรัช นาคทรพรพ. (2557). *เด็กด้อยโอกาสจุดพลิกผันอนาคตของชาติ*. วันที่สืบค้น 3 มีนาคม 2564.

จาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/911>

Merriam-Webster. *พจนานุกรมฉบับออนไลน์*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <http://www.merriamwebsterwebster.com/dictionary/strategy>.

Oxford University Press. (2017^a). *British & World English Retrieved*. 29 August 2017 วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <https://en.oxforddictionaries.com/definition/vulnerability>.

Oxford University Press. (2017^b). *Oxford Learners' Dictionaries Retrieved*. 29 August 2017 วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก

<http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/vulnerability?q=vulnerability>.

Merriam-Webster. (2017). *Merriam-Webster thesaurus Dictionary Retrieved*. 29 August 2017. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.merriam-webster.com/thesaurus/vulnerability>.

Juan Carlos Villagran De Leon. (2006). *Vulnerability A conceptual and Methodological Review* I. Roberts (Ed.) (pp. 68). วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://collections.unu.edu/eserv/UNU:1871/pdf3904.pdf>.

UNISDR. (2009). *UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://www.unisdr.org/we/inform/terminology>

UNDP. (2014). *Human Development Report 2014 Vol. 1. K. Malik (Ed.)*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>

Piers Blaikie Terry Cannon Ian Davis et al. (2002-2003). *At Risk: Natural Hazards, People Vulnerability and Disasters*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก http://www.preventionweb.net/files/670_72351.pdf

HFOCUS. (2017, 31/01/2017). ‘ประชากรกลุ่มเปราะบาง’ คนไทยที่ถูกลืมในระบบสุขภาพ . วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/01/13375>

Jonathan Haughton and Shahidur R. Khandker. (2009). *Handbook on poverty and inequality Vol. 1*. วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://documents.worldbank.org/curated/en/488081468157174849/Handbook-on-poverty-and-inequality>

Sege's Medical Dictionary. (2011). วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://medicaldictionary.thefreedictionary.com/vulnerable+person>

The United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), *Definitions of the Right to Marriage and Family*, วันที่สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564. จาก http://www.claiminghumanrights.org/marriage_family_definition.html

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557*. วันที่สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2564.

จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/smokeFullReport57-1.pdf>

สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. “การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)”. วันที่สืบค้น 29 มีนาคม 2564.

จาก <http://mcu.ac.th/site/articlecontent>.

Blaker, Brownell. (1950). *The Human Community: Its Philosophy and practice for the time of Crisis*. New York: Harper & Row.

David, F. R. (2009). *Strategic Management : Concept and Cases*. Upper Saddle River. NJ : Pearson Education.

Maria Krysan et al. (1990). *Identifying Successful Families : An Overview of Constructs and Selected Measures*. Office of the Assistant Secretary for Planning and valuation : U.S. Department of Health and Human Services.

OECD. (2015). *Integrating Social Services for Vulnerable Groups*. Paris, France: OECD Publishing.

Oxford University. (1994). *Oxford Advanced Learner's Dictionary English*. Fourth Edition. Oxford University Press.

Robertson, E.B.; David, S.L.; and Rao. S.A. (2003). *Preventing Drug Use among Children and Adolescents : A Research – Based Guide for Parents, Educators, and Community Leaders*, 2nd ed. NIH Pub. No. 04-4212 (A). Bethesda, MD: National Institute on Drug Abuse.

Ruud Muffels. (2014). *Objective and Subjective Deprivation*. In A. C. Michalos (Ed.), *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research* (pp. 4409-4413). Dordrecht : Springer Netherlands.

Schuler, R.S.,& Vandra (1990). *H.L. Personal and human resource management*. New York : west Publisshing.

World Health Organization (WHO). (1994). *Community based rehabilitation and the health care referral services : a guide for programme managers*. Geneva. Switzerland.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถาม
- แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมระดับความคิดเห็นของเยาวชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

2. การตอบแบบสอบถามของท่านมีคุณค่าต่อการวิจัยและจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใดเพราะการวิจัยมุ่งภาพรวม จึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

3. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6

ตอนที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 4 การจัดทำคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ขอความกรุณาท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อทั้ง 3 ตอนข้อมูลในแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้นขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะ

หัวหน้าโครงการวิจัย

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. อายุ 15 ปี

☐ 2. อายุ 16 ปี

☐ 3. อายุ 17 ปี

☐ 4. อายุ 18 ปี

☐ อื่น ๆ.....

3. สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดา

☐ 1) โสด

☐ 2) สมรส

☐ 3) หม้าย

☐ 4) หย่า

☐ 5) แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ 1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ 3. อื่น

5. อาชีพของบิดามารดา

☐ 1) ธุรกิจส่วนตัว

☐ 2) รับราชการ

☐ 3) รัฐวิสาหกิจ

☐ 4) รับจ้าง

☐ 5) เกษตรกรรม

☐ 6) อาชีพอื่น ๆ.....

6. รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน

☐ 1. ต่ำกว่า 5,001 บาท

☐ 2. จำนวน 5,001-10,000 บาท

☐ 3. จำนวน 10,001-15,000 บาท

☐ 4. จำนวน 15,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม

เปราะบางโดยใช้หลักอบายมุข 6

คำชี้แจง

1. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามระดับสภาพความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่อง แต่ละข้อมีความหมายดังนี้

ใช่ หมายถึง มีความคิดเห็นตรงกับข้อคำถาม

ไม่ใช่ หมายถึง ไม่มีความคิดเห็นตรงกับข้อคำถาม

2. ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
		ใช่	ไม่ใช่
0.	การดื่มสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา ทำให้		
	ทรัพย์สินหมดไปเห็นได้ชัด ๆ	✓	

อธิบายได้ตาราง ว่า ✓ หมายถึง ผู้ตอบพิจารณาเห็นว่า มีความคิดเห็นตรงกันกับข้อคำถาม และได้ไปปรากฏตามแบบสอบถามต่อไปด้วย

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่	ไม่ใช่
1. การดื่มสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา ทำให้		
1.1 สิ้นเปลืองทรัพย์สิน		
1.2 ก่อการทะเลาะวิวาท		
1.3 ทำให้เกิดของโรคต่าง ๆ		
1.4 เสียเกียรติ เสียชื่อเสียง		
1.5 ทำให้ไม่รู้จักร่างกาย		
1.6 ทำให้ปัญหาลดลง		
2. การละเว้นจากการดื่มสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา ทำให้		
1. เป็นคนมีสติดี ไม่ลุ่มหลง ไม่มัวเมา		
2. ไม่เกิดการทะเลาะวิวาท		
3. คนนับถือยำเกรง ทำให้มีชื่อเสียง เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป		
4. ชีวิตมีความสุข ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนสงบสุข		
5. ปัญญาดี สามารถยับยั้งการกระทำที่ไม่ดีได้		
6. มีการทำงานดี		

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่	ไม่ใช่
3. การเที่ยวกลางคืนทุกวัน ทำให้		
1. สุขภาพ และชีวิตเสื่อมโทรม		
2. ครอบครัวขาดความอบอุ่น		
3. ทรัพย์สินสมบัติหมดไปกับเรื่องไม่จำเป็น		
4. เป็นที่ระแวงสงสัยของคนรัก		
5. เป็นเป้าหมายให้เขาใส่ความ หรือเกิดข่าวลือ เป็นที่มาของความเดือดเป็นอันมาก		
4. ละเว้นการเที่ยวกลางคืน ทำให้		
1. รักษาตัวเอง		
2. รักษาลูกเมีย		
3. รักษาทรัพย์สินสมบัติ		
4. ไม่เป็นที่ระแวงคนอื่น ไม่ถูกใส่ความ และไม่ได้รับความลำบาก		
5. การเที่ยวดูการละเล่น ทำให้		
1. หลงใหลในการละเล่น		
2. เสียทรัพย์ เสียค่าใช้จ่าย		
3. มักเจอคนพาล		
4. ผู้คนนินทา		
6. การละเว้นการเที่ยวดูการละเล่น ทำให้		
1. ไม่เสียทรัพย์สิน ไม่เสียเวลา		
2. สุขภาพดี		
3. ไม่ถูกครหา นินทา		
4. เอาใจใส่ในการทำงาน		
5. ในตอนกลางคืน ไม่ถูกใส่ความ เหตุเพราะออกจากบ้าน		
7. เล่นการพนัน ทำให้		
1. เมื่อชนะย่อเก้อเวอร์ (คือมีผู้ผูกใจ เจ็บที่จะแก้ลำ)		
2. เมื่อแพ้ย่อมเสียดายทรัพย์สินที่เสียไป ทรัพย์ย่อมฉิบหาย		
4. ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ		

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่	ไม่ใช่
5. เป็นที่หมั่นประมาทของเพื่อน		
6. ไม่มีใครประสงค์จะเลือกเป็นคู่ครอง		
8. การละเว้นการพนัน ทำให้		
1. ยอมไม่ก่อเวร		
2. ไม่เสียทรัพย์สิน ทรัพย์สินยอมไม่ฉิบหาย		
3. มีคนเชื่อถือ ไม่เป็นที่หมั่นประมาทของผู้อื่น		
4. มีผู้ประสงค์จะเลือกเป็นคู่ครอง		
9. การคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้		
1. เบนนักเลงการพนัน		
2. เบนนักเลงเจ้าชู้		
3. เบนนักเลงเหลา		
4. เป็นคนหลอกลวง		
5. เป็นคนหลอกลวงซึ่งหน้าและเห็นแก่ตัว		
6. เป็นคนว่ายากสอนยาก		
10. การละเว้นการคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้		
1. ไม่เล่นการพนัน		
2. ไม่นอกใจสามี ภรรยาของตน		
3. ไม่ดื่มสุรา		
4. ไม่หลอกลวงคนอื่น และไม่หลอกลวงซึ่งหน้า ตอบตามจริง		
5. เป็นคนว่าง่ายสอนง่าย		
11. เกียจคร้าน ทำให้		
1. เสียการเสีงาน กลายเป็นคนผัดวันประกันพรุ่ง ชีวิตวุ่นวาย		
2. ไม่เป็นที่เชื่อถือของคนอื่น ไม่เป็นที่รัก มีแต่คนเกลียดชัง เพราะเอาเปรียบผู้อื่น		
3. ทำให้เกิดยากจน ขัดสน ย่อมผลาญสมบัติของบิดามารดา คู่ครอง วงศ์ตระกูล อาจหันไปประกอบอาชีพทุจริตแทน		
4. เสื่อมเสียชื่อเสียง วงศ์ตระกูล		
12. การละเว้นจากการเกียจคร้าน ทำให้		

ปัจจัยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยหลักอบายมุข 6	ความคิดเห็น	
	ใช่	ไม่ใช่
1. รู้จักรับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย		
2. ชีวิตมีระเบียบ มีวินัย และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับตัวเราและผู้อื่น		
3. ทำให้เราเป็นคนกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีหลักฐานมั่นคง มีเกียรติ		
4. เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป		
5. ประสบความสำเร็จ และมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงานชีวิตมีความสุข		

ตอนที่ 3 กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม

เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

5 หมายถึง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ในระดับ **มาก**

3 หมายถึง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่นในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ในระดับ **น้อยที่สุด**

ข้อ	การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม เปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็น ฐาน จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. ด้านครอบครัวเป็นฐาน						
1.1	ครอบครัวของท่านให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและ อธิบาย การป้องกันตนเองจากยาเสพติด					
1.2	ครอบครัวของท่านปลูกฝังให้ท่านป้องกันตนเอง จาก ยาเสพติด					
1.3	ครอบครัวของท่านให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ ท่านมาโดยตลอด					
1.4	ครอบครัวของท่าน แนะนำให้เว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีเมา การเที่ยวกลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และ เกียจ คร้าน					
2. ด้านชุมชนเป็นฐาน						
2.1	ชุมชนของท่านมีค่านิยม เยาวชนต้องรู้จัก ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
2.2	ชุมชนของท่านให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ใน การแก้ปัญหายาเสพติด					
2.3	ชุมชนของท่านให้การดูแลสมาชิกที่ต้องการ ความช่วยเหลือคือช่วยแก้ไขปัญหาลูกติดยาเสพติด					

ข้อ	การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม เปราะบาง โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็น ฐาน จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
2.4	ชุมชนของท่าน ส่งเสริมให้มีกิจกรรม เพื่อลด ปัญหา ยาเสพติด					
2.5	ชุมชนของท่าน นิยมเว้นจากอบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมีเมา การเที่ยว กลางคืนทุกวัน การเที่ยวดูการละเล่น เล่น การพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และ เกียจ คร้าน					
3. ด้านพุทธศาสนาเป็นฐาน						
3.1	ท่านไม่ดื่มน้ำเมา และยาเสพติด					
3.2	ท่านไม่เที่ยวกลางคืน					
3.3	ท่านไม่เที่ยวดูการละเล่นตอนกลางวันและ กลางคืน					
3.4	ท่านไม่เล่นการพนัน					
3.5	ท่านไม่คบคนชั่วเป็นมิตร					
3.6	ท่านไม่เกียจคร้านการทำงาน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ
เยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
เสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

5.1 ด้านครอบครัวเป็นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 ด้านชุมชนเป็นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.3 ด้านเว้นจากอบายมุข 6 เป็นฐาน (อบายมุข 6 ได้แก่ การดื่มสุรา ยาเสพติดและของมี
 เมา การเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และ เกียจคร้าน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณสำหรับการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview)

กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

แนวคำถาม (Interview guide)

กลุ่มที่ 1 : ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ผู้สัมภาษณ์ :

ผู้ให้สัมภาษณ์ :

สถานที่ให้สัมภาษณ์ :

เวลาให้สัมภาษณ์ :

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพประจำ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา.....

4. อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

5. สถานภาพ (สมรส, โสด, หย่า, หม้าย).....

ตอนที่ 2 การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1. ปัจจัยที่ทำให้ติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางภายในชุมชน

1.2 อายุที่เกิดปัญหาด้านยาเสพติดที่อยู่ในชุมชนมีอายุระหว่างกี่ปี เพราะเหตุใด?

1. สาเหตุที่ทำให้เยาวชนติดยาเสพติดในชุมชนมีอะไรบ้าง?

1.6 คนในชุมชนปฏิบัติต่อคนติดยาเสพติดอย่างไร เพราะเหตุใด?

1.7 คนในชุมชนรณรงค์ให้มีการงดเว้นจากอบายมุข 6 หรือไม่?

1.8 การติดยาเสพติดในชุมชนมีหรือไม่ (ถ้ามี) มีจำนวนมากขึ้นหรือลดลง หากเปรียบเทียบกับที่ผ่านมาเพราะเหตุใด

1.9 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง มีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.10 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.11 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบางในเยาวชนจนทำให้ติดยาเสพติดมีอะไรบ้าง?

1.12 สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดคืออะไร?

1.3 ปัญหาที่นำเยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าสู่วงจรของยาเสพติดได้ง่ายและเร็วที่สุดคือปัญหาอะไรบ้าง เพราะอะไร?

1.14 สถานการณ์ที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดได้ง่ายมีอะไรบ้าง?

1.15 ครอบครัวที่ไม่เข้มแข็ง แตกแยก มีปัญหาภายในครอบครัวอยู่เสมอ เป็นสาเหตุทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดอย่างไร?

1.16 ชุมชนขาดความดี ไม่ค่อยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนขาดความเข้มแข็ง เป็นสาเหตุทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดอย่างไร?

2. ผลของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

2.1 ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีอะไรบ้าง ?

2.2 ผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางคืออะไร อย่างไร?

3. กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยชุมชน เป็นฐาน

3.1 ชุมชนควรมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างไร?

3.2 ท่านคิดว่าชุมชนควรมีบทบาทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างไร?

3.3 ท่านคิดว่าชุมชนควรวางแผนสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างไร?

3.4 ลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้หรือไม่ อย่างไร?

3.5 เยาวชนกลุ่มเปราะบางควรได้รับการส่งเสริมจากชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากยาเสพติดด้านใดบ้าง?

3.6 ชุมชนมีวิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด อะไรบ้าง?

3.7 วิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด มีอะไรบ้าง?

4. กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐานตามหลักอบายมุข 6

4.1 ครอบครัวสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.2 ชุมชนสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.3 สังคมสามารถนำหลักอบายมุข 6 มาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

5. ข้อเสนอแนะกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

แนวคำถาม (Interview guide)

กลุ่มที่ 2 ผู้นำครอบครัวของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ผู้สัมภาษณ์ :

ผู้ให้สัมภาษณ์ :

สถานที่ให้สัมภาษณ์ :

เวลาให้สัมภาษณ์ :

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา.....

4. อาชีพ..... ตำแหน่ง.....

5. สถานภาพ (สมรส, โสด, หย่า, หม้าย).....

ตอนที่ 2 กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1. ปัจจัยที่ทำให้ติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางภายในครอบครัว

1.1 สาเหตุที่ทำให้เกิดการติดยาเสพติดของเยาวชนมีอะไรบ้าง?

1.2 คนในครอบครัวปฏิบัติต่อคนติดยาเสพติดอย่างไร เพราะเหตุใด?

1.3 คนในครอบครัวช่วยบอกและปลูกฝังให้มีการงดเว้นจากอบายมุข 6 หรือไม่?

1.4 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง มีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.5 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.6 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบางในเยาวชนจนทำให้ติดยาเสพติดมีอะไรบ้าง?

1.7 สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดคืออะไร?

1.8 ปัญหาที่นำเยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าสู่วงจรของยาเสพติดได้ง่ายและเร็วสุดคือปัญหาอะไรบ้าง เพราะอะไร?

1.9 สถานการณ์ที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดได้ง่ายมีอะไรบ้าง?

1.10 ครอบครัวที่ไม่เข้มแข็ง แตกแยก มีปัญหาภายในครอบครัวอยู่เสมอ เป็นสาเหตุทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดอย่างไร?

2. ผลของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

2.1 ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีอะไรบ้าง ?

2.2 ผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางคืออะไร อย่างไร?

3. การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยครอบครัวเป็นฐาน

3.1 เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองจากยาเสพติดอย่างไร?

3.2 เยาวชนกลุ่มเปราะบางควรมีทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านใดบ้าง?

3.3 ท่านคิดว่าเยาวชนควรได้รับการส่งเสริมจากครอบครัวเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากยาเสพติดด้านใดบ้าง?

3.4 ครอบครัวควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเยาวชนอย่างไร?

3.5 ลักษณะของครอบครัวที่เข้มแข็งที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเยาวชนได้ควรเป็นอย่างไร?

3.6 ครอบครัวมีวิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด อะไรบ้าง?

3.7 วิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด มีอะไรบ้าง?

4. กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐานตามหลักอายมุข 6

4.1 ครอบครัวสามารถนำหลักอายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.2 ชุมชนสามารถนำหลักอายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.3 สังคมสามารถนำหลักอายมุข 6 มาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

5. ข้อเสนอแนะการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน

แนวคำถาม (Interview guide)

กลุ่มที่ 3 พระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ผู้สัมภาษณ์ :

ผู้ให้สัมภาษณ์ :

สถานที่ให้สัมภาษณ์ :

เวลาให้สัมภาษณ์ :

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. อายุ.....ปี.....พรรษา

2. ระดับการศึกษา.....

3. ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

1. ปัจจัยที่ทำให้ติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

1.1 สาเหตุที่ทำให้เกิดการติดยาเสพติดของเยาวชนมีอะไรบ้าง?

1.2 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง มีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบางในเยาวชนจนทำให้ติดยาเสพติดมีอะไรบ้าง?

1.5 สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดคืออะไร?

1.6 ปัญหาที่นำเยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าสู่วงจรของยาเสพติดได้ง่ายและเร็วสุดคือปัญหาอะไรบ้าง เพราะอะไร?

1.7 สถานการณ์ที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดได้ง่ายมีอะไรบ้าง?

1.8 ครอบครัวที่ไม่เข้มแข็ง แยกแยก มีปัญหาภายในครอบครัวอยู่เสมอ เป็นสาเหตุทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดอย่างไร?

2. ผลของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

2.1 ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีอะไรบ้าง ?

2.2 ผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางคืออะไร อย่างไร?

3. กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐานตามหลักอบายมุข 6

3.1 ครอบครัวสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

3.2 ชุมชนสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

3.3 สังคมสามารถนำหลักอบายมุข 6 มาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

3.4 วิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด มีอะไรบ้าง?

4. กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐานตามหลักอบายมุข 6

4.1 ครอบครัวสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.2 ชุมชนสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.3 สังคมสามารถนำหลักอบายมุข 6 มาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

5. ข้อเสนอแนะการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน

แนวคำถาม (Interview guide)

กลุ่มที่ 4 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ผู้สัมภาษณ์ :

ผู้ให้สัมภาษณ์ :

สถานที่ให้สัมภาษณ์ :

เวลาให้สัมภาษณ์ :

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา.....

ตอนที่ 2 การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

1. ปัจจัยที่ทำให้ติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

1.1 สาเหตุที่ทำให้เกิดการติดยาเสพติดของเยาวชนมีอะไรบ้าง?

1.2 เยาวชนกลุ่มเปราะบาง มีสภาพจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร?

1.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบางในเยาวชนจนทำให้ติดยาเสพติดมีอะไรบ้าง?

1.5 สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดคืออะไร?

1.6 ปัญหาที่นำเยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าสู่วงจรของยาเสพติดได้ง่ายและเร็วที่สุดคือปัญหาอะไรบ้าง เพราะอะไร?

1.7 สถานการณ์ที่ทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดได้ง่ายมีอะไรบ้าง?

1.8 ครอบครัวที่ไม่เข้มแข็ง แตกแยก มีปัญหาภายในครอบครัวอยู่เสมอ เป็นสาเหตุทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางติดยาเสพติดอย่างไร?

2. ผลของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

2.1 ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีอะไรบ้าง ?

2.2 ผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดของการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางคืออะไร อย่างไร?

3. การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

3.1 เยาวชนกลุ่มเปราะบางหลักอบายมุข 6 สามารถนำไปสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้หรือไม่อย่างไร?

3.2 วิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด มีอะไรบ้าง?

3.3 เยาวชนควรมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างไร?

3.4 ท่านคิดว่าชุมชนควรมีบทบาทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างไร?

3.5 ท่านคิดว่าครอบครัวควรมีบทบาทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างไร?

3.6 พุทธศาสนาควรมีบทบาทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางอย่างไร?

3.7 เยาวชนกลุ่มเปราะบางควรได้รับการส่งเสริมจากชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากยาเสพติดด้านใดบ้าง?

3.8 เยาวชนกลุ่มเปราะบางควรได้รับการส่งเสริมจากชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากยาเสพติดด้านใดบ้าง?

3.9 เยาวชนกลุ่มเปราะบางควรมีทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านใดบ้าง?

4. กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง โดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐานตามหลักอบายมุข 6

4.1 ครอบครัวสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.2 ชุมชนสามารถนำหลักอบายมุข 6 ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.3 สังคมสามารถนำหลักอบายมุข 6 มาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้อย่างไร?

4.4 วิธีการที่จะทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางเลิกจากการติดยาเสพติด มีอะไรบ้าง?

5. ข้อเสนอแนะการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

ภาคผนวก ข

- ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม IOC
- ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try out)

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม IOC

(IOC) (Index of Objective Congruence)

เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC	สรุปผล การประเมิน
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	0	+1	4	.80	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	0	4	.80	ใช้ได้
10	+1	0	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
11	+1	0	+1	+1	+1	4	.80	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

มีค่า IOC ระหว่าง .08-1.00

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน
และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.663	11	.722
2	.656	12	.598
3	.708	13	.709
4	.647	14	.814
5	.733	15	.712
6	.685		
7	.829		
8	.669		
9	.658		
10	.751		

แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .598-829

ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .943

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
VAR00001	53.5333	56.6713	.6630	.9403
VAR00002	53.6333	56.5161	.6562	.9404
VAR00003	53.9000	53.8172	.7085	.9393
VAR00004	53.9333	54.8920	.6479	.9408
VAR00005	53.6333	54.6540	.7331	.9385
VAR00006	53.7333	55.0989	.6854	.9397
VAR00007	53.7333	52.5471	.8295	.9358
VAR00008	53.5667	56.3230	.6692	.9401
VAR00009	53.7000	55.5276	.6588	.9403
VAR00010	53.8000	54.7172	.7510	.9381
VAR00011	53.7333	54.2023	.7224	.9388
VAR00012	53.6667	55.8161	.5983	.9419
VAR00013	53.6000	55.6966	.7093	.9392
VAR00014	53.6333	53.2747	.8149	.9363
VAR00015	53.6667	55.1954	.7129	.9390

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 15

Alpha = .9431

Frequencies

Statistics

		เพศ	อายุ	สถานภาพ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้
N	Valid	100	100	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0	0	0

Frequency Table

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	42	42.0	42.0	42.0
	หญิง	58	58.0	58.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	13 ปี	22	22.0	22.0	22.0
	14 ปี	25	25.0	25.0	47.0
	15 ปี	16	16.0	16.0	63.0
	16 ปี	7	7.0	7.0	70.0
	17 ปี	10	10.0	10.0	80.0
	18 ปี	20	20.0	20.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

สถานภาพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	โสด	53	53.0	53.0	53.0
	สมรส	26	26.0	26.0	79.0
	หย่า	1	1.0	1.0	80.0
	หม้าย	7	7.0	7.0	87.0
	แยกกันอยู่	13	13.0	13.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

การศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ม.3	60	60.0	60.0	60.0
	ม.6	25	25.0	25.0	85.0
	อื่นๆ	15	15.0	15.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

อาชีพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ธุรกิจส่วนตัว	15	15.0	15.0	15.0
	รับราชการ	3	3.0	3.0	18.0
	รัฐวิสาหกิจ	3	3.0	3.0	21.0
	รับจ้าง	65	65.0	65.0	86.0
	เกษตรกรรม	3	3.0	3.0	89.0
	อาชีพอื่นๆ	11	11.0	11.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

รายได้

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต่ำกว่า 5,001 บาท	35	35.0	35.0	35.0
	5,001-10,000 บาท	34	34.0	34.0	69.0
	10,001-15,000 บาท	15	15.0	15.0	84.0
	15,001 ขึ้นไป	16	16.0	16.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
คอนกรีต1	100	4.5600	.64071
คอนกรีต2	100	4.4700	.65836
คอนกรีต3	100	4.5900	.49431
คอนกรีต4	100	4.7300	.48938
ปูนชน1	100	4.4400	.53786
ปูนชน2	100	2.7100	.80773
ปูนชน3	100	3.0200	.93182
ปูนชน4	100	2.9500	.93609
ปูนชน5	100	2.6700	.75284
พุทธ1	100	3.5600	1.02809
พุทธ2	100	4.2900	.82014
พุทธ3	100	3.8900	.97333
พุทธ4	100	4.0100	.81023
พุทธ5	100	4.6200	.50812
พุทธ6	100	3.9100	.84202
รวมคอน	100	4.5875	.27380
รวมปูนชน	100	3.1580	.35765
รวมพุทธ	100	4.0467	.36243
รวมหมด	100	3.9307	.21153
Valid N (listwise)	100		

 Crosstabs
Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
รณรงค์ * เพศ	100	100.0%	0	.0%	100	100.0%
รณรงค์ * อายุ	100	100.0%	0	.0%	100	100.0%
รณรงค์ * สถานภาพ	100	100.0%	0	.0%	100	100.0%
รณรงค์ * การศึกษา	100	100.0%	0	.0%	100	100.0%
รณรงค์ * อาชีพ	100	100.0%	0	.0%	100	100.0%
รณรงค์ * รายได้	100	100.0%	0	.0%	100	100.0%

รณรงค์ * เพศ**Crosstab**

			เพศ		Total
			ชาย	หญิง	
รณรงค์	ปานกลาง	Count	1	1	2
		% within เพศ	2.4%	1.7%	2.0%
มาก	Count	41	57	98	
	% within เพศ	97.6%	98.3%	98.0%	
Total	Count	42	58	100	
	% within เพศ	100.0%	100.0%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.054 ^b	1	.817		
Continuity Correction ^a	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.053	1	.818		
Fisher's Exact Test				1.000	.666
Linear-by-Linear Association	.053	1	.818		
N of Valid Cases	100				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .84.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	.023	.102	.229	.819 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	.023	.102	.229	.819 ^c
N of Valid Cases		100			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

หมวด1 * อายุ

Crosstab

			อายุ				
			13 ปี	14 ปี	15 ปี	16 ปี	17 ปี
หมวด1	ปานกลาง	Count	0	1	1	0	0
		% within อายุ	.0%	4.0%	6.3%	.0%	.0%
	มาก	Count	22	24	15	7	10
		% within อายุ	100.0%	96.0%	93.8%	100.0%	100.0%
Total	Count	22	25	16	7	10	
	% within อายุ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

Crosstab

		ถูก	Total
		18 ปี	
หมวด1	ไม่ทราบ	Count 0	2
		% within ถูก 0.0%	2.0%
รวม	ถูก	Count 20	98
		% within ถูก 100.0%	98.0%
Total	Count	20	100
	% within ถูก	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3.189 ^a	5	.671
Likelihood Ratio	3.729	5	.589
Linear-by-Linear Association	.277	1	.598
N of Valid Cases	100		

a. 6 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .14.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	.053	.035	.525	.601 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	.027	.042	.263	.793 ^c
N of Valid Cases		100			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

หมวด1 * สถานภาพ

Crosstab

		สถานภาพ			
		โสด	สมรส	หย่าร้าง	หย่า
หมวด1	ไม่ทราบ	Count 2	0	0	0
		% within สถานภาพ 3.8%	.0%	.0%	.0%
รวม	ถูก	Count 51	26	1	7
		% within สถานภาพ 96.2%	100.0%	100.0%	100.0%
Total	Count	53	26	1	7
	% within สถานภาพ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Crosstab

			สถานภาพ	Total
			แยกกันอยู่	
หมวด1	ปานกลาง	Count	0	2
		% within สถานภาพ	.0%	2.0%
	มาก	Count	13	98
		% within สถานภาพ	100.0%	98.0%
Total		Count	13	100
		% within สถานภาพ	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.810 ^a	4	.771
Likelihood Ratio	2.576	4	.631
Linear-by-Linear Association	1.036	1	.309
N of Valid Cases	100		

a. 6 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	.102	.036	1.018	.311 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	.128	.045	1.273	.206 ^c
N of Valid Cases		100			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

หมวด1 * การศึกษา

Crosstab

			การศึกษา			Total
			ม.3	ม.6	อื่นๆ	
หมวด1	ปานกลาง	Count	2	0	0	2
		% within การศึกษา	3.3%	.0%	.0%	2.0%
	มาก	Count	58	25	15	98
		% within การศึกษา	96.7%	100.0%	100.0%	98.0%
Total	Count	60	25	15	100	
	% within การศึกษา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.361 ^a	2	.506
Likelihood Ratio	2.070	2	.355
Linear-by-Linear Association	1.116	1	.291
N of Valid Cases	100		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .30.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	.106	.038	1.057	.293 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	.113	.041	1.127	.262 ^c
N of Valid Cases		100			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

หมวด 1 * อาชีพ

Crosstab

			อาชีพ				
			ธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	เกษตกรรม
หมวด 1	ปานกลาง	Count	0	0	0	2	0
		% within อาชีพ	.0%	.0%	.0%	3.1%	.0%
	มาก	Count	15	3	3	63	3
		% within อาชีพ	100.0%	100.0%	100.0%	96.9%	100.0%
Total		Count	15	3	3	65	3
		% within อาชีพ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Crosstab

			อาชีพ	Total
			อาชีพอื่นๆ	
หมวด1	ปานกลาง	Count	0	2
		% within อาชีพ	.0%	2.0%
	มาก	Count	11	98
		% within อาชีพ	100.0%	98.0%
Total		Count	11	100
		% within อาชีพ	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.099 ^a	5	.954
Likelihood Ratio	1.745	5	.883
Linear-by-Linear Association	.090	1	.764
N of Valid Cases	100		

a. 9 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	-.030	.017	-.299	.766 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-.020	.018	-.202	.840 ^c
N of Valid Cases		100			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

หมวด1 * รายได้

Crosstab

			รายได้				Total
			ต่ำกว่า 5,001 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001 ขึ้นไป	
หมวด1	ปานกลาง	Count	1	0	1	0	2
		% within รายได้	2.9%	.0%	6.7%	.0%	2.0%
	มาก	Count	34	34	14	16	98
		% within รายได้	97.1%	100.0%	93.3%	100.0%	98.0%
Total	Count	35	34	15	16	100	
	% within รายได้	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2.818 ^a	3	.421
Likelihood Ratio	3.178	3	.365
Linear-by-Linear Association	.026	1	.872
N of Valid Cases	100		

a. 4 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .30.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Interval by Interval	Pearson's R	.016	.094	.160	.873 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	.016	.107	.154	.878 ^c
N of Valid Cases		100			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

ผลการประเมินคู่มือฯ และผลการประเมินการทดลองคู่มือฯ

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
เหมาะสม1	5	4.6000	.54772
เหมาะสม2	5	4.6000	.54772
เหมาะสม3	5	4.8000	.44721
เหมาะสม4	5	4.8000	.44721
เหมาะสม5	5	4.8000	.44721
เป็นได้6	5	4.6000	.54772
เป็นได้7	5	4.8000	.44721
เป็นได้8	5	4.4000	.54772
เป็นได้9	5	4.6000	.54772
เป็นได้10	5	4.4000	.89443
ใช่11	5	4.6000	.54772
ใช่12	5	4.6000	.54772
ใช่13	5	4.4000	.54772
ใช่14	5	4.2000	.83666
ใช่15	5	4.4000	.89443
ถูก16	5	4.4000	.54772
ถูก17	5	4.4000	.54772
ถูก18	5	4.8000	.44721
ถูก19	5	4.6000	.54772
ถูก20	5	4.4000	.54772
เหมาะสม	5	4.7200	.22804
เป็นได้	5	4.5600	.26077
มาใช้ใช่	5	4.4400	.38471
รวมถูก	5	4.5200	.17889
รวมทุกข้อ	5	4.5600	.17819
Valid N (listwise)	5		

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	ครัว1	1.7333	30	.63968	.11679
1	ครัว11	4.1000	30	.84486	.15425
Pair 2	ครัว2	1.6667	30	.47946	.08754
2	ครัว22	4.4000	30	.49827	.09097
Pair 3	ครัว3	1.7333	30	.69149	.12625
3	ครัว33	4.2333	30	.81720	.14920
Pair 4	ครัว4	1.6000	30	.62146	.11346
4	ครัว44	4.2333	30	.93526	.17075
Pair 5	รถขน1	1.8333	30	.69893	.12761
5	รถขน11	4.1333	30	1.00801	.18404
Pair 6	รถขน2	1.9000	30	.66176	.12082
6	รถขน22	4.1333	30	.77608	.14169
Pair 7	รถขน3	2.0667	30	.63968	.11679
7	รถขน33	4.0667	30	.86834	.15854
Pair 8	รถขน4	2.0333	30	.66868	.12208
8	รถขน44	3.8000	30	.76112	.13896
Pair 9	หุท๑1	1.7333	30	.69149	.12625
9	หุท๑11	4.3000	30	.79438	.14503
Pair 10	หุท๑2	1.8667	30	.68145	.12441
10	หุท๑22	4.3000	30	.83666	.15275
Pair 11	หุท๑3	1.9333	30	.73968	.13505
11	หุท๑33	4.2333	30	.62606	.11430
Pair 12	หุท๑4	1.9000	30	.66176	.12082
12	หุท๑44	4.2667	30	.69149	.12625
Pair 13	หุท๑5	2.0000	30	.69481	.12685
13	หุท๑55	4.3000	30	.79438	.14503
Pair 14	รถรับ1	1.6833	30	.39899	.07285
14	รถรับ11	4.2417	30	.47563	.08684
Pair 15	รถขน๑1	1.9583	30	.34167	.06238
15	รถขน๑11	4.0333	30	.46300	.08453
Pair 16	หุท๑๑1	1.8867	30	.33086	.06041
16	หุท๑๑11	4.2800	30	.31338	.05722
Pair 17	รวมก่อน	1.8428	30	.19425	.03547
17	รวมหลัง	4.1850	30	.20150	.03679

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 คว1 & คว11	30	.179	.345
Pair 2 คว2 & คว22	30	.433	.017
Pair 3 คว3 & คว33	30	.236	.209
Pair 4 คว4 & คว44	30	.107	.574
Pair 5 ขมขม1 & ขมขม11	30	.082	.668
Pair 6 ขมขม2 & ขมขม22	30	-.309	.097
Pair 7 ขมขม3 & ขมขม33	30	-.132	.485
Pair 8 ขมขม4 & ขมขม44	30	.081	.669
Pair 9 พทพ1 & พทพ11	30	.025	.895
Pair 10 พทพ2 & พทพ22	30	.254	.176
Pair 11 พทพ3 & พทพ33	30	.184	.331
Pair 12 พทพ4 & พทพ44	30	-.090	.635
Pair 13 พทพ5 & พทพ55	30	.000	1.000
Pair 14 รคร1 & รคร11	30	.235	.210
Pair 15 รขมขม1 & รขมขม11	30	-.005	.981
Pair 16 รพทพ1 & รพทพ11	30	-.109	.566
Pair 17 รรขมคณ & รรขมคณ	30	.065	.734

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval of the Difference		
					Lower		Upper
Pair 1	คว1 - คว11	-2.3667	.96431	.17606	-2.7267	-2.0066	-13.443
Pair 2	คว2 - คว22	-2.7333	.52083	.09509	-2.9278	-2.5389	-28.745
Pair 3	คว3 - คว33	-2.5000	.93772	.17120	-2.8501	-2.1499	-14.603
Pair 4	คว4 - คว44	-2.6333	1.06620	.19466	-3.0315	-2.2352	-13.528
Pair 5	ขมขม1 - ขมขม11	-2.3000	1.17884	.21523	-2.7402	-1.8598	-10.686
Pair 6	ขมขม2 - ขมขม22	-2.2333	1.16511	.21272	-2.6684	-1.7983	-10.499
Pair 7	ขมขม3 - ขมขม33	-2.0000	1.14470	.20899	-2.4274	-1.5726	-9.570
Pair 8	ขมขม4 - ขมขม44	-1.7667	.97143	.17736	-2.1294	-1.4039	-9.961
Pair 9	พทพ1 - พทพ11	-2.5667	1.04000	.18988	-2.9550	-2.1783	-13.517
Pair 10	พทพ2 - พทพ22	-2.4333	.93526	.17075	-2.7826	-2.0841	-14.250
Pair 11	พทพ3 - พทพ33	-2.3000	.87691	.16010	-2.6274	-1.9726	-14.366
Pair 12	พทพ4 - พทพ44	-2.3667	.99943	.18247	-2.7399	-1.9935	-12.970
Pair 13	พทพ5 - พทพ55	-2.3000	1.05536	.19268	-2.6941	-1.9059	-11.937
Pair 14	รคว1 - รคว11	-2.5583	.54410	.09934	-2.7615	-2.3552	-25.753
Pair 15	รขมขม1 - รขมขม11	-2.0750	.57667	.10528	-2.2903	-1.8597	-19.709
Pair 16	รพทพ1 - รพทพ11	-2.3933	.47989	.08762	-2.5725	-2.2141	-27.316
Pair 17	รรมรคณ - รรมรคณ	-2.3422	.27069	.04942	-2.4433	-2.2411	-47.399

Paired Samples Test

		df	Sig. (2-tailed)
Pair 1	ค่ว1 - ค่ว11	29	.000
Pair 2	ค่ว2 - ค่ว22	29	.000
Pair 3	ค่ว3 - ค่ว33	29	.000
Pair 4	ค่ว4 - ค่ว44	29	.000
Pair 5	ทวนชน1 - ทวนชน11	29	.000
Pair 6	ทวนชน2 - ทวนชน22	29	.000
Pair 7	ทวนชน3 - ทวนชน33	29	.000
Pair 8	ทวนชน4 - ทวนชน44	29	.000
Pair 9	ทวนธ1 - ทวนธ11	29	.000
Pair 10	ทวนธ2 - ทวนธ22	29	.000
Pair 11	ทวนธ3 - ทวนธ33	29	.000
Pair 12	ทวนธ4 - ทวนธ44	29	.000
Pair 13	ทวนธ5 - ทวนธ55	29	.000
Pair 14	ค่ว1 - ค่ว11	29	.000
Pair 15	ทวนชน1 - ทวนชน11	29	.000
Pair 16	ทวนธ1 - ทวนธ11	29	.000
Pair 17	รวมก่อน - รวมหลัง	29	.000

ภาคผนวก ค

- หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเรื่อง
มือการวิจัย
- หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus
Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย
- หนังสือขอเชิญเข้าร่วมการสัมมนากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น
- หนังสือขอเชิญเข้าร่วมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

แบบแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

คำสั่ง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ที่ ๑๒๙/๒๕๖๔
เรื่อง แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ ประกอบกับมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของชุดโครงการวิจัย "นวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" ดังนี้

๑. รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒. ผศ.ดร.ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๓. ดร.แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๕. ดร.รัตนะ วรบัณฑิต	ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๓
จังหวัดนครราชสีมา

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

(พระครูธีรวิวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๗๙๑๔/๔๗๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารเค้าโครงการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๒. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๓. แบบประเมินแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๔. คำสั่ง แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนางานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเผยแผ่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยในงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้เสนอโครงการวิจัยชุด เรื่อง “นวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์ เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัย และมีโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๒) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันการท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๓) กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๔) นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๕) กลไกการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม โดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพระพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีชัยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ อว ๗๙๑๔/๔๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติครุฑเป็นสัญลักษณ์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารเค้าโครงการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๒. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๓. แบบประเมินแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๔. คำสั่ง แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนางานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้เสนอโครงการวิจัยชุด เรื่อง “นวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์ เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัย และมีโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๒) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันการท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๓) กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๔) นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๕) กลไกการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม โดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพระพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ อว ๗๙๑๔/๔๗๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารเค้าโครงการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๒. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๓. แบบประเมินแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๔. คำสั่ง แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนางานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้เสนอโครงการวิจัยชุด เรื่อง “นวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์ เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัย และมีโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๒) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันการท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๓) กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๔) นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๕) กลไกการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพระพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ อว ๗๙๑๔/๔๘๑๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.รัตนะ วรบัณฑิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารเค้าโครงการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๒. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๓. แบบประเมินแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๔. คำสั่ง แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๓ ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนางานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้เสนอโครงการวิจัยชุด เรื่อง “นวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์ เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัย และมีโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๒) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันการท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๓) กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๔) นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๕) กลไกการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมโดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพระพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห้ และขออนุมัตินาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ อว ๗๙๑๔/๔๗๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารเค้าโครงการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๒. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๓. แบบประเมินแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๕ ชุด
๔. คำสั่ง แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนางานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้เสนอโครงการวิจัยชุด เรื่อง “นวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์ เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัย และมีโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๒) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันการท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๓) กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ๔) นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ๕) กลไกการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม โดยใช้ครอบครัว ชุมชนและพระพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขออนุมัติมาขอคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หนังสือขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเรื่องมือการวิจัย

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๑๒๒๙๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคีนัง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเรื่องมือการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน ส่อน คำคำหา

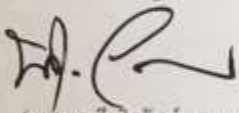
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเรื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)” ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเรื่องมือการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป อนุชาติ

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖๖-๕๖๓๖

ที่ อว ๗๗๓๔/ว๑๒๒๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคอง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๓๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน นาย สิมพาวรี สีดำคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

ที่ จว. ๐๔๖/๒๕๖๔

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

TITLE : IMMUNIZATION STRATEGIES TO PREVENT AND SOLVE DRUG PROBLEMS OF VULNERABLE YOUTH BY USING FAMILIES, COMMUNITIES, AND BUDDHISM AS THE BASE KHONKAEN PROVINCE

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.ประสงค์ พรหมศรี

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๔ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มติที่ ๕/๒๕๖๔ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๖ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ออกให้ ณ วันที่ ๒๖ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ลงนาม

(พระมหามหาวชิราลงกรณ ปุริสสุตโตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย

ที่ อว ๗๐๓๔/ว๐๓๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคนึง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.วิมลรัตน์ ๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

อนุญาตให้แจกและเก็บแบบ
สอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย.

ดิฉันคือ ชัยพร

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, มศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :
ดร.ประสงค์ พรมศรี โทร. ๐๔-๒๘๕๖-๕๐๓๖

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชวิถี
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน

ศาลา 1.23

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขออนุญาตได้ผล ๑๑ และ ๑๒ มีผล ๑๐
ตาม ข้อมูลเพื่อวิจัย
เจริญพร มอ.ขอนแก่น

ขอเจริญพร

(พระครูเจริญวิวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๙๓๔/ว๐๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชวิถี
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ร.ร. ม.ร.ร. ม.ร.ร. (อ.อ.อ.)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ดร.ประสงค์ พรหมศรี
ร.ร. ม.ร.ร. ม.ร.ร. (อ.อ.อ.)
ร.ร. ม.ร.ร. ม.ร.ร. (อ.อ.อ.)

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริตวิวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๕๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชวิถี
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน - พ.อ. สิบพล ดาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

อนึ่งขอใช้ แลกและเก็บแบบ
สอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

พ.อ. สิบพล ดาว

ขอเจริญพร

(พระครูเจริญวิวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๗๑๔/ว๐๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคอง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน

คลองบัว 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอสงวนไว้เพื่อแจกและเก็บแบบ
สอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

วิจิตร วัฒน

ขอเจริญพร

(พระครูธีรวิวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๗๓๖

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชวิถี
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน

ข.พ.อ. ๑๐๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base in KhonKaen Province.)” ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

อ.สมศักดิ์ วัฒนวิทย์

และเพื่อขอวิจัย

น.ส.รุ่งมณี ชมนาค

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคีนัง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน

บ้านท่าเรือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอสงวนสิทธิ์ในเขตบ้านท่าเรือ และบ้านท่าเรือ
ขอสงวนสิทธิ์ในการวิจัย
ขอสงวนสิทธิ์ในเขตบ้านท่าเรือ

ขอเจริญพร

(ดร.ประสงค์ พรหมศรี, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๗๑๔/ว๐๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคนึง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ประธานชุมชน อ่าวโหว่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (Immunization strategies to prevent and solve drug problems of vulnerable youth by using families, communities, and Buddhism as the base KhonKaen Province.)" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้คณะผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัยจากพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

คุณหญิงเล็ก เภาเก็บแบบ
เก็บถามข้อมูลเพื่อการวิจัย
ณัฏพร พรหมจันทร์

ขอเจริญพร

(พระครูเจริญวิวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ที่ อว ๗๐๔๑๔/ว๓๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคetin
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

เจริญพร / เรื่อง พระมหาสมพงษ์ สุขมาโค, ผอ.อ.

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ในรูปแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting ID: ๘๙๐ ๒๕๐ ๗๔๐๕ Passcode: ๑๒๓๔๕๖

จึงเจริญพรมหาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(ผอ. อว.)

(ดร. ประสงค์ พรหมศรี สุขมาโค)
ติดต่อประสานงาน : ๙๙

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๐๑๓๔/ว๓๑๓๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราษฎร์ศรัณย์
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

เจริญพร โอสถ วิมลพงศ์ ธรรมพร ประธานชุมชนศาลเจ้าปู่

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ในรูปแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting ID: ๘๙๐ ๒๕๐ ๗๔๐๕ Passcode: ๑๒๓๔๕๖

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ดร.ประสงค์ พรหมศรี
อธิการบดี

ขอเจริญพร

พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๑๑๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคอง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

เจริญพร เรียน พระครูปลัดสุวัฒนวิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย พระครูปลัดสุวัฒนวิจิตร จันทมโม, คร. และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อม ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ในรูปแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting ID: ๘๙๐ ๒๕๐ ๗๔๐๕ Passcode: ๑๒๓๔๕๖

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

พระครูปลัดสุวัฒนวิจิตร

ติดต่อประสานงาน :

พระครูปลัดสุวัฒนวิจิตร จันทมโม, คร. โทร. ๐๘-๔๖๐๔-๓๓๓๓

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๑๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคอง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

เจริญพร 1. วิจัย พระครูสุวิมลพินิจญาณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำ
การวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณา
รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เรียบร้อยแล้ว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง
ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันพฤหัสบดี ที่
๑๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๓.๓๐ น. ในรูปแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Cloud
Meeting ID: ๘๙๐ ๒๕๐ ๗๔๐๕ Passcode: ๑๒๓๔๕๖

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ปิณดี ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖
พระครูสุวิมลพินิจญาณ

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร. ๐๘-๒๘๕๖-๕๙๓๖

ที่ อว ๙๙๑๔/ว๑๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชบุรีคอง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

เจริญพร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางวิชาการและวิชาชีพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำ
การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้
ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณา
รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เรียบร้อยแล้ว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง
ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันพฤหัสบดี ที่
๑๙ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ในรูปแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Cloud
Meeting ID: ๘๙๐ ๒๕๐ ๙๙๐๕ Passcode: ๑๒๓๔๕๖

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

อินทร์วิภา
นางสาว...

ขอเจริญพร

พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ. ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :

ดร.ประสงค์ พรมศรี โทร. ๐๔-๒๘๕๖-๕๙๓๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน มมร. วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓-๒๕๒๓๘๖

ที่ อว ๗๔๑๔(๒)/ว๐๐๗๕

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

นมัสการ / เรียน ดร. เหนก สุภณ

เนื่องด้วย กระผม ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ได้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันศุกร์ ที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ในรูปแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting ID: ๘๙๐ ๒๕๐ ๗๔๐๕ Passcode: ๓๒๓๔๕๖

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดทราบ และเข้าร่วมประชุม

อติติงห์ งามขำ

 (ดร. เหนก สุภณ)

(ดร.ประสงค์ พรหมศรี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคู่มือฯ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน มจร. วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓-๒๔๒๓๘๖

ที่ อว ๗๙๓๔(๒)/ว๐๐๙๖

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบประเมินคู่มือ

นมัสการ/เรียน ผศ.ดร.ธนากร ชูสังเสริม

เนื่องด้วย กระผม ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงนมัสการ/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป

ดร.ว

K.

๒๔ กุมภาพันธ์

(ดร.ประสงค์ พรมศรี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
หัวหน้าโครงการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน มจร. วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓-๒๔๒๓๔๖

ที่ อว ๗๐๓๔(๒)/๑๐๐๙๖

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบประเมินคู่มือ

นมัสการ/เรียน อาจารย์โกเมนเพชร แสงสีพล

เนื่องด้วย กระผม ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงนมัสการ/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป

(ดร.ประสงค์ พรมศรี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
หัวหน้าโครงการวิจัย

รับทราบ

(อ.โกเมนเพชร แสงสีพล)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน มจร. วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓-๒๔๑๓๘๖

ที่ อว ๓๔๑๔(๒)/ว ๐๑๖

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบประเมินคู่มือ

นมัสการ/เรียน ดร.ประสค์ พรมศรี

เนื่องด้วย กระผม ดร.ประสค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชน กลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการวิจัยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงนมัสการ/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป

อภัยคามชินี

(ลายเซ็น)

(ดร.ประสค์ พรมศรี)

(ลายเซ็น)

(ดร.ประสค์ พรมศรี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
หัวหน้าโครงการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน มจร. วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓-๒๔๒๓๔๖

ที่ อว ๓๙๓๔(๒)/ว ๐๐๓๖

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบประเมินคู่มือ

นมัสการ/เรียน ดร.อรุณพงษ์ กิตติพงษ์

เนื่องด้วย กระผม ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงนมัสการ/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป

ดร.อรุณพงษ์
กิตติพงษ์
(ผู้อำนวยการวิจัย)

Chris
(ดร.ประสงค์ พรหมศรี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
หัวหน้าโครงการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน มจร. วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓-๒๕๒๓๘๖

ที่ อว สก๑๔๔(๒)/ว ๐๐๙๐

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบประเมินคู่มือ

นมัสการ/เรียน อาจารย์จักรลดา วัฒนไชยา

เนื่องด้วย กระผม ดร.ประสงค์ พรมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น” โดยโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงน้อมสการ/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป

(ดร.ประสงค์ พรมศรี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
หัวหน้าโครงการวิจัย

หนังสือขอเชิญเข้าร่วมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ
เยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ที่ ๘๖ ๗๕๓๔/๖๐๑๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน ถนนราชวิถี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

เจริญพร นายไพฑูริย์ พลพัฒน์

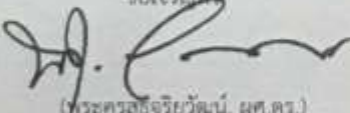
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ การใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันฯ จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อีสาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม
เปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัย
จากสถาบันวิจัยฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ณ วัดคุ้มจัดสรร
เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในวันเสาร์ ที่ ๒๖ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา
๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ติดต่อประสานงาน :
ดร.ประสงค์ พรหมศรี โทร.๐๘๖๒-๘๕๖-๕๐๗๖

ภาคผนวก ง

- หนังสือรับรองจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ที่ จว. ๐๔๖/๒๕๖๔

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

TITLE : IMMUNIZATION STRATEGIES TO PREVENT AND SOLVE DRUG PROBLEMS OF VULNERABLE YOUTH BY USING FAMILIES, COMMUNITIES, AND BUDDHISM AS THE BASE KHONKAEN PROVINCE

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.ประสงค์ พรหมศรี

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๔ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มติที่ ๕/๒๕๖๔ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๖ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ออกให้ ณ วันที่ ๒๖ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ลงนาม

(พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ
เยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน
และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน
และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

คณะผู้จัดทำ

ดร.ประสงค์ พรหมศรี
ดร.ณัฐอร เจือจันทร์
ผศ.ดร.สิทธิพร เกษจ้อย
นายประเสริฐ ชมพรมมา
นายถาวร วรบุตร
นายพงษ์พนัส ดีอด

โครงการวิจัยกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน
และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ชื่อหนังสือ คู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชน
กลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

ที่ปรึกษา พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

พิมพ์ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565

จำนวน 500 เล่ม

ISBN

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ © พ.ศ.2559 โดย นายประสงค์ พรหมศรี ห้าม
คัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใด ๆ ในรูปแบบใด ๆ ไม่
ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

จัดพิมพ์โดย ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เลขที่ 9/37 ถนนราษฎร์คิณ
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

พิมพ์ที่ สาครเซ็นเตอร์ 118/17 ถนนมิตรภาพ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

คำนำ

เยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 39 ชุมชน ส่วนใหญ่ทำอาชีพค้าขาย และรับจ้าง ซึ่งอยู่กันอย่างหนาแน่น มีผู้นำชุมชนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และทำหน้าที่ช่วยเหลือในทุกด้าน ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนคือการติดยาเสพติดของเยาวชนในชุมชนซึ่งเป็นเรื่องที่รับรู้กันได้ และรู้ดีว่าควรแก้ไขอย่างไร ดังนั้นการมีกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น จะช่วยปกป้องและพัฒนาเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้ดี บางครั้งคนภายนอกอาจมองว่าในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่มีชุมชนแออัด เป็นแหล่งยาเสพติด ทุกคนสามารถมองและเข้าใจได้ แต่ทุกคนในชุมชนไม่ยอมให้มียาเสพติด ได้พยายามและผลักดันให้หลายส่วนเข้ามาเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาของเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ อย่างไรก็ตามคนในชุมชนดังกล่าวมีการต่อสู้ และเข้าร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในทุกด้าน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหายาเสพติด

เนื้อหาสาระในคู่มือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เล่มนี้ ได้แก่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คุณสมบัติของผู้ใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยหลักครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน การจัดกิจกรรมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน การแบ่งกลุ่มและการประเมินผล เนื้อหาดังกล่าวคาดว่าจะสามารถช่วยให้ผู้อ่านได้นำไปใช้และทำความเข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ได้เป็นอย่างดี

ดร.ประสงค์ พรหมศรีและคณะ

27 กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	1
3. คุณสมบัติของผู้ใช้รูปแบบ	1
4. กลุ่มเป้าหมาย	1
5. วิธีการดำเนินการ	2
6. สถานที่ดำเนินการ	2
7. ระยะเวลาทำกิจกรรม	2
8. ผลที่ได้รับ	2
9. กำหนดการ	3
10. รายละเอียดของกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น	3
10.1 กิจกรรมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน	3
10.2 กิจกรรมกิจกรรมการกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	5
10.3 กิจกรรมการกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน	8
10.4 กิจกรรมสร้างสรรค์กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน	10
11. ใบความรู้ เรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน	12
11.1 ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน	12
11.2 ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	13

11.3 ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน	15
12. การประเมินผล	20

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาการติดยาเสพติดของเยาวชนกลุ่ม ได้นำไปสู่ปัญหาอื่นอีก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการศึกษา ปัญหาการพนัน ปัญหาการเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาหนี้ในระบบ เป็นต้น จึงต้องได้รับการแก้ไข เพื่อลดปัญหาอื่นที่จะตามมา อันจะส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง และเกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ ส่วนสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้คือครอบครัว เพราะเป็นคนที่ใกล้ชิดเยาวชน และมีอิทธิพลต่อการติดยาเสพติดของเยาวชนด้วย แต่ถ้าหากอยู่ในชุมชนที่เต็มไปด้วยยาเสพติดก็ยากที่จะรอดพ้นจากปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นการที่จะช่วยแก้ไขปัญหา และปกป้องเยาวชนกลุ่มเปราะบางให้ห่างไกลยาเสพติดได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนา เข้ามาประสาน ร่วมด้วยช่วยกัน สอดส่องดูแล จึงควรที่จะมีกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางดำเนินชีวิต และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพห่างไกลยาเสพติด

ดังนั้น ทางคณะผู้วิจัยจึงได้ทำกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้มีวิธีการที่จะปกป้อง รักษา พัฒนาเยาวชนให้มีความเข้มแข็งไม่เกี่ยวข้องและติดยาเสพติด

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างทัศนคติเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนาเยาวชนด้วยกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

3. คุณสมบัติของผู้ใช้รูปแบบ

เยาวชนกลุ่มเปราะบางในชุมชน

4. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

5. วิธีการดำเนินการ

1) การสำรวจข้อมูลพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

2) ประสานงานหน่วยที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

3) การประชุมวางแผนการดำเนินงานกิจกรรม

4) สรรหาและคัดเลือกเยาวชนกลุ่มเปราะบางในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ เข้าร่วมกิจกรรม

5) ประชุมอาจารย์ วิทยากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง วางแผนกิจกรรม

6) ดำเนินการตามกำหนดการ

7) ประเมินกิจกรรม

6. สถานที่ดำเนินการ

วัดคุ้มจัดสรร เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

7. ระยะเวลาทำกิจกรรม

1 วัน สำหรับกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

8. ผลที่ได้รับ

8.1 เยาวชนกลุ่มเปราะบางได้ความเข้าใจและกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

8.2 เกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

8.3 เยาวชนกลุ่มเปราะบางในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านไผ่ มีกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

8.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดหรือส่งเสริมพัฒนาต่อได้

9. กำหนดการ

กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น ในระหว่างวันที่ 26 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ณ วัดคุ้มจัดสรร เทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

วันที่ 26 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

เวลา 08.00 - 08.30 น. ลงทะเบียน

เวลา 08.30 - 09.30 น. พิธีเปิดกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

เวลา 09.00 - 12.00 น. ปฐมนิเทศ/กลุ่มสัมพันธ์/บรรยาย/กิจกรรมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

เวลา 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหาร

เวลา 13.00 - 15.00 น. บรรยาย/กิจกรรมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

เวลา 15.00 - 16.30 น. พิธีปิด

10. รายละเอียดของกิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน จังหวัดขอนแก่น

10.1 กิจกรรมการใช้กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน

จุดประสงค์

- 1) เยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าใจเรื่องครอบครัว ได้แก่ ความสำคัญของครอบครัว ความสัมพันธ์ของครอบครัว การสร้างความรักและความอบอุ่น และการดูแลครอบครัว
- 2) เยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าใจเรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากครอบครัว
- 3) เยาวชนสามารถนำกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากครอบครัวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระสำคัญ	กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน	สื่อ/อุปกรณ์
ความเข้าใจเรื่องครอบครัว	1. วิทยากร อธิบายกิจกรรม 2. ให้เยาวชนทำใบกิจกรรม เรื่อง เข้าใจเรื่องครอบครัว ได้แก่ ได้แก่ ความสำคัญของครอบครัว ความสัมพันธ์ของครอบครัว การสร้างความรักและความอบอุ่น และการดูแลครอบครัว 3. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การสร้างความรักและความอบอุ่นในครอบครัว พร้อมสุ่มถามความคิดเห็นว่า ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการชมวิดีโอ/มีความรู้สึกอย่างไร/สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร 4. ให้เยาวชนช่วยกันสรุปถึงความเข้าใจเรื่องครอบครัว มีผลทำให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติดได้อย่างไร	1. ใบกิจกรรม เรื่อง เข้าใจเรื่องครอบครัว 2. วิดีโอ เรื่องการสร้างความรักและความอบอุ่นในครอบครัว

หัวข้อ	กิจกรรม	ผลของกิจกรรม
		
	...	...
		
	...	...
		
	...	...

10.2 กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

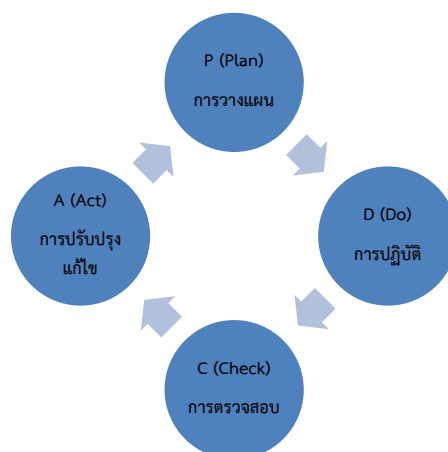
จุดประสงค์

- 1) เยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าใจเรื่องชุมชน ได้แก่ ความสำคัญของชุม ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน การสร้างความเข้าใจและสร้างสรรค์ชุมชน และการดูแลชุมชน
- 2) เยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าใจเรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากชุมชน
- 3) เยาวชนสามารถนำกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยชุมชนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระสำคัญ	กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน	สื่อ/อุปกรณ์
ความเข้าใจเรื่องชุมชน	1. วิทยากร อธิบายกิจกรรม 2. ให้เยาวชนทำใบกิจกรรม เรื่อง ความสำคัญของชุม ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน การสร้างความเข้าใจและสร้างสรรค์ชุมชน และการดูแลชุมชน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ในการตรวจสอบผล 3. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน พร้อมสุ่มถาม ความคิดเห็นว่า ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการชม	1. ใบกิจกรรม เรื่อง ความเข้าใจเรื่องชุมชน 2. วิดีโอ เรื่อง ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน

	วิดีโอ/มีความรู้สึอย่างไร/สามารถนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร 4. ให้เยาวชนช่วยกันสรุปถึงความสัมพันธ์ ของครอบครัวและชุมชนจะก่อให้เกิดผลดี และผลเสียอย่างไร	
--	--	--

ใบกิจกรรม เรื่อง ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน

P (Plan) การวางแผน

.....

.....

.....

.....

D (Do) การปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C (Check) การตรวจสอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A (Act) การปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

.....

10.3 กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ เยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน

จุดประสงค์

- 1) เยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าใจเรื่องพุทธศาสนา ได้แก่ อบายมุข ผลเสียของการติดอบายมุข
วิธีการห่างไกลอบายมุข ผลดีของการไม่ติดอบายมุข การสร้างสรรค์ชีวิตแบบสมดุด้วยหลักพุทธธรรม
- 2) เยาวชนกลุ่มเปราะบางเข้าใจเรื่องกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน
- 3) เยาวชนสามารถนำกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย
พุทธศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระสำคัญ	กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน	สื่อ/อุปกรณ์
เยาวชนกลุ่มเปราะบาง เข้าใจเรื่องพุทธศาสนา	1. วิทยากร อธิบายกิจกรรม	1. ใบกิจกรรม เรื่อง อบายมุข

	2. ให้เยาวชนทำใบกิจกรรม ได้แก่ อบายมุข ผลเสียของการติดอบายมุข วิธีการห่างไกลอบายมุข ผลดีของการไม่ติดอบายมุข การสร้างสรรค์ชีวิตแบบสมดุลด้วยหลักพุทธธรรม โดยให้เยาวชนแต่ละกลุ่มได้ระดมความคิดเห็นเรื่อง ผลเสียและวิธีการห่างไกลอบายมุข 3. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง ผลเสียและวิธีการห่างไกลอบายมุข พร้อมสุ่มถามความคิดเห็นว่า ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการชมวิดีโอ/มีความรู้สึอย่างไร/สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวันอย่างไร 4. ให้เยาวชนช่วยกันสรุปถึงผลเสียและวิธีการห่างไกลอบายมุข มีผลต่อชีวิตอย่างไร	2. วิดีโอ เรื่อง ผลเสียและวิธีการห่างไกลอบายมุข
--	--	---

ใบกิจกรรม เรื่อง ผลเสียและวิธีการห่างไกลอบายมุข

อบายมุข 6	โทษของอบายมุข และวิธีการห่างไกลอบายมุข
1. ดื่มน้ำเมา	
2. เที่ยวกลางคืน	

3. ท้ายดู การละเล่น	
4. เล่นการ พนัน	
5. คบคนชั่ว เป็นมิตร	
6. เกียจ คร้าน การทำงาน	

10.4 กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ เยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน

จุดประสงค์

- 1) เยาวชนกลุ่มเปราะบางค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม
- 2) เยาวชนกลุ่มเปราะบางได้แสดงความคิดเห็นค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม
- 3) เยาวชนสามารถนำกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระสำคัญ	กิจกรรมกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน	สื่อ/อุปกรณ์
-----------	-----------------------------------	--------------

ค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม	1. วิทยากร อธิบายกิจกรรม 2. ให้เยาวชนแสดงความคิดเห็น เรื่อง ค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม 4. ให้เยาวชนทำใบกิจกรรม เรื่อง ค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม (จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค) และให้ออกมานำเสนอให้สมาชิกภายในกลุ่มได้รับฟัง	1. ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม 3. ใบกิจกรรม เรื่อง ค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม (จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค)
--	---	--

ใบกิจกรรม เรื่อง ค้นหากลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐานเพิ่มเติม (จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค)

จุดเด่น	จุดด้อย
..... 	

11. ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน

11.1 ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน

ครอบครัว หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคม ที่มีความผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน และทำหน้าที่ถ่ายทอดการเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกของครอบครัว ที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก และญาติ รวมทั้งกล่อมเกลากฎติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต

หน้าที่ของครอบครัวประกอบด้วย

1. การแก้ปัญหา (Problem solving) หมายถึง ครอบครัวได้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะแก้ปัญหาย่างรวดเร็วและเป็นระบบในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่ไม่มีประสิทธิภาพมักแก้ปัญหาย่างไม่เป็นระบบ ไม่เสร็จสิ้น และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในที่สุด

2. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุและการดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุไม่ดีก็มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอ

3. การมอบหมายบทบาท (Role) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพัตต่อกันและกันเป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ (1) บทบาทพื้นฐาน ซึ่งเป็นบทบาทที่แต่ละคนจำเป็นต้องกระทำอย่างครบถ้วน เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข และ (2) บทบาทอื่น ๆ ซึ่งเป็นบทบาทเฉพาะของแต่ละคน สมาชิกในครอบครัวจะได้รับมอบหมายบทบาทและหน้าที่และแต่ละครอบครัวจะมีระบบการควบคุมให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน

4. การตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึก (Affective responsiveness) หมายถึงการตอบสนองอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสมทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีทั้งอารมณ์ในภาวะปกติ เช่น อบอุ่น เป็นสุข และอารมณ์ในภาวะวิกฤต เช่น กลัว

5. การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ (Affective involvement) หมายถึงระดับ ความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน

6. การควบคุมพฤติกรรม (Behavior control) หมายถึงวิธีการที่ครอบครัว ควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สมาชิกประพัตตนอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

ดังนั้น หน้าที่ของครอบครัว คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การมอบหมายบทบาท การตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึก การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม กิจกรรมหรืองานที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำตามบทบาทหรือสถานภาพในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตครอบครัวไปได้อย่างราบรื่น ทั้งครอบครัวจะมีหน้าที่ต่อสมาชิกในครอบครัว ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว และยังมีหน้าที่ของครอบครัวต่อสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ในการทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วย หน้าที่ด้านความรักความเอาใจใส่ หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ หน้าที่ในการเผชิญปัญหาของครอบครัว หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก

11.2 ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ความเป็นชุมชนมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ความเป็นชุมชนเน้นเรื่องของความสัมพันธ์และการเกาะเกี่ยวกันของเพื่อนมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีและปัญหาของสังคมสมัยใหม่ที่ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้น ซึ่งมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ จิตสำนึกร่วมกัน หลักการ และ จุดมุ่งหมาย ร่วมกัน ชุมชนในรูปแบบใหม่ จึงอาจมีลักษณะเป็น “ชุมชนทางอากาศ” ชุมชนแบบนี้ มีข้อดีกว่าชุมชนแบบอื่นตรงที่ว่าไม่มีอคติเกี่ยวกับเพศ อายุ เชื้อชาติ สีผิว เผ่าพันธุ์ รูปร่างหน้าตา เสียงพูด อากัปกริยาของสมาชิกชุมชนเสมือนจริงเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงผู้ที่มีความสนใจร่วมกันเข้าด้วยกัน สามารถเข้าถึงแหล่งที่สนใจได้อย่างทันที ช่วยคัดสรรกลั่นกรองข้อมูลที่เป็นและทันสมัย โดยไม่ต้องเก็บรวบรวมไว้มากมายเช่นแต่ก่อน อย่างไรก็ตามมีข้อทักท้วงว่าชุมชนในรูปแบบใหม่นี้ ไม่น่าจะถือว่าเป็นลักษณะเป็น “ชุมชน” เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีพันธะผูกพัน กับชุมชน มีอิสระที่จะเลือกเข้าร่วมเมื่อใดก็ได้หรือถอยออกไปเมื่อใดก็ได้ อีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่สื่อถึงกันก็ไม่สามารถที่จะเชื่อถือได้ทั้งหมด

ชุมชน จึงหมายถึง ระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี มีความเชื่อมโยงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความเข้มแข็งของชุมชนเปรียบประดุจภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ เข้ามาผนวกกัน ได้แก่ (1) ธรรมะ (2) การเรียนรู้ (3) การจัดการองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบทั้ง 3 นั้น มีพลังมาก กล่าวคือ ธรรมะ การเรียนรู้และการจัดการ แต่ละองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่เพียงพอที่จะเผชิญกับความยากของปัญหาแต่เมื่อทั้ง 3 ด้านเข้ามาผนวกกัน ศักยภาพอันสูงส่งจึงเกิดขึ้น การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ กล่าวคือ เรื่องความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ

ชุมชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศ ควรที่ทุกฝ่ายในสังคมจะศึกษาให้เข้าใจ และรณรงค์เคลื่อนไหวให้เกิดเป็นทิศทางและกระแสสังคมจะขับเคลื่อนนโยบาย และการกระทำไปสู่ ความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง แต่ทรัพยากรเหล่านี้ใช้ไปอย่างกระจายไม่ เป็นระบบและไม่มีจุดรวมที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบจะ สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนเข้มแข็งไว้จะต้องประกอบด้วย

- บุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม
- มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก
- มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน
- มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ
- มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

องค์ประกอบสำคัญชุมชน มีหลากหลายแนวคิด หลายระดับ ซึ่งเริ่มจากกลุ่มองค์กรชุมชน หรือองค์กรชาวบ้าน ที่อาจมุ่งประโยชน์เฉพาะกลุ่มนำมาสู่ลักษณะความร่วมมือที่หลากหลายเป็น “พหุภาคีหรือประชาคม” ที่เคลื่อนย้ายการมุ่งผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มมาสู่ภาคสาธารณะและมีความ เป็นเจ้าของพื้นที่หรือกิจกรรมมากยิ่งขึ้น และท้ายสุดมีการนำเสนอภาคสังคมชุมชนในอุดมคติคือ “แนวคิด ประชาสังคม” ที่มุ่งการพัฒนาสู่ภาคสังคมโดยรวมหรือภาคสาธารณะ อย่างไรก็ตามส่วน ที่มีความคล้ายคลึงกันของแนวคิดทั้งสามคือ ศักยภาพในการพึ่งพาตนเองอุดมการณ์ร่วม และ ความร่วมมือเพื่อมุ่งพัฒนาสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

กล่าวได้ว่า ความเข้มแข็งของชุมชนเปรียบประดุจภูมิคุ้มกันทางสังคม ควรมี 3 ส่วน ธรรมชาติ การเรียนรู้ และการจัดการ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยง

กับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ควรปฏิบัติ คือ สำรวจชุมชนและเครือข่าย ส่งเสริมและขยายตัวของเครือข่ายชุมชน สร้างศูนย์วิชาการเบ็ดเสร็จ เชื่อมต่อการค้าขาย สื่อเพื่อสังคม ปรับวิถีการงบประมาณและตั้งกองทุนเพื่อชุมชน ออกกฎหมาย การฝึกอบรม และการวิจัยและประเมินผล

11.3 ใบความรู้ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของเยาวชนกลุ่มเปราะบางโดยใช้พุทธศาสนาเป็นฐาน

อบายมุข หมายถึง ช่องทางของความเสื่อม เครื่องฉิบหาย คือ ต้มน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านการทำงาน ผู้หวังความเจริญควรเว้น เหตุเครื่องฉิบหาย ดังนั้นอบายมุข เป็นเส้นทางนำไปสู่ความเสื่อม เป็นสิ่งที่ไม่ดีหากผู้ใดเข้าไปใกล้หรือหลงมัวเมาจะทำให้ชีวิตอับเฉา จะพบแต่ปัญหามากมายไม่มีความสุขใน ชีวิตและจะเสื่อมสูญไปทุก อย่าง อาทิ มีลาภ เสือลาภ มียศเสื่อมยศ มีทรัพย์สิ้นเงินทองก็จะหมดไปใน ที่สุด มีแต่คนติฉินนินทา ว่าร้ายไม่เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป จึงควรละเว้นอย่าพึงกระทำ มีดังนี้คือ การที่บุคคลได้ ดำรงชีวิตอย่างขาดสติจะทำให้ผู้นั้นเข้าไปเสพสิ่งเสพติดที่เป็นอบายมุขซึ่งเป็น เครื่องฉิบหาย คือ ต้ม น้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจ คร้านการทำงาน บุคคลจะเป็นคนดีหรือชั่ว อยู่ที่จิตใจของตนเอง การไม่สามารถหักห้ามใจตนเอง ได้ทำให้เข้าไปเสพ อบายมุขเมื่อเสพอบายมุข เข้าไปแล้วเป็นเหตุให้ชีวิตได้รับความเดือดร้อน ครอบครัแตกแยก ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

ประเภทของอบายมุข

อบายมุขมี 6 ประเภท ดังนี้

1. ดิตสุราและของมีนเมา

ที่ว่า “สุรา” แปลว่า เหล้า ได้แก่ น้ำเมาที่กลั่นแล้ว ความจริงน้ำเามีอยู่สองอย่าง คือ น้ำเมา ที่กลั่นแล้ว ที่เรียกว่า สุรานั่นอย่าง 1 อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ น้ำเมาที่หมักหรือแช่ คือยังไม่ได้กลั่นเรียกว่า เมรัย เช่นจำพวกน้ำข้าว น้ำตาลเมา อุ กะแช่ เป็นต้น คำว่า “นักเลงสุรา” ในที่นี้หมายถึง นักดื่ม น้ำเมาทั้ง 2 อย่าง คือทั้งสุราและเมรัย ตี้อย่างไหนแม้เพียงอย่างเดียวก็ชื่อนักเลงสุรา เพราะสุรา และเมรัยนี้ แม้จะมีวิธีปรุงวิธีกลั่นต่าง ๆ กัน และมีชื่อเรียกไปต่าง ๆ กันมากมายหลายอย่างก็ตามแต่ ก็คงมีลักษณะเป็นอย่างเดียวกัน คือ เป็นน้ำที่ทำผู้ดื่มให้เมา คนเามีลักษณะเช่นไรคงเคยเห็นกันแล้ว พุดสั้น ๆ คนเานั้น เรื่องที่ไม่ควรทำก็ทำได้ คำที่ไม่ควรพูดก็พูดได้ เช่น กลางถนนหนทางซึ่งไม่ใช่ที่ นอน ก็นอนได้ เรื่องของคนเมาเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจที่สุด และน่าละอายที่สุด

ดังนั้น การดื่มสุรามีถึงบุคคลที่ชอบดื่มสุราเป็นชีวิตจิตใจซึ่งเป็นเหตุแห่งการเกิดความฉิบหาย การติดสุราและของมีเงินมาต่าง ๆ ผู้ที่ติดสิ่งเหล่านี้จะต้องดื่มและเสพเป็นประจำถือว่าเป็นภัยร้ายแรงเท่ากับตกนรกทั้งเป็น

ข้อมูลขององค์การอนามัยโลก พบว่า คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 13.59 ลิตรต่อคนต่อปี จัดเป็นอันดับ 5 ของโลกและมีการใช้เงินประมาณ 2 แสนล้านบาท เพื่อซื้อแอลกอฮอล์มาดื่มกิน ซึ่งพฤติกรรมการดื่มดังกล่าวส่งผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านสุขภาพ อุบัติเหตุ จราจร คดีอาญา และด้านเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน และจะเห็นได้ว่าในงานฌาปนกิจศพแต่ละงานที่ผ่านมา จะขาดเสียมิได้คือการนำเหล้าหรือของมีเงินมาอย่างอื่น มาเลี้ยงแขกผู้มาร่วมงาน ซึ่งเกือบจะเป็นประเพณีไปแล้ว เพิ่มภาระความสูญเสียเงินทองกับญาติของผู้เสียชีวิต ที่สิ้นเปลืองเงินทองในการจัดงานศพตามประเพณีแล้ว ยังมาสิ้นเปลือง นำเงินมาซื้อเหล้าหรือของมีเงินมาอย่างอื่นมาจัดเลี้ยงแขกผู้มาร่วมงานอีกด้วย นับเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนสำหรับของสังคมไทยในปัจจุบัน ในการผลักดันโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ ลด ละ เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มประเภทนี้มีความรุนแรงและส่งผลกระทบในทุกมิติของสังคม โดยมีเหล้าเป็นต้นเหตุแห่งปัญหา สร้างความทุกข์ทรมานความอยู่ดีมีสุขของผู้คนตลอดมา

2. ขอบเที่ยวกลางคืน

การเที่ยว หมายถึง กิริยาที่ไปทีไหนที่นี้เรื่อยไป มักใช้พูดประกอบกับกิริยาอื่น ๆ เช่น เที่ยวหา เที่ยวพูด เที่ยวกิน เที่ยวนอนไปไหนๆ เพื่อความเพลิดเพลินตามสบาย เช่น ไปเที่ยว เดินเที่ยว ท่องเที่ยว เตรีดเตรไปเพื่อหาความสนุกเพลิดเพลินตามที่ต่าง ๆ การเที่ยวกลางคืน คือ การออกไปเที่ยวหาความสำราญในยามค่ำคืน เช่น เที่ยวหญิงโสเภณี เป็นต้น การเที่ยวกลางคืนนี้มีโทษ 6 อย่าง ดังนี้คือ ได้ชื่อว่าไม่รักษาตัว ได้ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย ได้ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์เป็นที่ระวางของคนทั้งหลาย มักถูกใส่ความและได้รับความลำบาก ดังนั้น การเที่ยวกลางคืน หมายถึง การเที่ยวผู้หญิงไม่รักษาตัว การเที่ยวผับ บาร์หรือสถานเริงอารมณ์อื่น ๆ ในเวลาวิกาล หรือเวลากลางคืน

3. ขอบเที่ยวดูการละเล่น

การเที่ยวดูการละเล่น หมายถึงการชอบดูการละเล่นต่าง ๆ จนตกเป็นทาสของการเที่ยวเล่น จะเห็นการเล่นสำคัญกว่างาน พอได้ข่าวว่ามีงานที่ไหนก็ทนอยู่ไม่ได้ทำให้เสียงานหลัก มีโทษตามวัตถุที่

ไปดู 6 อย่าง ดังนี้คือ ราที่ไหนไปทีนั้น ขับร้องที่ไหนไปทีนั้น ดัดสีตีเป่าที่ไหนไปทีนั้น เสภาที่ไหนไปทีนั้น เพลงที่ไหนไปทีนั้น เกิดเท็งที่ไหนไปทีนั้น กล่าวได้ว่า การเที่ยวดูการละเล่น หมายถึง บุคคลที่ชอบเที่ยวดูการแสดงต่าง ๆ เช่น ราที่ไหนไปทีนั้น

4. เล่นการพนัน

การพนัน คือการเล่นเอาเงินหรือสิ่งอื่นด้วยการเสี่ยงโชค การพนัน เป็นเหตุแห่งความประมาท ตัวอย่างของการเล่นพนัน เช่น หมาก รุกแฉะละ 8 ตา หรือ 10 ตา เล่นหมากเก็บ เล่นดวด หมากไหว โยนห่วง เล่นไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสกา เป็นต้น จึงเป็นเหตุความเสื่อมแห่งทรัพย์

5. คบคนชั่วเป็นมิตร

คนชั่ว หมายถึง คนโง่ ไม่รู้จักประโยชน์ในโลกนี้โลกหน้า ปราศจากปัญญา เป็นอยู่ด้วยสักวามีลมหายใจ ส่วนบัณฑิต หมายถึง คนฉลาด คือ ท่านเป็นอยู่และดำเนินในประโยชน์กิจด้วยปัญญา ไม่คิดให้ร้ายแก่ใครๆ บัณฑิตเป็นผู้มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารีเหลือวแลถึงประโยชน์ของผู้อื่นไม่ดูตาย และยอมแสวงหาประโยชน์ 2 ประการ ได้แก่ ประโยชน์ในโลกนี้และประโยชน์ในโลกหน้า หรือคนชั่ว หมายถึง ผู้ไม่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา ส่วน บัณฑิต หรือ สัตบุรุษ หมายถึง ผู้มีปัญญา ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาหรือนักปราชญ์คนดีมีศีลธรรม ผู้สงบ ผู้ประกอบด้วย สัปบุริธรรม คือ ธรรมของสัตบุรุษ ดังนั้น คนชั่ว หมายถึง ผู้ไม่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาชาญฉลาด มีความประมาทแล้ว ย่อมปราศจากประโยชน์ 2 ประการ คือ ประโยชน์ปัจจุบันทันตาเห็น ประโยชน์ภายภาคหน้าอย่างหนึ่งไว้ได้ส่วนบัณฑิต หมายถึง ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาอันชาญฉลาด ไม่ประมาทแล้ว

6. เกียจคร้านการทำงาน

ผู้ที่ขี้เกียจไม่ยอมทำงาน พยายามหาเหตุผลต่าง ๆ มาอ้างเพื่อจะหลีกเลี่ยงจากการงาน ซึ่งมักจะอ้างว่า หนาวนัก ร้อนนัก เวลายืนแล้ว ยังเข้าอยู่ หิวนัก กระหายน้ำ แล้วไม่ทำงาน

โทษของอบายมุข

อบายมุข เป็นปากทางแห่งความเสื่อมโภคทรัพย์เป็นทางแห่งความเสื่อมมีโทษ ดังนี้

3.1 ติดสุราและของมีเงินมา โดยมีโทษ 6 อย่าง คือ ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ ก่อการทะเลาะวิวาท เป็นบ่อเกิดของโรคต่าง ๆ เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง เสียเกียรติเสียชื่อเสียงทำให้ไม่รู้อาย ทอนกำลังปัญญา

3.1 ขอบเขตกลางคืน มีโทษ 6 อย่าง คือ ชื่อว่าไม่รักษาตัว ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติเป็นที่ระวางสงสัย เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือขำลือเป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อน เป็นอันมาก

3.3 ขอบเขตเวลากลางวัน มีโทษ โดยการงานเสื่อมเสียเพราะใจกังวลลอคอยคิดจ้องกับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น ๆ ทั้ง 6 กรณีคือ (1) รำที่ไหนไปทีนั้น (2) – (6) ขบถอง ดนตรีเสภาเถิดเทิงที่ไหนไปทีนั้น

3.4 ติดการพนัน มีโทษ 6 อย่าง คือ เมื่อชนะยอมก่อเวร เมื่อแพ้ก็เสียตายทรัพย์ที่เสียไป ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถือน้ำคำพูด เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ไหว

3.5 คบคนชั่ว มีโทษ โดยนำให้กลายเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบทั้ง 6 ประเภท คือได้เพื่อนที่จะนำให้กลายเป็น นักการพนัน นักเลงหญิง นักเลงเหล้า นักลวงของปลอม นักหลอกลวง นักเลงหัวไม้ เกียจคร้านการทำงาน มีโทษ โดยทำให้ยกเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้างผัดผ่อนไม่ทำงาน โภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือให้อ้างไปทั้ง 6 กรณีว่า หนานักร้อนนัก เย็นไปแล้ว ยังเข้านัก หิวนัก อิ่มนัก แล้วไม่ทำงาน หรือโทษของอบายมุข มีดังต่อไปนี้

1. โทษของการดื่มสุราและของมีเงินมา

1.1 ทำให้เสียทรัพย์สิน คนที่ดื่มสุราโดยมากจะดื่มเพียงคนเดียวไม่ได้ดื่มทั้งครอบครัว แต่คนที่เดือดร้อนไปด้วยก็คือครอบครัว ส่วนทรัพย์ที่หามาได้ก็ร่วมกันหาทั้งครอบครัว แต่พอนำไปใช้ในการดื่มสุรา ย่อมนำไปใช้เพียงคนเดียว ทำให้ครอบครัวต้องอดอยากไปด้วย และบางรายก็ทำให้เสียทรัพย์มากขึ้น คือ ดื่มสุราอย่างไม่รู้ประมาณ

1.2 ทำให้เสียสุขภาพและเป็นบ่อเกิดของโรคต่าง ๆ เช่น มะเร็งตับ พิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น สุราทำให้เกิดโรคมามากมาย ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรงก็คือโรคตับแข็ง โรคพิษสุราเรื้อรังทำ

ให้เสียชีวิตเร็วกว่าที่ควรจะเป็น และโรคโดยอ้อม ก็คือ โรคที่เกิดจากเมื่อเมาสุรา แล้วก็เกิดความประมาท ไม่ได้ระวังป้องกัน ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ มากมาย

1.3 ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท เพราะคนที่ดื่มสุราจะคุมสติไม่อยู่สุราเป็นของย้อมใจของผู้ดื่มให้กล้าและหน้าด้าน ไม่ให้กลัวในสิ่งที่ควรกลัว แม้แต่สิ่งที่ตนเคยกลัว พอเมาแล้วกลับไม่กลัว ความไม่กลัวนี้แหละเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท เพราะต่างคนต่างก็ไม่กลัวกัน เมื่อเริ่มทะเลาะกันทางวาจา แล้วก็จะลุกลามถึงกับทำร้ายร่างกายกัน แล้วแต่ว่าในขณะนั้นใครมีอาวุธอะไร สุดท้ายก็บาดเจ็บล้มตาย หรือไม่ก็เกิดการติดคุกติดตะรางและที่สุดก็เดือดร้อนครอบครัว

1.4 ทำให้เสียชื่อเสียงและได้รับคำติเตียน คือผู้ที่ดื่มสุราจนเมาแล้วควบคุมตัวเองไม่ได้ จะทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น ทำร้ายคนอื่น ทำร้ายลูกเมีย หรือหนักมากถึงกับทำร้ายพ่อแม่ของตน หรือทำ พุด คิดในสิ่งที่ตนเองไม่ควรทำ ไม่ควรพุด ไม่ควรคิด ชื่อเสียงที่ตนเองเคยทำ หรือพ่อแม่ทำไว้ก็จะเสียหายไปหมด

1.5 ทำให้ความละเอียดที่มีในตัวลดลง คือ ผู้ที่เมาเพราะการดื่มสุรา ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง จะเป็นเหมือนกันก็คือไม่รู้จักอาย กล้าแม้กระทั่งเปิดอวัยวะที่ควรปกปิดของตนเองให้ผู้อื่นดู หรือเปิดเผยความลับที่น่าอับอายของตนเองให้คนอื่นรู้ ยิ่งเป็นหญิง ยิ่งน่าอับอายยิ่งนัก

1.6 บั่นทอนสติปัญญาให้เสื่อมลง คือ ปัญญาของคนเราจะใช้ได้ดีก็ต่อเมื่อทั้งกายและใจเป็นปกติ เมื่อดื่มสุราเข้าไปจนเมาแล้วก็ควบคุมตัวไม่ได้ ปัญญาก็จะไม่ได้ถูกใช้จะลดน้อยถอยลงไปเรื่อย ๆ สุดท้ายก็หมดปัญญา ให้แก่แค่นั้นเมื่อเจอพิษสุราเข้าไปแล้วก็เอาตัวไม่รอด

2. โทษของการเที่ยวกลางคืน ได้แก่ ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ขาดความอบอุ่นสิ้นเปลืองเงินทอง มักถูกใส่ความว่าเป็นคนร้ายหรือร่วมมือกับคนร้าย ไม่มีใครไว้วางใจ และได้รับความลำบาก

3. โทษของการเล่นการพนัน ได้แก่ เมื่อชนะย่อมก่อเวร เมื่อแพ้ย่อมเสียทายทรัพย์ที่เสียไป ทรัพย์ย่อมฉิบหาย ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น และไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย

4. โทษของการคบคนชั่วเป็นมิตร ได้แก่ นำให้เป็นนักเลงการพนัน นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ นำให้เป็นนักเลงเหล้า นำให้เป็นคนหลงเขาด้วยของปลอม นำให้เป็นคนหลงเขาซึ่งหน้า และนำให้เป็นคนหัวไม้

5. โทษของการเที่ยวดูกาลละเล่น ได้แก่ รำที่โหมไปทีนั้น ขับร้องที่โหมไปทีนั้น ดิดสีตีเป่าที่โหมไปทีนั้น เสภาที่โหมไปทีนั้น เพลงที่โหมไปทีนั้น และเถิดเทิงที่โหมไปทีนั้น

6. โทษของการเกียจคร้านการทำงาน ได้แก่ ทำให้เราเสียการเสียงาน กลายเป็นคนผลัดวันประกันพรุ่ง ชีวิตวุ่นวาย ไม่เป็นที่เชื่อถือของคนอื่น ไม่เป็นที่รัก มีแต่คนเกลียดชัง เพราะเอาเปรียบผู้อื่น ทำให้เกิดยากจน ขัดสน ย่อมผลาญสมบัติของบิดามารดา คู่ครอง วงศ์ตระกูล อาจหันไปประกอบอาชีพทุจริตแทน เสื่อมเสียชื่อเสียง วงศ์ตระกูล อีกด้วย เมื่อละโลกแล้วย่อมไปบាយยาวนาน และเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ ย่อมขัดสน และลำบาก และต้องมาเป็นคนเกียจคร้านอีกทุกชั่วทรมานยิ่งกว่าเดิม

ประโยชน์ของการละอบายมุข

การละอบายมุขย่อมได้ประโยชน์ มีดังนี้

1. ประโยชน์ของการละการดื่มสุราและของมึนเมา ได้แก่ ทำให้เป็นคนมีสติดี ทำให้ไม่ลุ่มหลง ไม่มัวเมา ทำให้ไม่เกิดการทะเลาะวิวาท ทำให้รู้จักการทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคตได้รวดเร็ว ทำให้ไม่เป็นบ้า ไม่เป็นใบ้ ไม่เป็นคนปัญญาอ่อน ทำให้มีแต่ความสุข มีแต่คนนับถือยำเกรง ทำให้มีชื่อเสียง เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ทำให้ไม่หลงทำร้ายผู้มีพระคุณ ทำให้มีศิริโสดดับปะ และทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานโดยง่าย

2. ประโยชน์ของการไม่เที่ยวกลางคืน ได้แก่ ชื่อว่ารักษาตัวเอง ชื่อว่ารักษาลูกเมีย ชื่อว่ารักษาทรัพย์สมบัติ ไม่เป็นที่ระแวงคนอื่น ไม่ถูกใส่ความ และไม่ได้รับความลำบาก

3. ประโยชน์ของการไม่เล่นการพนัน ได้แก่ ย่อมไม่ก่อเวร ไม่เสียทรัพย์สิน ทรัพย์ย่อมไม่ฉิบหาย มีคนเชื่อถือ ไม่เป็นที่หมิ่นประมาทของผู้อื่น และมีใครประสงค์จะแต่งงานด้วยการหลีกเลี่ยงการคบคนชั่วเป็นมิตร

4. ประโยชน์ของการไม่คบคนชั่วเป็นมิตร ได้แก่ ไม่นำให้เป็นนักเลงการพนัน ไม่นำให้เป็นนักเลง เจ้าชู้ไม่นำให้เป็นนักเลงเหล้า ไม่นำให้เป็นคนลงเขาด้วยของปลอม ไม่นำให้เป็นคนลงเขาซึ่งหน้า และไม่นำให้เป็นคนหัวไม้

5. ประโยชน์ของการไม่เที่ยวดูกาลละเล่น ได้แก่ ไม่เสียทรัพย์สิน ไม่เสียเวลา สุขภาพดี ไม่ถูกรหา นินทา เอาใจใส่ในการทำงาน และไม่ถูกใจความเหตุเพราะออกจากบ้านในยามวิกาล

6. ประโยชน์ของการไม่เกียจคร้านการทำงาน ได้แก่ ทำให้เรารู้จักรับผิดชอบหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ชีวิตมีระเบียบ มีวินัย และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับ ตัวเรา และผู้อื่น ทำให้เราเป็นคนกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีหลักฐานมั่นคง มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และประสบความสำเร็จ และมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงานชีวิตมีความสุข

12. การประเมินผล

แบบวัดก่อนการทดลอง

เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง
โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านความสำคัญของครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
2	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านความสัมพันธ์ของครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
3	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างความรักและความอบอุ่นในครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
4	ได้ความรู้ความเข้าใจการดูแลครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
5	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านความสำคัญของชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
6	ได้ความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
7	ได้ความรู้ความเข้าใจการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างสรรค์ชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
8	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านการดูแลชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
9	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านวินอบายมุขเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
10	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านผลเสียของการติดอบายมุขเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
11	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านวิธีการห่างไกลอบายมุขเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
12	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านผลดีของการไม่ติดอบายมุข เป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
13	ได้ความรู้ความเข้าใจการสร้างสรรค์ชีวิตแบบสมดุลด้วยหลักพุทธธรรมเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					

แบบวัดหลังการทดลอง

เรื่อง กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง
โดยใช้ครอบครัว ชุมชน และพุทธศาสนาเป็นฐาน

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านความสำคัญของครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
2	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านความสัมพันธ์ของครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
3	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างความรักและความอบอุ่นในครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
4	ได้ความรู้ความเข้าใจการดูแลครอบครัวเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
5	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านความสำคัญของชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
6	ได้ความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
7	ได้ความรู้ความเข้าใจการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างสรรค์ชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
8	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านการดูแลชุมชนเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
9	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านวินยบายมุขเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
10	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านผลเสียของการติดอบายมุขเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
11	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านวิธีการห่างไกลอบายมุขเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
12	ได้ความรู้ความเข้าใจด้านผลดีของการไม่ติดอบายมุข เป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
13	ได้ความรู้ความเข้าใจการสร้างสรรค์ชีวิตแบบสมดุลด้วยหลักพุทธธรรมเป็นกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและและแก้ไขปัญหายาเสพติด					

ดร.ประสงค์ พรหมศรี และคณะ

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล

ดร.ประสงค์ พรหมศรี

ตำแหน่ง

ปัจจุบัน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542

รป.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2546

กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พ.ศ. 2556

พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลงานวิชาการ

ประสงค์ พรหมศรี. (2565). *การบริการภวนาทำจิตให้สงบตามคำสอนของพระพุทธเจ้า*. พุทธปรัชญาปริทัศน์, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565), หน้า 254-268.

ประสงค์ พรหมศรี. (2563). *การแก้ไขปัญหาวาทกรรมตามหลักพุทธปรัชญา*. การประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 2. “ปรัชญาสุวรรณภูมิ : กระบวนทัศน์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิตในศตวรรษที่ 21”. ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 2 พ.ศ. 2563, ปีที่ 2 (ฉบับที่ 2), หน้า 428-435.

ผลงานการวิจัย

ประสงค์ พรหมศรี. (2563). *การปฏิบัติธรรมของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร.วิทยาเขตอีสาน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2563. ISSN : 2730 – 1896 (Print) ISSN : 2730 – 2288 (Online).

พระครูปลัดสุวรรณ์ จันทมโม, ดร., พระมหาประสงค์ กิตติญาโณ, ดร. (2560). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาบาลีโดยใช้บทสวดมนต์ของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1*. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน 2560 หน้า 59-70. ISSN: 9301-2286 (TCI2)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน บ้านโนนชัย
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
โทร. 082-856-5936, E-mail:sonk101@hotmail.com

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล

ผศ.ดร.สิทธิพร เกษจ้อย

ตำแหน่ง

ปัจจุบัน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548

ศน.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2550

สส.ม. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต(วิจัยทางสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2555

Ph.D(สังคมวิทยา) Bharati Vidyapeeth University,
Pune, India

ผลงานวิชาการ

-

ผลงานวิจัย

สิทธิพร เกษจ้อยและคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น. วารสาร
บัณฑิตแสงโคมคำ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2563 หน้า 240-257.
(TCI2)

Sitthiporn Khetjoi and other. *Socio-Political Education and Women Empowerment in Buddhist
Perspective*. PSYCHOLOGY AND EDUCATION Journal (2021) 58(1): 1611-1614.
(Scopus)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน บ้านโนนชัย
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 085-408-2638 E-mail: piakealexander@yahoo.com

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล

ดร.ณฐอร เจือจันทร์

ตำแหน่ง

ปัจจุบัน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548

ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลงานวิชาการ

-

ผลงานการวิจัย

ณฐอร เจือจันทร์. (2564). การเสริมสร้างสุขภาพด้วยหลักพละ5 สำหรับชุมชนริมทางรถไฟในจังหวัดขอนแก่น. ตีพิมพ์ JBER Journal of Buddhism Education and Reseach Vol.7(1)98-110. (January- April, 2021) (TCI 2)

ณฐอร เจือจันทร์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนโนนชัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารแสงอีสาน. 16(2), หน้า 589 - 605. (TCI 2)

ณฐอร เจือจันทร์. (2561). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ (คฤหัสถ์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 12(1) หน้า225 – 234 (มกราคม เมษายน 2561). (TCI 1)

ณฐอร เจือจันทร์. (2561). การตัดสินใจเข้ารับราชการทหารกองประจำการของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น : ศึกษาเฉพาะกรณีมณฑลทหารบกที่ 23 ค่ายพัชรินทร. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1 “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์เพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน” มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สิงหาคม หน้า 83 – 84.

ณัฐอร เจือจันทร์. (2560). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2554) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ 4(3)71(กันยายน - ธันวาคม 2560). (TCI 2)

ณัฐอร เจือจันทร์. (2559). ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอมือเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการแสงอีสาน. 13(29) หน้า 78 – 93. (สิงหาคม – ธันวาคม 2559) (TCI 2)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน บ้านโนนชัย
ตำบลในเมือง อำเภอมือเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นายประเสริฐ ชมพรมมา

ตำแหน่ง

ปัจจุบัน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546

ศน.บ. (พุทธศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

ศน.ม. (พุทธศาสนาและปรัชญา)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลงานวิชาการ

-

ผลงานการวิจัย

ประเสริฐ ชมพรมมา. (2564). *การตีความขันติ ความอดทน ด้วยคัมภีร์ในติปิฎก : เทศนาหาระ 6 และวิจัยหาระ 12*. การประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และเขตลุ่มแม่น้ำโขง. ครั้งที่ 3. ปีที่ 3. มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, หน้า 296-306.

ประเสริฐ ชมพรมมา และคณะ. (2564). *ความกตัญญูกตเวทีในศตวรรษที่ 21*. การประชุมวิชาการ และการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และเขตลุ่มแม่น้ำโขง. ครั้งที่ ๓. ปีที่ ๓. มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, หน้า ๒๖๖-276.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน บ้านโนนชัย
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นายถาวร วรบุตร

ตำแหน่ง

ปัจจุบัน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน .

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2556

ศน.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

พ.ศ. 2560

ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผลงานวิชาการ

-

ผลงานการวิจัย

-

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

40000

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นายพงษ์มนัส ดือด

ตำแหน่ง

ปัจจุบัน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ประวัติการศึกษา

2561

น.บ. (นิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2562

ร.บ. (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2562

ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลงานวิชาการ

พงษ์มนัส ดือด. (2563). ทางเลือกทางการศึกษาภายใต้สภาวะปกติใหม่: บ้านเรียน (Home School).

Journal of MCU Nakhondhat, 7(11), 384-395. (TCL. 2)

พงษ์มนัส ดือด. (2563). ย้อนพิเคราะห์ความมั่นคงที่เปลี่ยนไปของประเทศไทยกับ กอ.รมน. Journal of

MCU Nakhondhat, 7(4), 1-19. (TCL. 2)

พงษ์มนัส ดือด. (2563). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายการจัดการศึกษาโดยครอบครัว. Journal

of Legal Entity Management and Local Innovation, 6(5), 115-126. (TCL. 2)

พงษ์มนัส ดือด. (2563). ย้อนวิเคราะห์แนวโน้มการฟ้องคดีต่อศาลปกครองของคณะสงฆ์.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. 1(2), 40-50. (TCL.2)

ผลงานการวิจัย

พงษ์มนัส ดือด. (2563). ความเท่าเทียมในกฎหมายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ: ประเทศไทยและ

สหรัฐอเมริกา. Journal Of Ratchasuda College for Research and Development of

Persons With Disabilities, 16(2), 81-96. (TCL. 1)

พงษ์มนัส ดือด. (2563). พฤติกรรมการหาเสียงของพรรคการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์: Facebook.

Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology, 5(8), 437-450. (TCL. 1)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

40000